

CENTER POSLOVNE ODLIČNOSTI

EKONOMSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

SEKTORSKA ANALIZA PREDVIDENIH POSLEDIC TRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU-MERCOSUR (2024)

dr. Jože P. Damijan
dr. Črt Kostevc

Ljubljana, maj 2025

CENTER POSLOVNE ODLIČNOSTI EKONOMSKE FAKULTETE

SEKTORSKA ANALIZA PREDVIDENIH POSLEDIC TRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU-MERCOSUR

(Posodobljena ocena, Maj 2025)

dr. Jože P. Damijan
dr. Črt Kostevc

Ljubljana, maj 2025

Pojasnilo o omejitvi odgovornosti

CPOEF in posamezni avtorji prevzemajo odgovornost za izvedbo študije v skladu s pogodbenimi določili, razpoložljivimi informacijami ter najboljšimi strokovnimi praksami. Avtorji so v analize vložili ustrezna znanja, izkušnje in trud ter si prizadevali za strokovno pravilnost in integriteto rezultatov. Kljub navedenemu CPOEF in avtorji analiz ne prevzemajo odgovornosti za poslovne, finančne ali druge odločitve, ki jih naročnik sprejme na podlagi izsledkov analiz, niti za morebitno neposredno ali posredno škodo, ki bi lahko nastala naročniku ali tretjim osebam v zvezi z uporabo rezultatov. Vsi izsledki, ocene in priporočila temeljijo na podatkih in informacijah, ki so bili dostopni v času izvedbe projekta, ter služijo izključno kot podpora naročnikovemu razmisleku in odločanju.

Kazalo

POVZETEK.....	6
UVOD	14
STANJE TRGOVINSKE MENJAVE MED SLOVENIJO IN DRŽAVAMI MERCOSUR.....	15
1.1 Trgovina z državami Mercosur	15
1.1.1 Obseg trgovine.....	15
1.1.2 Struktura trgovine po proizvodih	17
1.1.3 Raven carinskih ovir med EU in državami Mercosur.....	23
1.1.4 Znižanje carinskih ovir med EU in državami Mercosur	27
DOSEDANJE ŠTUDIJE UČINKOV TRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU-MERCOSUR	30
1.2 Dosedanje študije učinkov Prostotrgovinskega sporazuma EU-Mercosur	30
1.2.1 Študije gospodarskih učinkov.....	30
1.2.2 Študije okoljskih učinkov Sporazuma	34
PODROBNOSTI SPORAZUMA EU-MERCOSUR.....	36
1.3 Spremembe, ki jih prinaša sporazum (2024).....	36
1.3.1 Trgovinski steber pridružitvenega sporazuma med EU in Mercosurjem (dostop do trga EU)	36
1.3.2 Trgovinski steber pridružitvenega sporazuma med EU in Mercosur (dostop do trga Mercosur).....	37
1.3.3 Pravice intelektualne lastnine, javna naročila, SPS, koordinacija za mala podjetja	38
1.3.4 Trgovina in trajnostni razvoj	39
1.3.5 Dodatni elementi Sporazuma.....	40
ANALIZA VPLIVA SPORAZUMA EU - MERCOSUR NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO S POMOČJO MODELSKE SIMULACIJE	41
1.4 Struktura GTAP modela (Damijan, Kostevc , Redek, 2014).....	41
1.5 Omejitve analize z GTAP modelom	42
1.6 Novosti v različici 11 GTAP baze.....	44
1.7 Implementacija GTAP modela.....	44
1.7.1 Posodobitev GTAP baze	45
1.8 Simulacije učinkov zunanjetrgovinske liberalizacije EU-Mercosur	46
1.8.1 Modelski scenariji.....	46
1.8.2 Simulacije učinkov zunanjetrgovinske liberalizacije.....	50
1.8.3 Učinki na konkurenčnost in zunanjo trgovino	58
1.8.4 Učinki na zaposlenost.....	62
1.9 Učinek sporazuma Mercosur na izpuste CO ₂	65
1.9.1 Uporaba modela GTAP-E	65
1.9.2 Učinki analiziranih scenarijev na izpuste CO ₂ v Sloveniji.....	66
1.10 Ostali učinki sporazuma Mercosur	66
1.10.1 Ostali, nekvantificirani učinki sporazuma.....	66
1.10.2 Dostop do kritičnih surovin	68
PRIČAKOVANI UČINKI IN PRIPOROČILA ZA EKONOMSKO POLITIKO.....	69
LITERATURA IN VIRI	72
PRILOGA	74
Priloga A: Relativni pomen slovenske trgovine s članicami Mercosur	74

Priloga B: Regijska in sektorska agregacija za GTAP model..... 75

KAZALO SLIK

SLIKA 1: ZUNANJA TRGOVINA SLOVENIJE IN DRŽAVAMI MERCOSUR V OBDOBJU 2015–2025 (v MIO EVROV)	15
SLIKA 2: DELEŽ TRGOVINE Z DRŽAVAMI MERCOSUR V CELOTNEM IZVOZU/UVOZU SLOVENIJE V OBDOBJU 2015–2025 (v %)	16
SLIKA 3: DELEŽI DRŽAV V SKUPNI TRGOVINI SLOVENIJE Z DRŽAVAMI MERCOSUR, 2021–2025 (v %)	17
SLIKA 4: DESET NAJVEČJIH PROIZVODNIH SKUPIN V SLOVENSKEM IZVOZU V DRŽAVE MERCOSUR PO POGLAVJIH KOMBINIRANE NOMENKLATURE ZA LETO 2024 (v %)	20
SLIKA 5: DESET NAJVEČJIH PROIZVODNIH SKUPIN V SLOVENSKEM UVOZU IZ DRŽAV MERCOSUR PO POGLAVJIH KOMBINIRANE NOMENKLATURE ZA LETO 2024 (v %)	21
SLIKA 6: ZNIŽANJE CARINSKIH OVIR PRI UVOZU IZ DRŽAV MERCOSUR V EU (v %)	28
SLIKA 7: ZNIŽANJE CARINSKIH OVIR PRI UVOZU IZ EU V DRŽAVE MERCOSUR (v %)	29
SLIKA 8: UČINKI SPORAZUMA Z DRŽAVAMI MERCOSUR NA SPREMEMBE DODANE VREDNOSTI V 20 NAJBOLJ IZPOSTAVLJENIH SEKTORJIH SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA (v %)	56
SLIKA 9: UČINKI SPORAZUMA Z DRŽAVAMI MERCOSUR NA SPREMEMBE OBSEGA IZVOZA V 20 NAJBOLJ IZPOSTAVLJENIH SEKTORJIH SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA (v %)	59
SLIKA 9: DELEŽ TRGOVINE Z DRŽAVAMI MERCOSUR V IZVOZU/UVOZU SLOVENIJE Z DRŽAVAMI NEČLANICAMI EU V OBDOBJU 2015–2025 (v %)	74

KAZALO TABEL

TABELA 1: DELEŽI PANOG V TRGOVINI SLOVENIJE Z DRŽAVAMI MERCOSUR PO 2-MESTNIH PANOGAH KOMBINIRANE NOMENKLATURE V LETU 2024	17
TABELA 2: PET NAJVEČJIH PROIZVODNIH SKUPIN V IZVOZU V POSAMEZNE DRŽAVE MERCOSUR V 2024 (MIO €)	21
TABELA 3: PET NAJVEČJIH PROIZVODNIH SKUPIN V UVOZU IZ POSAMEZNIH DRŽAV DRŽAVE MERCOSUR V 2024 (MIO €)	22
TABELA 4: MFN CARINSKE STOPNJE (v %) PO PANOGAH KOMBINIRANE NOMENKLATURE V DRŽAVAH MERCOSUR IN SLOVENSKI IZVOZ V DRŽAVE MERCOSUR (v MIO €), 2024	23
TABELA 5: MFN CARINSKE STOPNJE (v %) PO PANOGAH KOMBINIRANE NOMENKLATURE V EU-27 IN SLOVENSKI UVOZ IZ DRŽAV MERCOSUR (v MIO €), 2024	25
TABELA 6: ZASNOVA SIMULACIJE PO SCENARIJU 2 ZA OBČUTLJIVE SEKTORJE	47
TABELA 7: OCENE KLJUČNIH UČINKOV SPORAZUMA EU-MERCOSUR NA BDP IN IZVOZ ZA VKLJUČENE DRŽAVE (v %)	50
TABELA 8: DEKOMPOZICIJA UČINKOV TRGOVINSKE LIBERALIZACIJE V OKVIRU SPORAZUMA EU-MERCOSUR NA ZUNANJO TRGOVINO SLOVENIJE PO DRŽAVAH (v %)	53
TABELA 9: UČINKI SPORAZUMA Z DRŽAVAMI MERCOSUR NA KOLIČINSKI INDEKS SPREMEMBE DODANE VREDNOSTI PO SEKTORJIH SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA PO SCENARIJIH ZUNANJETRGOVINSKE LIBERALIZACIJE (v %)	55
TABELA 10: SPREMEMBA GLOBALNEGA INDEKSA TRŽNIH CEN PO SEKTORJIH PO OBEH SCENARIJIH ZUNANJETRGOVINSKE LIBERALIZACIJE (v %)	57
TABELA 11: SPREMEMBA OBSEGA IZVOZA SLOVENIJE PO SEKTORJIH IN PO SCENARIJIH ZUNANJETRGOVINSKE LIBERALIZACIJE (v %)	58
TABELA 12: SPREMEMBA OBSEGA UVOZA PO SEKTORJIH PO SCENARIJIH ZUNANJETRGOVINSKE LIBERALIZACIJE (v %)	60
TABELA 13: SPREMEMBA SLOVENSkih IZVOZNIH CEN PO SEKTORJIH PO SCENARIJIH ZUNANJETRGOVINSKE LIBERALIZACIJE (v %) ..	61
TABELA 14: OCENE UČINKOV SPORAZUMA EU - MERCOSUR NA ZAPOSLENOST ZA SCENARIJA 1 IN 2	63
TABELA 15: OCENE UČINKOV SPORAZUMA EU - MERCOSUR NA ZAPOSLENOST ZA SCENARIJA 3 IN 4	63
TABELA 16: OCENE UČINKOV SPORAZUMA EU - MERCOSUR NA ZAPOSLENOST ZA SCENARIJ 5	64
TABELA 17: OCENA UČINKOV SPORAZUMA EU – MERCOSUR NA IZPUSTE OGLIKOVEGA DIKSIDA (CO ₂) V SLOVENIJI PO ENERGENTIH (v %)	66

POVZETEK

Obseg, struktura in carinske ovire v medsebojni trgovini

Države Mercosur spadajo med manj pomembne slovenske zunanjetrgovinske partnerje, saj se po obsegu trgovine ne posamično in ne skupno ne uvrščajo med 30 največjih slovenskih izvoznih trgov. S 96 mio evrov skupnega izvoza v Argentino, Brazilijo, Paragvaj in Urugvaj v letu 2024 se države Mercosur skupaj uvrščajo izpod 40. mesta med največjimi slovenskimi izvoznimi trgi. Po svojem pomenu za slovenski izvoz se tako Mercosur države uvrščajo daleč za članicami EU, nekdanjimi jugoslovanskimi republikami, Kitajsko, Rusijo, Švico, pa tudi Japonsko. Nekoliko pomembnejše so države Mercosur na uvozni strani, saj se z 237 mio evrov skupnega uvoza v letu 2024 uvrščajo na 28. mesto med največjimi uvoznimi partnericami Slovenije. V zadnjem desetletju se skupni uvoz iz teh držav giblje na ravni med 180 in 240 mio evrov letno, medtem ko se izvoz giblje na ravni med 80 in 120 mio evrov letno. Pri tem ni zaznati izrazitega trenda rasti absolutnega obsega trgovine.

Deleži tako v uvozu kot izvozu v države Mercosur trendno upadajo. Od leta 2015 do 2025 se je delež Mercosur v uvozu zmanjšal iz 0,8 na 0,3 %, delež v izvozu pa iz 0,3 na 0,1 %. To je posledica dejstva, da se trgovina z drugimi državami povečuje bistveno hitreje. Države Mercosur torej tako v absolutnem kot relativnem merilu ne predstavljajo zelo pomembnega trga za Slovenijo, hkrati pa se pomen tega trga trendno močno zmanjšuje.

V trgovini z državami Mercosur sta zares pomembni le Brazilija in Argentina. V skupnem izvozu v države Mercosur ima Brazilija tradicionalno več kot 80% delež, Argentina manj kot 15%. Preostalih 3 do 5 % izvoza pa se razdeli na Urugvaj in Paragvaj. Pri uvozu je koncentracija še večja, saj Brazilija predstavlja več kot 90 % celotnega uvoza iz držav Mercosur, 3 % odpade na Argentino, 4 % pa na Urugvaj.

V strukturi slovenskega izvoza prevladujejo stroji in mehanske naprave, njihovi deli (17,6%), električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in zvoka ter pribor (15,6 %), farmacevtski proizvodi (12,9 %), optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški instrumenti in aparati (11,4 %) in aluminij in aluminijasti izdelki (10,8 %). Teh pet proizvodnih skupin tvori kar 68 % slovenskega izvoza v države Mercosur. Slovenija iz Mercosur držav uvaža predvsem primarne proizvode organskega izvora. V uvozu dominanten delež (41,2 %) zavzema živalska krma, sledijo celuloza, papirni ali kartonski odpadki (22,6 %), kava, čaj in začimbe (12,7 %) in organski kemijski proizvodi (9,5 %). Ostali izdelki predstavljajo le 14 % celotne vrednosti uvoza.

Analiza obstoječih MFN (Most favoured nation)¹ carinskih stopenj kaže, da bo pet največjih izvoznih proizvodnih skupin slovenskih izvoznikov v Mercosur, ki so v letu 2024 presegali 10 mio evrov vsaka, deležnih srednje visoke uvozne razbremenitve v državah Mercosur, in sicer med 8,7 % (farmacevtski izdelki) in 14,5 % (električni stroji in naprave). Tudi ostali največji slovenski izvozni proizvodi bodo deležni občutne razbremenitve, in sicer do 22,5 %. Treba pa je povedati, da v proizvodnih skupinah, ki imajo v državah Mercosur največjo

¹ Most favoured nation (MFN) carine so carine za države z največjimi ugodnostmi.

uvozno zaščito, to so tekstil in usnje ter tekstilni in usnjeni izdelki, kjer se carinske stopnje gibljejo v razponu med 15 % in 35 %, slovenska podjetja zaenkrat ne izvažajo.

Analiza uvoznih MFN carinskih stopenj v EU-27 in strukture slovenskega uvoza iz držav Mercosur kaže, da popolna liberalizacija trgovine z državami Mercosur na slovensko gospodarstvo ne bo imela večjega negativnega konkurenčnega učinka. V treh proizvodnih skupinah, kjer smo v letu 2024 zabeležili skupaj kar za 89,5 % celotnega uvoza iz držav Mercosur (krma za živali, celuloza, papirni in kartonski odpadki ter kava, čaj in začimbe) je obstoječa carinska zaščita praktično enaka nič, le pri kavi, čaju in začimbah znaša 2,3 %. Podobno velja za preostale največje uvozne izdelke, le pri ribah in morskih sadežih ter obutvi so carinske stopnje nekoliko višje (okrog 10%), vendar pa letni uvoz v teh proizvodnih skupinah znaša le nekaj več od 2 mio evrov.

Učinki in koristi liberalizacije medsebojne trgovine

Scenariji implementacije sporazuma

Pri ocenjevanju učinkov **sporazuma z državami Mercosur** smo se osredotočili na pet najbolj verjetnih scenarijev učinkov sprejetja (in dokončne ratifikacije) prostotrgovinskega sporazuma EU – Mercosur. Scenarij 1 predpostavlja, kakšni bi bili ekonomski učinki, če bi v sektorjih, kjer je sicer predvidena postopna liberalizacija trgovine, do te prišlo hipno ob nastopu sporazuma. Scenarij 1 torej kaže, kakšni naj bi bili maksimalni skupni učinki sporazuma, ko bo v celoti implementiran.² Drugi scenarij Scenarij 2 predvideva postopno liberalizacijo z upoštevanjem počasnejše odprave ovir v občutljivih panogah. Ta scenarij kaže, kakšni naj bi bili skupni učinki sporazuma po preteku polovice prehodnega obdobja. Scenarij 3 sicer sledi prvemu scenariju, vendar ob upoštevanju izstopa Argentine iz Mercosur. Scenarij 4 upošteva, da se pri liberalizaciji trgovine ne bodo upoštevala pravila SDC (Sustainable Development Chapter)³ in dogovori Pariškega sporazuma. Scenarij 5 upošteva tudi spremembe v mednarodni trgovini zaradi implementacije carin, ki so jih letos aprila uvedle ZDA.

Učinki sporazuma na BDP, dodano vrednost in zunanjo trgovino

Po scenariju 1 bi liberalizacija trgovine med EU in članicami Mercosur prinesla koristi vsem analiziranim državam z izjemo Argentine. Slednji se bruto domači proizvod praktično ne bi spremenil. Največjo gospodarsko rast simulacija napoveduje Urugvaju (0.25 %) in Braziliji (0.16 %). Za Slovenijo z 0.09 % je napoved nekoliko nižja, za ostale članice EU pa skupaj 0.12 %. Gre za maksimalne skupne učinke sporazuma, ko bo v celoti implementiran. Primerjava z ocenami koristi sporazuma CETA s Kanado kaže, da naj bi sporazum Mercosur Sloveniji prinesel znatno večje koristi kot primerljiva liberalizacija po sporazumu CETA. Kljub temu, da gre za zelo majhne agregatne učinke na BDP, so ti v primeru Mercosurja skoraj desetkrat višji od tistih, ki jih predvideva analiza sporazuma CETA s Kanado (Damijan, Kostevc, 2015).

² Gre za scenarij, ki modelira največje neposredne učinke Sporazuma, če bi se njegovi končni učinki na liberalizacijo trgovine zgodili ob njegovi uveljavitvi in ne šele po preteku panožnih prehodnih obdobj.

³ Sustainable Development Chapter se nanaša na poglavje v Sporazumu, ki naslavlja vprašanja trajnostnega razvoja v povezavi s trgovino med EU in članicami Mercosur.

Ob takojšnji implementaciji sporazuma z državami Mercosur naj bi se agregatni izvoz iz Slovenije povečal za 0,08 % v desetih letih, nekoliko več pa za celotno EU (0,12 %). Večji učinek bi sporazum imel za izvoz držav Mercosur, in sicer med 0,27 % za Paragvaj in 1,46 % za Argentino.

Po scenariju postopne liberalizacije (scenarij 2) bi bil po preteku polovice prehodnega obdobja učinek na BDP tako v EU (0,04 %) kot tudi v Sloveniji (0,01 %) precej manjši. Po drugi strani bi bil učinek za članice Mercosur ugodnejši kot po osnovnem scenariju, saj bi bila gospodarska rast višja za med 0,11 % v Argentini in za 0,39 % v Urugvaju.

Tabela A: Povzetek ključnih rezultatov simulacije učinkov sporazuma EU-Mercosur na rast BDP in izvoza (obdobje napovedi 10 let, v %)

	Scenarij 1 <i>(takojšnja implementacija carinske liberalizacije)</i>	Scenarij 2 <i>(postopna implementacija carinske liberalizacije)</i>	Scenarij 3 <i>(scenarij 1 brez Argentine)</i>	Scenarij 4 <i>(scenarij 1, neupoštevanje SDC + Pariškega sporazuma)</i>	Scenarij 5 <i>(scenarij 4, carinska vojna z ZDA)</i>
Rast BDP v %					
Slovenija	0,090	0,010	0,056	0,055	-0,970
EU	0,120	0,040	0,095	0,097	-1,180
Argentina	-0,020	0,110	-0,225	0,611	-0,093
Brazilija	0,160	0,240	0,277	1,130	-1,230
Paragvaj	0,100	0,310	0,155	0,269	-1,320
Urugvaj	0,250	0,390	0,334	0,457	-0,790
Rast izvoza v %					
Slovenija	0,080	0,009	0,051	0,058	-0,859
EU	0,120	0,023	0,091	0,104	-1,372
Argentina	1,460	1,123	-0,258	2,261	1,068
Brazilija	1,180	0,927	1,131	1,128	0,434
Paragvaj	0,270	0,186	0,320	0,026	-0,849
Urugvaj	0,750	0,650	0,839	0,733	-0,165

Vir: Lastne simulacije

Po scenarijih 3 (izstop Argentine) in 4 (neupoštevanje Pariškega sporazuma) bi bili ocenjeni učinki sporazuma z Mercosur na sredini med »takojšnjo liberalizacijo« (scenarij 1) in »postopno liberalizacijo« (scenarij 2). Po obeh scenarijih bi se slovenski BDP v desetih letih povečal za okrog 0,55 %, izvoz pa za 0,5 do 0,6 %.

Zadnji (scenarij 5), ki upošteva tudi učinke carinske vojne, ki so jo zanetile ZDA, pa za Slovenijo in EU predstavlja najslabšo možnost. V primeru carinske vojne bi bili skupni učinki sporazuma Mercosur in ameriške trgovinske vojne na slovensko gospodarstvo negativni, saj bi se (kumulativno v 10 letih) slovenski BDP zmanjšal za približno 1 %, izvoz pa za manj kot 0,9 %. To pomeni, da bi bili učinki za faktor 10 večji kot pri takojšnji liberalizaciji trgovine z državami Mercosur, vendar v negativno smer. Te učinke je treba razumeti na način, da naj bi negativni učinki od trgovinske vojne, ki so jo zanetile ZDA, močno pretehtali nad pozitivnimi učinki zaradi sporazuma med državami EU in Mercosur, Drugače rečeno, liberalizacija trgovine z državami Mercosur naj bi malenkostno ublažila negativne učinke

carinske vojne med ZDA in EU. Relativni pomen Sporazuma EU-Mercosur je v tovrstnih globalnih trgovinskih razmerah celo večji kot v obdobjih liberalne trgovine in daje, podobno kot drugi prostotrgovinski sporazumi, stabilnost in predvidljivost temu segmentu mednarodne trgovine, medtem ko so siceršnje razmere na trgu občutno bolj volatilne.

Primerjava učinkov na dodano vrednost po panogah razkriva, da naj bi bili z liberalizacijo trgovine z državami Mercosur potencialno prizadeti predvsem kmetijski proizvodi in živila, medtem ko naj bi bili učinki na panoge predelovalne industrije v povprečju pozitivni.

V povprečju vseh kmetijskih panog bi zaradi posledic sporazuma prišlo do zmanjšanja novoustvarjene dodane vrednosti v razponu med 0,30 % in 0,65 %. Po najbolj pesimističnem, scenariju 4, bi proizvodnja in predelava sladkorja lahko izgubila do 9 % dodane vrednosti v 10 letih. Nekatere ostale prizadete panoge bi imele bistveno nižji negativni učinki, kot na primer proizvodnja (reja) govejega in ovčjega mesa (do 2% padec v desetih letih), riž (dobra polovica odstotka v desetih letih), oljčna semena in olja ter perutnina in svinjina (do tretjine odstotka v desetih letih) in ostale proizvode živalskega izvora (do petine odstotka).

Tabela B: Povzetek ključnih rezultatov simulacije učinkov sporazuma EU-Mercosur na rast slovenske dodane vrednosti in izvoza po sektorjih (tehtano povprečje panog, obdobje napovedi 10 let, v %)

	Scenarij 1 <i>(takojšnja implementacija carinske liberalizacije)</i>	Scenarij 2 <i>Liberalizacija v okviru EU-Mercosur sporazuma z izločitvijo občutljivih panog</i>	Scenarij 3 <i>(scenarij 1 brez Argentine)</i>	Scenarij 4 <i>(scenarij 1, neupoštevanje SDC + Pariškega sporazuma)</i>
Rast dodane vrednosti v %				
kmetijstvo	-0,39	-0,33	-0,30	-0,65
Industrija	0,05	0,01	0,03	0,08
storitve	0,00	0,00	0,00	0,00
Rast izvoza v %				
kmetijstvo	-0,86	-0,68	-0,66	-1,38
Industrija	0,07	0,01	0,05	0,10
storitve	-0,05	0,02	-0,02	-0,02

Vir: Lastne simulacije

Na drugi strani pa ocene za večino panog predelovalne industrije kažejo pozitivne učinke na dodano vrednost (v povprečju med 0,01 % in 0,08 % v desetih letih). Največji pozitivni učinki so ocenjeni za proizvodnjo strojev ter panogo elektronskih izdelkov in ostale predelovalne industrije (okoli petine odstotka v desetih letih). Prav tako bi podobno visoko rast dodane vrednosti doživela papirna in lesna industrija, zgolj nekoliko nižjo pa še proizvodnja kovinskih izdelkov in nekovinskih izdelkov.

Učinek sporazuma EU-Mercosur bi imel po vseh scenarijih neznatne učinke na dodano vrednost v storitvenih sektorjih.

Primerjava scenarijev razkriva, da je največja razlika v simuliranih učinkih med scenarijema 1 in 2, kjer scenarij 2 kaže učinke postopne liberalizacije, in sicer po preteku polovice prehodnega obdobja pri liberalizaciji »občutljivih« sektorjev. V primeru bolj postopne liberalizacije trgovine bi bili učinki na kmetijske proizvode v povprečju manj negativni za 15 % (-0,33 % namesto -0,39 % v 10 letih). Obratno pa velja za industrijske proizvode, kjer postopna liberalizacija prinaša nižje pozitivne učinke od hitrejše liberalizacije trgovine z Mercosur državami. Vendar so učinki zelo nizki, praktično neznatni (0,01 % namesto 0,05 % v 10 letih).

Podobni učinki so ocenjeni tudi za izvoz. Kot so nakazovale že spremembe dodane vrednosti, bi bile med najbolj prizadetimi kmetijske in prehranske panoge. Agregatno bi se v obdobju desetih let slovenski izvoz kmetijskih in prehranskih izdelkov lahko zmanjšal v razponu med 0,66 % in 1,38 %. Največji padec izvoza je ocenjen v segmentu žitaric (do 11% padec obsega izvoza), sledi predelava riža (z dobrim 8% padcem), znatno nižja pa je kontrakcija v segmentu zelenjave, sadja in oreščkov (-1,5 %) ter rastlinskih olj in oljčnih semen (-1,35 %) in sladkorja (-1,09 %) v desetletnem simulacijskem obdobju. Po drugi strani naj bi po obsegu izvoza pridobila glavšina predelovalne industrije, razen kemične industrije. Najbolj bi obseg izvoza narasel v primeru strojev, vozil in elektronskih izdelkov.

Ocenjeni učinki sporazuma torej kažejo potencialno negativne, vendar zelo blage učinke na nekatere segmente kmetijske in živilske proizvodnje ter potencialno pozitivne, čeprav zelo blage učinke na industrijske izdelke. Slednji pozitivni učinki naj bi prevladali nad potencialnimi negativnimi učinki, zaradi česar naj bi bili skupni ekonomski učinki sporazuma z državami Mercosur pozitivni. Pri tem pa velja poudariti, da liberalizacija trgovine z državami Mercosur prinaša nove poslovne priložnosti za slovenska podjetja, ki jih bodo nekatera lahko izkoristila bodisi samostojno bodisi posredno prek sodelovanja v dobaviteljskih verigah. Prav tako znižanje carin na trge Mercosur in strožje uveljavljanje geografskih oznak predstavljata prednost za slovenske kmete, vinarje in podjetja v prehranski industriji, kar bi lahko omogočilo nove priložnosti za povečanje prisotnosti v regiji. Zaradi tega bi lahko bili skupni pozitivni učinki sporazuma (tako neposredni kot posredni) potencialno večji od teh modelskih ocen, saj slednje kažejo statične učinke.

Dodatno pa velja omeniti, da sporazum o liberalizaciji trgovine z državami Mercosur prinaša nek dodatni element stabilnosti in predvidljivosti v zunanji trgovini v času povečane nestabilnosti zaradi ameriških enostranskih protekcionističnih ukrepov. Pozitivni učinki sproščene trgovine z državami Mercosur lahko potencialno nekoliko ublažijo negativne učinke, ki bi lahko nastali zaradi ameriške trgovinske vojne, saj države Mercosur predstavljajo sorazmerno velik trg, ki lahko v določeni meri nadomesti potencialni izpad izvoza na ameriški trg.

Učinki sporazuma na zaposlenost

Liberalizacija trgovine z državami Mercosur bi imela minimalne učinke na zaposlenost. Ocene kažejo, da naj bi bili potencialni neto učinki sporazuma v razponu med +52 (scenarija 1 in 4) in -62 (scenarij 5). Po vseh scenarijih, razen v scenarijih 2 in 5, naj bi prišlo do

pozitivnih učinkov na zaposlenost kvalificirane delovne sile in negativnih učinkov na zaposlenost nekvalificirane delovne sile.

Če zanemarimo scenarij 5, ki zajema predvsem učinke carinske vojne, ki so jo zanetile ZDA, naj bi bili maksimalni pozitivni učinki na ravni do 35 zaposlenih na panogo (proizvodnja električnih aparatov ter kemična industrija, proizvodnja gum in izdelkov iz plastike), maksimalni negativni učinki pa na ravni do -20 zaposlenih na panogo. Vsi ti učinki so izjemno majhni, manjši od običajnih dnevnih fluktuacij delovne sile po panogah.

Učinki sporazuma na izpuste CO₂ v Sloveniji

Po modelskih simulacijah bi trgovinski sporazum med EU in članicami Mercosur vplival na povečanje CO₂ izpustov v Sloveniji v skladu z učinki na gospodarsko aktivnost. V primeru scenarijev 1 do 4, ki prinašajo povečanje BDP med 0,01 % in 0,09 %, bi se vsled sporazuma z državami Mercosur izpusti CO₂ povečali za 0,02 % do 0,05 % (v desetih letih). Torej, povečanje izpustov CO₂ zaradi sporazuma z državami Mercosur bi bilo za približno polovico nižje od povečanja gospodarske aktivnosti, kar nakazuje na nizko ogljično intenzivnost panog (gre predvsem za strojno in elektro industrijo), v katerih bi prišlo do povečanja proizvodnje zaradi sporazuma z državami Mercosur.

Priporočila za ekonomsko politiko

Obseg medsebojne trgovine, obseg znižanja medsebojnih trgovinskih ovir na eni strani ter kvantitativne modelske simulacije in kvalitativne ocene potencialnih učinkov na drugi strani kažejo, da naj bi sporazum o liberalizaciji medsebojne trgovine med državami EU in državami Mercosur imel skupaj pozitivne, vendar dokaj majhne učinke na slovensko gospodarstvo. To je posledica dejstva, da je pomen trgov držav Mercosur kot prodajnih in kot nabavnih trgov danes za Slovenijo zelo majhen. Močnejši učinki se pričakujejo na velika podjetja in podjetja, ki so del dobaviteljskih verig velikih zahodnoevropskih multinacionalnih podjetij, medtem ko so pričakovani učinki za mala in srednja podjetja zelo majhni.

V anketi med potencialnimi izvozniki na trge države Mercosur, ki smo jo izvedli za prvo verzijo tega sporazuma (leta 2018), so se kot ključne ovire za majhen potencial sporazuma za slovenska podjetja izkazale predvsem lastno pomanjkanje interesa za ta trg, velika oddaljenost teh trgov, pomanjkanje poznavanja trga in nezadostno povpraševanje. Pri tem je večina podjetij kot glavno oviro izrazila relativno velike stroške naložbe v spoznavanje trga in poslovnih partnerjev glede na oddaljenost trga in potencial povečanja trgovine.

Naše pretekle analize obnašanja slovenskih izvoznikov in sekvenčnosti vstopa na posamezne trge kažejo zelo jasen vzorec obnašanja. Novi izvozniki so majhni in začnejo z izvozom večinoma na bližnje in manj zahtevne trge, ki jih bolje poznajo, in sicer predvsem na trge nekdanje Jugoslavije. Po prvem letu jih preneha izvažati približno ena polovica in zgolj okrog 10 % novih izvoznikov ostane na izvoznih trgih deset let. Podjetja, ki na izvoznih trgih nekdanje Jugoslavije preživijo, postopoma geografsko diverzificirajo svoje trge, in sicer najprej v smeri Avstrije, Nemčije in Italije. Novi izvozniki na tuji trg v prvem letu

vstopijo zgolj z enim proizvodom, kasneje pa na vsaki dve leti dodajo en nov izvozni proizvod.

Ključni razlogi za počasno izvozno ekspanzijo novih izvoznikov so predvsem velika negotovost glede povpraševanja in uspešnosti prodaje izdelkov na tujem trgu ter veliki stroški, povezani z vstopom na nove trge. Za vstop na nove trge je potrebna (1) predhodna marketinška analiza trga in povpraševanja po tovrstnih proizvodih, (2) prilagajanje proizvoda, embalaže in spremljajoče dokumentacije zahtevam fitosanitarnih, varnostnih, tehničnih in drugih standardov na ciljnem trgu, vključno z jezikovno prilagoditvijo, (3) navezava stikov s poslovnimi partnerji in (4) vzpostavitev prodajne, distribucijske in servisne mreže na tujem trgu. Za majhna podjetja to pomeni velike zagonske stroške, tako finančno kot kadrovske, za vstop na vsak tuji trg, pri čemer obstaja velika negotovost glede uspešnosti prodora, ki se kaže v tem, da le polovica novih izvoznikov preživi na tem trgu po prvem letu in da jih le desetina uspešno prodaja na ta trg po desetih letih.

Iz teh razlogov ni zelo smiselno pričakovati, da bo liberalizacija trgovine z zelo oddaljenimi in kulturno zelo različnimi državami bistveno spodbudila trgovino s temi trgi ali da bodo od tega imela največ koristi majhna in srednja podjetja (MSP). Za velika podjetja z zelo diverzificirano geografsko in proizvodno strukturo prodor na en nov trg pomeni relativno manjši dodatni strošek, za MSP pa so stroški, povezani z začetkom izvažanja na oddaljene trge, izjemno, večinoma prohibitivno visoki. Zelo malo MSP si lahko privoščijo tako visoke stroške pri prodoru na trge, ki so oddaljeni, nepoznani in kjer je negotovost glede uspeha zelo velika.

Največjih pozitivnih učinkov od sporazumov o prosti trgovini z zelo oddaljenimi in kulturno različnimi državami si lahko obetajo izvozniki, ki so že prisotni na teh trgih ali izvozniki, ki so del dobaviteljskih verig večjih zahodnoevropskih multinacionalnih podjetij (denimo v avtomobilski industriji ter proizvodnji strojev in električnih naprav). V obeh primerih so stroški dodatnega izvoza na te oddaljene trge relativno nižji, saj izvozniki trg že poznajo ali pa stroške vstopa na novi trg plačajo tuje multinacionalke.

Skupni poslovni klubi v ciljnih državah sicer lahko nekoliko pomagajo pri vstopu glede spoznavanja trga in navezovanja stikov. Prav tako različni sejmi in poslovne konference. Vendar je še vedno imeti v vidu, da je za vstop na trg potrebno plačati visoke začetne stroške (stroški raziskave trga, stroški izpolnjevanja tehničnih in sanitarnih standardov, stroški deklaracij glede izdelkov, prevoda navodil in embalaže v lokalni jezik, marketinga in prodaje na novem trgu, stroški transporta itd.).

Država lahko pomaga malim in srednjim podjetjem pri boljšem izkoriščanju sklenjenih sporazumov o liberalizaciji trgovine z oddaljenimi državami tako, da jim ciljno pomaga pri zniževanju zgoraj navedenih štirih skupin stroškov prodora na nove tuje trge, in sicer z naslednjimi ukrepi:

1. **Spoznavanje tujega trga:** Organizirani obiski gospodarskih delegacij targetiranih trgov, pri čemer mora država v celoti ali sofinancirati udeležbo malim in srednjim podjetjem in pomagati pri navezovanju stikov s potencialnimi poslovnimi partnerji;

2. **Sofinanciranje udeležbe na sejmi**h in drugih predstavitvenih dogodkih na ciljnih trgih za mala in srednja podjetja z namenom pomoči pri spoznavanju trga in navezovanju stikov s potencialnimi poslovnimi partnerji;
3. **Subvencioniranje stroškov prilagajanja proizvodov**, embalaže in spremljajoče dokumentacije zahtevam na ciljnih trgih za mala in srednja podjetja;
4. **Subvencioniranje stroškov vzpostavitve prodajne**, distribucijske in servisne mreže na tujem trgu za mala in srednja podjetja;
5. **Subvencioniranje stroškov zavarovanja izvoznih poslov** za mala in srednja podjetja.

UVOD

Pogajanja med Evropsko unijo (EU) za sklenitev prostotrgovinskega sporazuma s štirimi ustanovnimi članicami MERCOSUR (Argentina, Brazilija, Paragvaj, Urugvaj) so bila zaključena 6. decembra 2024. Sporazum je bil dosežen po 25 letih pogajanj in je bil podpisan med vrhom Mercosur v Montevideu. Sporazum še ni začel veljati. Preden bo lahko stopil v veljavo, morata biti opravljeni pravni pregled in prevod sporazuma v vse uradne jezike EU ter ratifikacija sporazuma s strani vseh držav članic EU in Mercosur. Po zaključku teh postopkov bo sporazum začel veljati prvi dan meseca, ki sledi obvestilu o zaključku notranjih postopkov ratifikacije s strani vseh pogodbenic.

Sporazum naj bi odpravil ali bistveno znižal carinske in necarinske ovire na trgih držav Mercosur, pri čemer so predvsem na področju uvoza avtomobilov, izdelkov strojne in kemične industrije, tekstila in oblačil uvozne ovire na trgih držav Mercosur zelo visoke (med 18 in 35%). Sporazum naj bi dosegel poenotenje nekaterih tehničnih, fitosanitarnih in varnostnih standardov, hkrati pa naj bi znižal ovire pri sodelovanju na javnih razpisih in pri trgovini s storitvami.

Namen študije je analizirati učinke trgovinskega sporazuma na slovensko gospodarstvo.

Učinke sporazuma na slovensko gospodarstvo ocenjujemo na dva načina. V prvem delu ocenjujemo potencial sporazuma na povečanje medsebojne trgovine, ki je zelo nizka. V drugem delu s pomočjo modelskega orodja (GTAP, Global Trade Analysis Project, verzija 11), ki smo ga nadgradili z namenom ocene tudi učinkov na zaposlenost, simuliramo kvantitativne učinke zniževanja carinskih in necarinskih ovir. Simuliramo učinke petih scenarijev. Scenarij 1 predpostavlja, da bo v sektorjih, kjer je sicer predvidena postopna liberalizacija trgovine, do te prišlo hipno ob nastopu sporazuma. Scenarij 2 predvideva postopno liberalizacijo z upoštevanjem počasnejše odprave ovir v občutljivih panogah. Scenarij 3 sicer sledi prvemu scenariju, vendar ob upoštevanju izstopa Argentine iz Mercosur. Scenarij 4 upošteva, da se pri liberalizaciji trgovine ne bodo upoštevala pravila SDC in dogovori Pariškega sporazuma. Scenarij 5 upošteva tudi spremembe v mednarodni trgovini zaradi implementacije carin, ki so jih letos aprila uvedle ZDA.

Ocenjujemo učinke na celotno gospodarstvo ter na posamezne panoge, in sicer na konkurenčnost, zunanjo trgovino, BDP in zaposlenost.

Struktura študije je naslednja. V drugem poglavju analiziramo sedanji obseg in strukturo medsebojne trgovine ter obstoječe carinske ovire med Slovenijo in državami Mercosur. Tretje poglavje predstavlja ugotovitve dosedanjih študij učinkov Mercosur sporazuma na EU in države partnerice. Četrto poglavje predstavlja podrobnosti sporazuma med EU in državami Mercosur. V petem poglavju analiziramo učinke sporazuma med EU in državami Mercosur na Slovenijo s pomočjo modelskih simulacij. V povzetku so povzete ključne ugotovitve študije.

STANJE TRGOVINSKE MENJAVE MED SLOVENIJO IN DRŽAVAMI MERCOSUR

1.1 TRGOVINA Z DRŽAVAMI MERCOSUR

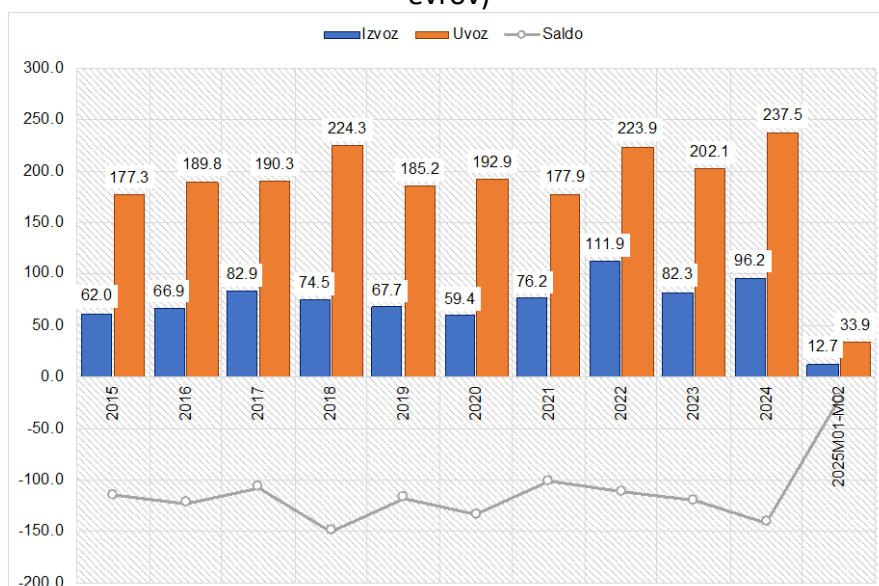
1.1.1 Obseg trgovine

V tej analizi med članicami Mercosur upoštevamo samo štiri ustanovne članice (Argentino, Brazilijo, Paragvaj in Urugvaj), ne upoštevamo pa Venezuele, ki je postala članica Mercosur 2012, vendar je njeno članstvo od decembra 2016 zamrznjeno in v pogajanjih z EU ni sodelovala, ter Bolivije, ki je članica od leta 2015 in v pogajanjih z EU prav tako ne sodeluje.

Države Mercosur spadajo med manj pomembne slovenske zunanjetrgovinske partnerje, saj se po obsegu trgovine ne posamično in ne skupno ne uvrščajo med 30 največjih slovenskih izvoznih trgov. S 96 mio evrov skupnega izvoza v Argentino, Brazilijo, Paragvaj in Urugvaj v letu 2024 se države Mercosur skupaj uvrščajo izpod 40. mesta med največjimi slovenskimi izvoznimi trgi. Po svojem pomenu za slovenski izvoz se tako Mercosur države uvrščajo daleč za članicami EU, nekdanjimi jugoslovanskimi republikami, Kitajsko, Rusijo, Švico, pa tudi Japonsko. Nekoliko pomembnejše so države Mercosur na uvozni strani, saj se z 237 mio evrov skupnega uvoza v letu 2024 uvrščajo na 28. mesto med največjimi uvoznimi partnericami Slovenije.

V sliki 1 prikazujemo dinamiko absolutnega obsega skupne slovenske zunanje trgovine z državami Mercosur v letih 2015–2025. Razvidno je, da se v zadnjem desetletju skupni uvoz iz teh držav giblje na ravni med 180 in 240 mio evrov letno, medtem ko se izvoz giblje na ravni med 80 in 120 mio evrov letno. Pri tem ni zaznati izrazitega trenda rasti absolutnega obsega trgovine.

Slika 1: Zunanja trgovina Slovenije in državami Mercosur v obdobju 2015–2025 (v mio evrov)

Opomba: Podatki za 2025 so na voljo le do februarja.

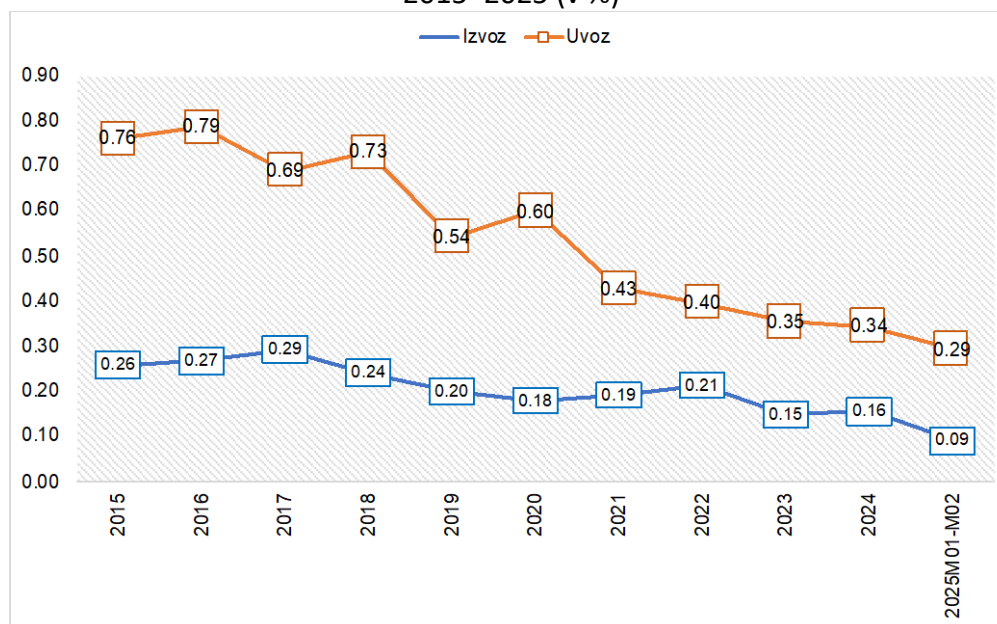
Vir: SURS

Saldo slovenske trgovine z državami Mercosur je tradicionalno negativen in se giblje na ravni med 100 in 150 mio evrov letno.

V sliki 2 je predstavljen delež, ki ga bilateralna trgovina z državami Mercosur predstavlja v celotni slovenski zunanji trgovini. Deleži tako v uvozu kot izvozu v države Mercosur trendno upadajo. Od leta 2015 do 2025 se je delež držav Mercosur v uvozu zmanjšal iz 0,8 % na 0,3 %, delež v izvozu pa iz 0,3 % na 0,1 %. Podobno sliko kaže tudi primerjava glede zunanje trgovine samo z državami izven EU. Od leta 2015 do 2024 se je delež držav Mercosur v uvozu zmanjšal iz 4 % na 0,6 %, delež v izvozu pa iz 1,1 % na 0,3 % (glej tabelo v prilogi).

To pomeni, da se v zadnjem desetletju trgovina z drugimi državami, tako z državami EU kot s tretjimi državami, povečuje bistveno hitreje kot trgovina z državami Mercosur. Države Mercosur torej tako v absolutnem kot relativnem merilu ne predstavljajo zelo pomembnega trga za Slovenijo, hkrati pa se pomen tega trga trendno močno zmanjšuje.

Slika 2: Delež trgovine z državami Mercosur v celotnem izvozu/uvozu Slovenije v obdobju 2015–2025 (v %)

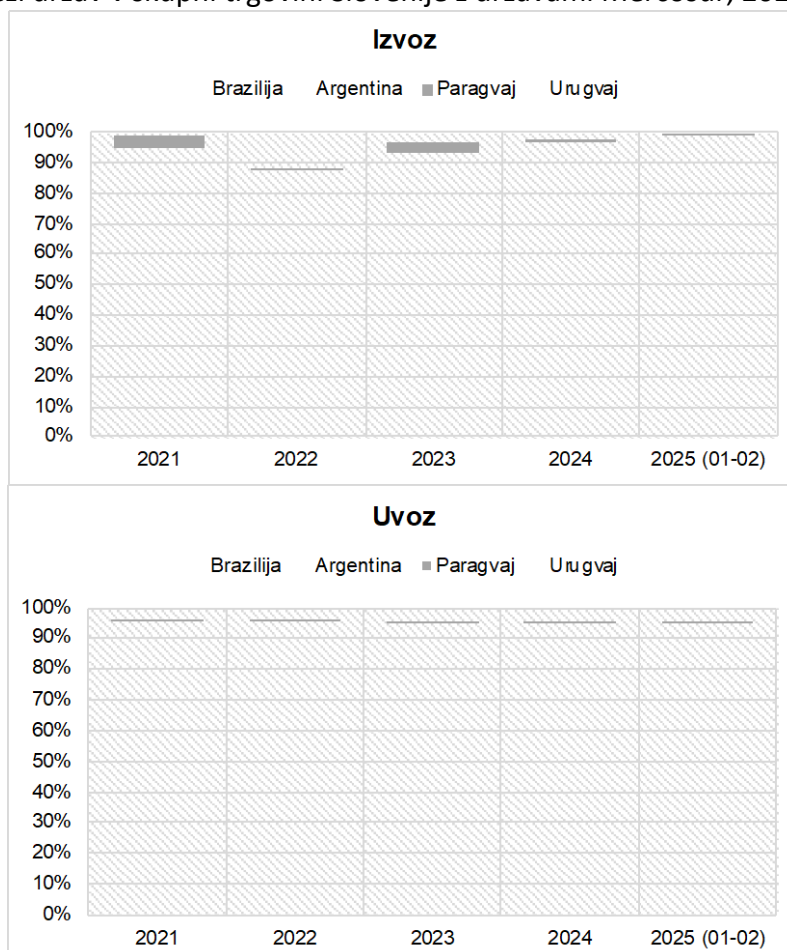

Vir: SURS, lastni izračuni.

Kot prikazuje slika 3, je v trgovini z državami Mercosur zares pomembna le Brazilija. V skupnem izvozu v države Mercosur ima Brazilija tradicionalno več kot 80% delež, Argentina manj kot 15%. Preostalih 3 do 5 % izvoza pa se razdeli na Urugvaj in Paragvaj. Pri uvozu je koncentracija še večja, saj Brazilija predstavlja več kot 90% celotnega uvoza iz držav Mercosur, 3 % odpade na Argentino, 4 % pa na Urugvaj.

V absolutnih zneskih je v letu 2024 izvoz v Brazilijo znašal 79, v Argentino 14, v Urugvaj 2, izvoz v Paragvaj pa manj kot 1 mio evrov. Na uvozni strani pa je v istem obdobju uvoz iz Brazilije znašal 219, iz Argentine manj kot 8, iz Urugvaja dobrih 10, iz Paragvaja manj kot 1 mio evrov.

Slika 3: Deleži držav v skupni trgovini Slovenije z državami Mercosur, 2021–2025 (v %)

Vir: SURS, lastni izračuni.

1.1.2 Struktura trgovine po proizvodih

V tabeli 1 in slikah 4 in 5 je predstavljena struktura slovenske trgovine z državami Mercosur po poglavjih Kombinirane nomenklature proizvodov (KN) v letu 2024. V strukturi slovenskega izvoza prevladujejo stroji in mehanske naprave, njihovi deli (17,6 %), električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in zvoka ter pribor (15,6 %), farmacevtski proizvodi (12,9 %), optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški instrumenti in aparati (11,4 %) in aluminij in aluminijasti izdelki (10,8 %). Teh pet proizvodnih skupin tvori kar 68 % slovenskega izvoza v države Mercosur.

Tabela 1: Deleži panog v trgovini Slovenije z državami Mercosur po 2-mestnih panogah Kombinirane nomenklature v letu 2024

KN 2-mestna panoga	uvoz	izvoz
01 Žive živali		
02 Meso in užitni klavnični proizvodi		
03 Ribe, raki, mehkužci in drugi vodni nevretenčarji	1,00	

Analiza učinkov trgovinskega sporazuma EU - Mercosur

04 Mlečni izdelki, ptičja jajca, naravni med, užitni proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajetni na drugem mestu		
05 Proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu		
06 Živo drevje in druge rastline, čebulice, korenine in podobno, rezano cvetje in okrasno listje		
07 Užitne vrtnine, nekateri koreni in gomolji	0,07	
08 Užitno sadje in oreščki, lupine agrumov ali melon	0,07	
09 Kava, pravi čaj, mate čaj in začimbe	12,75	0,01
10 Žitarice	0,02	
11 Proizvodi mlinске industrije, slad, škrob, inulin, pšenični gluten	0,00	
12 Oljna semena in plodovi, razno zrnje, semena in plodovi, industrijske in zdravilne rastline, slama in krma	0,59	0,01
13 Šelak, gume, smole in drugi rastlinski sokovi in ekstrakti	0,00	0,02
14 Rastlinski materiali za letarstvo, rastlinski proizvodi, ki niso omenjeni in ne zajeti na drugem mestu		
15 Masti in olja, voski, živalskega in rastlinskega izvora in proizvodi njihovega razkrajanja, predelane užitne masti	0,00	
16 Izdelki iz mesa, rib, rakov, mehkužcev ali drugih vodnih nevretenčarjev		
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	0,01	
18 Kakav in kakavovi izdelki	0,00	
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka, slaščičarski izdelki		0,01
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov ali drugih delov rastlin	0,09	
21 Razna živila	0,31	0,01
22 Pijače, alkoholne tekočine in kis	0,04	0,07
23 Ostanke in odpadki živilske industrije, pripravljena krma za živali	41,18	0,42
24 Tobak in tobačni nadomestki		
25 Sol, žveplo, zemljine in kamen, sadra, apno in cement	0,98	
26 Rude, žlindre in pepeli	0,01	
27 Mineralna goriva in olja, proizvodi njihove destilacije, bituminozne snovi in mineralni voski	0,00	
28 Proizvodi kemične industrije ali podobnih industrij	0,11	0,18
29 Organski kemijski proizvodi	9,49	4,85
30 Farmaceutski proizvodi	0,09	12,93
31 Gnojila		0,51
32 Ekstrakti za strojenje ali barvanje, tanini in njihovi derivati, barve, pigmenti in druga barvila, pripravljena premazna sredstva in laki, kiti in druge tesnilne mase, tiskarske barve in črnila	0,01	2,29
33 Eterična olja in rezinoidi, parfumerijski, kozmetični in toaletni izdelki	0,06	0,03
34 Mila, organska površinsko aktivna sredstva, pralni in mazalni preparati, za loščenje ali čiščenje, voski, sveče, paste za modeliranje in zobarski voski ter zobarski preparati na osnovi sadre	0,00	0,08
35 Beljakovinske snovi, modificirani škrobi, lepila, encimi	0,09	0,01
36 Razstreliva, pirotehnični proizvodi, vžigalice, piroforne zlitine, vnetljivi preparati		
37 Proizvodi za fotografske in kinematografske namene		0,00
38 Razni proizvodi kemijske industrije	0,02	1,04
39 Plastične mase in proizvodi iz plastičnih mas, kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	0,01	1,46
40 Kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	1,71	2,45
41 Surove kože z dlako ali brez dlake (razen krzna) in usnje	0,12	
42 Usnjeni izdelki, sedlarski in jermenarski izdelki, predmeti za potovanje, ročne torbe in podobni izdelki, izdelki iz živalskih črev	0,00	0,00
43 Naravno ali umetno krzno, krzneni izdelki		
44 Les in lesni izdelki, lesno oglje	0,56	0,74

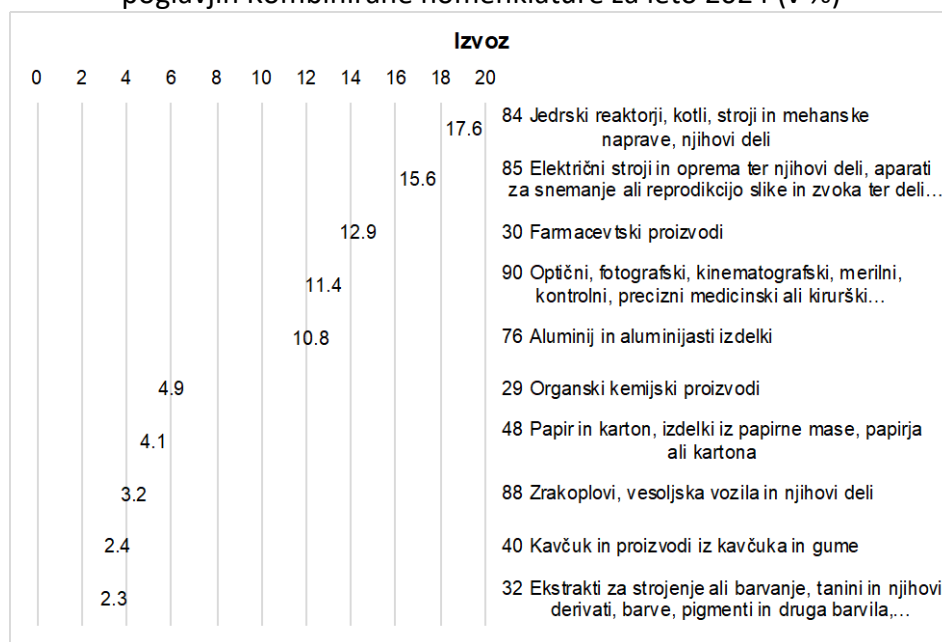
Analiza učinkov trgovinskega sporazuma EU - Mercosur

45 Pluta in plutasti izdelki		
46 Izdelki iz slame, esparta in drugih materialov za pletarstvo, košarski in pletarski izdelki		
47 Celuloza, lesna ali iz drugih vlaknastih celuloznih materialov, papirni ali kartonski odpadki in ostanki	22,60	
48 Papir in karton, izdelki iz papirne mase, papirja ali kartona	0,53	4,05
49 Tiskane knjige, časopisi, slike in drugi proizvodi grafične industrije, rokopisi, tipkana besedila in načrti	0,00	0,00
50 Svila		
51 Volna, fina ali groba živalska dlaka, preja in tkanine iz konjske žime		
52 Bombaž	0,00	
53 Druga rastlinska tekstilna vlakna, papirna preja in tkanine iz papirne preje		
54 Filamenti iz umetnih in sintetičnih vlaken		1,08
55 Umetna in sintetična vlakna, rezana		0,00
56 Vata, klobučevina in netkani material, specialne preje, vrvi, motvozi, konopci in prameni ter proizvodi iz njih	0,00	0,05
57 Preproge in druga talna prekrivala	0,00	0,00
58 Specialne tkanine, taftane tkanine, čipke, tapiserije, pozamenterija, vezanine	0,00	0,00
59 Tekstilni materiali, impregnirani, premazani, prevlečeni, prekriti ali laminirani, tekstilni izdelki, primerni za tehnične namene		
60 Pleteni ali kvačkani materiali	0,00	0,00
61 Oblačila in pribor za oblačila, pleteni ali kvačkani	0,00	0,03
62 Oblačila in pribor za oblačila, razen pletenih in kvačkanih izdelkov	0,00	0,00
63 Drugi gotovi tekstilni izdelki, kompleti, ponošena - izrabljena oblačila in izrabljeni tekstilni izdelki, krpe	0,00	0,01
64 Obutev, gamaše in podobni izdelki, deli teh izdelkov	0,37	0,08
65 Klobuki, kape in druga pokrivala ter njihovi deli	0,00	0,00
66 Dežniki, sončniki, sprehajalne palice, palice-stolčki, biči, korobači in njihovi deli	0,00	0,00
67 Preparirano perje in puh in izdelki iz perja in puha, umetno cvetje, lasuljarski izdelki	0,00	
68 Izdelki iz kamna, sadre, cementa, betona, azbesta, sljude ali podobnih materialov, keramični izdelki, steklo in stekleni izdelki	0,00	0,17
69 Keramični izdelki	0,00	0,00
70 Steklo in stekleni izdelki	0,00	0,86
71 Naravni in kultivirani biseri, dragi in poldragi kamni, plemenite kovine, kovine, platirane s plemenitimi kovinami, in izdelki iz njih, imitacije nakita, kovanci	0,02	
72 Železo in jeklo	3,65	2,23
73 Izdelki iz železa in jekla	0,01	0,47
74 Baker in bakreni izdelki	0,00	0,03
75 Nikelj in nikljevi izdelki		
76 Aluminij in aluminijasti izdelki	0,26	10,82
78 Svinec in svinčeni izdelki		
79 Cink in cinkovi izdelki		
80 Kositer in kositrni izdelki		
81 Druge navadne kovine, kermeti, njihovi izdelki		0,51
82 Orodje, nožarski izdelki, žlice in vilice iz navadnih kovin, njihovi deli iz navadnih kovin	0,00	0,86
83 Razni izdelki iz navadnih kovin	0,00	0,64
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	1,40	17,65
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in zvoka ter deli in pribor za te izdelke	1,46	15,58
86 Tirna vozila in njihovi deli, železniški in tramvajski tirni sklopi in pribor ter njihovi deli, mehanična in elektromehanska signalna oprema za promet vseh vrst		
87 Vozila, razen železniških ali tramvajskih tirnih vozil, ter njihovi deli in pribor	0,01	1,39

88 Zrakoplovi, vesoljska vozila in njihovi deli	0,06	3,18
89 Ladje, čolni in plavajoče konstrukcije		0,04
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški instrumenti in aparati, njihovi deli in pribor	0,13	11,39
91 Ure in njihovi deli	0,00	0,06
92 Glasbila, njihovi deli in pribor	0,00	0,01
93 Orožje in strelivo, njuni deli in pribor		
94 Pohištvo, posteljnina, žimnice, nosilci za žimnice, blazine in podoni polnjeni izdelki, svetilke in pribori za njih, neomenjeni drugje, osvetljeni znaki, montažne zgradbe	0,09	0,03
95 Igrače, rekviziti za družabne igre in šport, njihovi deli in pribor	0,00	1,64
96 Razni izdelki	0,00	0,04
97 Umetniški predmeti, zbirke in starine		
98 Sestavni deli celovitega industrijskega obrata, ki se uvrščajo v Poglavja 63, 68, 69, 70, 72, 73, 76, 82, 84, 85, 86, 87, 90, 94, 99		
99 Blago iz Uredbe Sveta (ES) št.1186/2009 in nerazvrščeno		

Vir: SURS

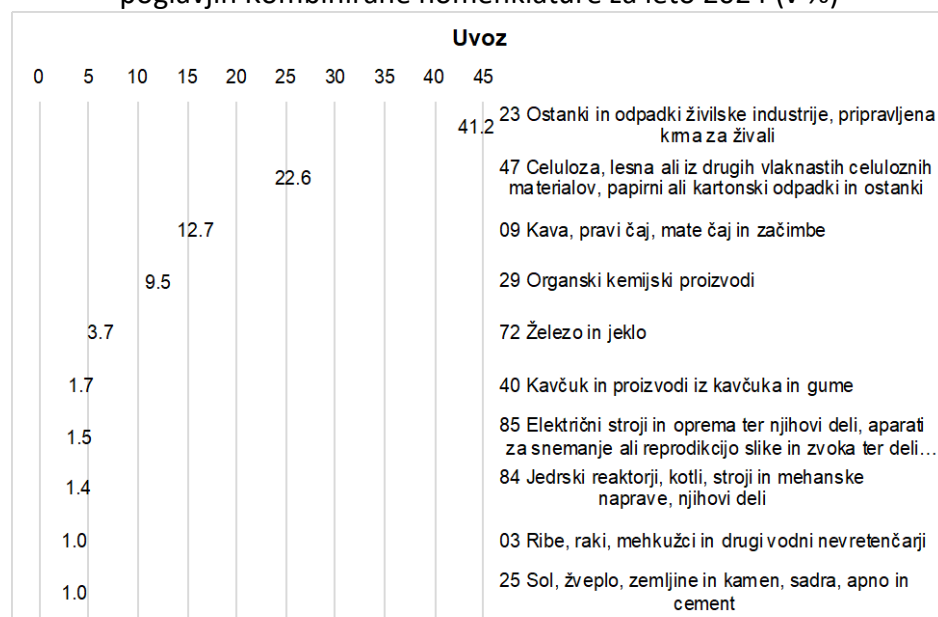
Slika 4: Deset največjih proizvodnih skupin v slovenskem izvozu v države Mercosur po poglavjih Kombinirane nomenklature za leto 2024 (v %)

Vir: SURS

Slovenija iz Mercosur držav uvaža predvsem primarne proizvode organskega izvora. V uvozu dominanten delež (41,2 %) zavzema živalska krma, sledijo celuloza, papirni ali kartonski odpadki (22,6 %), kava, čaj in začimbe (12,7 %) in organski kemijski proizvodi (9,5 %). Ostali izdelki predstavljajo le 14 % celotne vrednosti uvoza.

Slika 5: Deset največjih proizvodnih skupin v slovenskem uvozu iz držav Mercosur po poglavjih Kombinirane nomenklature za leto 2024 (v %)

Vir: SURS

Koncentracija slovenskega uvoza iz držav Mercosur na posamezen razmeroma ozek segment proizvodov je posledica majhnega obsega trgovine med državami, kar vodi v to, da nekoliko večje trgovanje posameznega izdelka prispeva nadproporcionalno velik delež celotne trgovine.

Struktura trgovine s posamičnimi državami Mercosur se med seboj močno razlikuje. Kot kaže tabela 2, so glavni slovenski izvozni proizvodi v Brazilijo, kot daleč največji Mercosur trg za slovenska podjetja, stroji in mehanske naprave, električni stroji in oprema ter z enakim deležem še aluminij, optični izdelki in farmacevtski proizvodi. V Argentino slovenska podjetja največ izvažajo organske kemijske izdelke in farmacevtske izdelke. Glavni izvozni proizvodi v Paragvaj so igrače in rekviziti za šport, medtem ko v Urugvaj slovenska podjetja največ izvažajo letala, igrače in rekvizite za šport in farmacevtske izdelke.

Tabela 2: Pet največjih proizvodnih skupin v izvozu v posamezne države Mercosur v 2024 (mio €)

Brazilija	mio €
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	15,6
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in	13,4
76 Aluminij in aluminijasti izdelki	9,7
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški	9,5
30 Farmacevtski proizvodi	9,2
Argentina	mio €
29 Organski kemijski proizvodi	3,8
30 Farmacevtski proizvodi	2,3
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški	1,1
48 Papir in karton, izdelki iz papirne mase, papirja ali kartona	1,1
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in	0,9

Paragvaj	mio €
95 Igrače, rekviziti za družabne igre in šport, njihovi deli in pribor	0,57
32 Ekstrakti za strojenje ali barvanje, tanini in njihovi derivati, barve, pigmenti in druga	0,04
44 Les in lesni izdelki, lesno oglje	0,03
89 Ladje, čolni in plavajoče konstrukcije	0,03
87 Vozila, razen železniških ali tramvajskih tirnih vozil, ter njihovi deli in pribor	0,02

Urugvaj	mio €
88 Zrakoplovi, vesoljska vozila in njihovi deli	0,54
95 Igrače, rekviziti za družabne igre in šport, njihovi deli in pribor	0,51
30 Farmaceutski proizvodi	0,45
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in	0,17
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	0,17

Vir: SURS

Tabela 3: Pet največjih proizvodnih skupin v uvozu iz posameznih držav države Mercosur v 2024 (mio €)

Brazilija	mio €
23 Ostanke in odpadki živilske industrije, pripravljena krma za živali	95,7
47 Celuloza, lesna ali iz drugih vlaknastih celuloznih materialov, papirni ali kartonski odpadki	43,3
09 Kava, pravi čaj, mate čaj in začimbe	30,3
29 Organski kemijski proizvodi	22,4
72 Železo in jeklo	7,4

Argentina	mio €
03 Ribe, raki, mehkužci in drugi vodni nevretenčarji	2,4
23 Ostanke in odpadki živilske industrije, pripravljena krma za živali	2,1
72 Železo in jeklo	1,3
12 Oljna semena in plodovi, razno zrnje, semena in plodovi, industrijske in zdravilne rastline,	0,5
48 Papir in karton, izdelki iz papirne mase, papirja ali kartona	0,4

Paragvaj	mio €
12 Oljna semena in plodovi, razno zrnje, semena in plodovi, industrijske in zdravilne rastline,	0,868
44 Les in lesni izdelki, lesno oglje	0,024
62 Oblačila in pribor za oblačila, razen pletenih in kvačkanih izdelkov	0,002
22 Pijače, alkoholne tekočine in kis	0,000
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	0,000

Urugvaj	mio €
47 Celuloza, lesna ali iz drugih vlaknastih celuloznih materialov, papirni ali kartonski odpadki	10,3
68 Izdelki iz kamna, sadre, cementa, betona, azbesta, sljude ali podobnih materialov,	0,007
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali kirurški	0,004
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	0,003
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike in	0,002

Vir: SURS

Tudi na uvozni strani je struktura trgovanih izdelkov med državami Mercosur zelo različna. Glavni uvozni izdelki iz Brazilije so živalska krma, celuloza, papirni ali kartonski odpadki, kava, čaj in začimbe ter organski kemijski izdelki. Tudi iz Argentine največ uvažamo živalsko krmo ter ribe in morske sadeže. Iz Urugvaja največ uvažamo celulozo in karton, medtem ko je Paragvaj iz absolutnega vidika praktično nepomemben kot nabavni trg (največji uvozni proizvod predstavljajo oljna semena).

1.1.3 Raven carinskih ovir med EU in državami Mercosur

V nadaljevanju podajamo kratek pregled trenutne ravni carinske zaščite v trgovini med Slovenijo (EU) in državami Mercosur. V Tabeli 4 so prikazane povprečne uvozne MFN (most-favoured nations) carinske stopnje v državah Mercosur, izračunane kot enostavna povprečja, in skupni slovenski izvoz v te države po panogah Kombinirane nomenklature. Podatki so razvrščeni padajoče, da prikažejo, kolikšne so uporabljene carinske stopnje v državah Mercosur za največje slovenske proizvodne skupine in kolikšno carinsko razbremenitev lahko pričakujejo naši izvozniki po sprejetju prostotrgovinskega sporazuma s temi državami.

Kot je razvidno iz tabele, bo pet največjih izvoznih proizvodnih skupin slovenskih izvoznikov v Mercosur, ki so v letu 2024 presegle 10 mio evrov vsaka, deležnih srednje visoke uvozne razbremenitve v državah Mercosur, in sicer med 8,7 % (farmaceutski izdelki) in 14,5 % (električni stroji in naprave). Tudi ostali največji slovenski izvozni proizvodi bodo deležni občutne razbremenitve, in sicer do 22,5 %. Treba pa je povedati, da v proizvodnih skupinah, ki imajo v državah Mercosur največjo uvozno zaščito, to so tekstil in usnje ter tekstilni in usnjeni izdelki, kjer se carinske stopnje gibljejo v razponu med 15 % in 35 %, slovenska podjetja zaenkrat ne izvažajo.

Tabela 4: MFN carinske stopnje (v %) po panogah Kombinirane nomenklature v državah Mercosur in slovenski izvoz v države Mercosur (v mio €), 2024

KN 2-mestna panoga	Slovenski izvoz v države Mercosur	Povpr. MFN car.stop. Mercosur
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	16,4	13,0
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike	14,5	14,5
30 Farmaceutski proizvodi	12,0	8,7
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali	10,6	12,4
76 Aluminij in aluminijasti izdelki	10,1	11,3
29 Organski kemijski proizvodi	4,5	5,4
48 Papir in karton, izdelki iz papirne mase, papirja ali kartona	3,8	13,3
88 Zrakoplovi, vesoljska vozila in njihovi deli	3,0	2,3
40 Kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	2,3	12,7
32 Ekstrakti za strojenje ali barvanje, tanini in njihovi derivati, barve, pigmenti in druga	2,1	11,7
72 Železo in jeklo	2,1	10,1
95 Igrače, rekviziti za družabne igre in šport, njihovi deli in pribor	1,5	20,4
39 Plastične mase in proizvodi iz plastičnih mas, kavčuk in proizvodi iz kavčuka in	1,4	13,1
87 Vozila, razen železniških ali tramvajskih tirnih vozil, ter njihovi deli in pribor	1,3	22,5
54 Filamenti iz umetnih in sintetičnih vlaken	1,0	21,0
38 Razni proizvodi kemijske industrije	1,0	11,2
70 Steklo in stekleni izdelki	0,8	12,0
82 Orodje, nožarski izdelki, žlice in vilice iz navadnih kovin, njihovi deli iz navadnih	0,8	18,1
44 Les in lesni izdelki, lesno oglje	0,7	8,1
83 Razni izdelki iz navadnih kovin	0,6	16,4
31 Gnojila	0,5	2,6
81 Druge navadne kovine, kermeti, njihovi izdelki	0,5	3,5
73 Izdelki iz železa in jekla	0,4	15,1
23 Ostanke in odpadki živilske industrije, pripravljena krma za živali	0,4	6,4
28 Proizvodi kemične industrije ali podobnih industrij	0,2	6,1
68 Izdelki iz kamna, sadre, cementa, betona, azbesta, sljude ali podobnih materialov,	0,2	9,2

64 Obutev, gamaše in podobni izdelki, deli teh izdelkov	0,1	32,0
34 Mila, organska površinsko aktivna sredstva, pralni in mazalni preparati, za loščenje	0,1	14,7
22 Pijače, alkoholne tekočine in kis	0,1	20,5
91 Ure in njihovi deli	0,1	19,0
56 Vata, klobučevina in netkani material, specialne preje, vrvi, motvozi, konopci in	0,0	19,9
96 Razni izdelki	0,0	18,6
89 Ladje, čolni in plavajoče konstrukcije	0,0	15,1
33 Eterična olja in rezinoidi, parfumerijski, kozmetični in toaletni izdelki	0,0	15,8
74 Baker in bakreni izdelki	0,0	10,9
61 Oblačila in pribor za oblačila, pleteni ali kvačkani	0,0	35,0
94 Pohištvo, posteljnina, žimnice, nosilci za žimnice, blazine in podoni polnjeni izdelki,	0,0	19,0
13 Šelak, gume, smole in drugi rastlinski sokovi in ekstrakti	0,0	7,7
21 Razna živila	0,0	15,4
09 Kava, pravi čaj, mate čaj in začimbe	0,0	10,3
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka, slaščičarski izdelki	0,0	16,6
63 Drugi gotovi tekstilni izdelki, kompleti, ponošena - izrabljena oblačila in izrabljeni	0,0	34,8
35 Beljakovinske snovi, modificirani škrobi, lepila, encimi	0,0	13,4
92 Glasbila, njihovi deli in pribor	0,0	17,6
12 Oljna semena in plodovi, razno zrnje, semena in plodovi, industrijske in zdravilne	0,0	4,8
55 Umetna in sintetična vlakna, rezana	0,0	21,0
42 Usnjeni izdelki, sedlarski in jermenarski izdelki, predmeti za potovanje, ročne torbe	0,0	21,5
69 Keramični izdelki	0,0	13,6
49 Tiskane knjige, časopisi, slike in drugi proizvodi grafične industrije, rokopisi, tipkana	0,0	7,3
58 Specialne tkanine, taftane tkanine, čipke, tapiserije, pozamenterija, vezenine	0,0	26,0
66 Dežniki, sončniki, sprehajalne palice, palice-stolčki, biči, korobači in njihovi deli	0,0	19,3
60 Pleteni ali kvačkani materiali	0,0	25,8
65 Klobuki, kape in druga pokrivala ter njihovi deli	0,0	19,3
57 Preproge in druga talna prekrivala	0,0	35,0
37 Proizvodi za fotografske in kinematografske namene	0,0	8,5
62 Oblačila in pribor za oblačila, razen pletenih in kvačkanih izdelkov	0,0	35,0
01 Žive živali	0,0	2,5
02 Meso in užitni klavnični proizvodi	0,0	9,9
03 Ribe, raki, mehkužci in drugi vodni nevretenčarji	0,0	9,6
04 Mlečni izdelki, ptičja jajca, naravni med, užitni proizvodi živalskega izvora, ki niso	0,0	14,9
05 Proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu	0,0	6,4
06 Živo drevje in druge rastline, čebulice, korenine in podobno, rezano cvetje in	0,0	5,9
07 Užitne vrtnine, nekateri koreni in gomolji	0,0	8,8
08 Užitno sadje in oreščki, lupine agrumov ali melon	0,0	9,9
10 Žitarice	0,0	5,1
11 Proizvodi mlinске industrije, slad, škrob, inulin, pšenični gluten	0,0	10,9
14 Rastlinski materiali za pletarstvo, rastlinski proizvodi, ki niso omenjeni in ne zajeti	0,0	6,0
15 Masti in olja, voski, živalskega in rastlinskega izvora in proizvodi njihovega	0,0	10,4
16 Izdelki iz mesa, rib, rakov, mehkužcev ali drugih vodnih nevretenčarjev	0,0	16,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	0,0	17,1
18 Kakav in kakavovi izdelki	0,0	15,1
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov ali drugih delov rastlin	0,0	14,7
24 Tobak in tobačni nadomestki	0,0	17,3
25 Sol, žveplo, zemljine in kamen, sadra, apno in cement	0,0	3,9
26 Rude, žlindre in pepeli	0,0	2,9
27 Mineralna goriva in olja, proizvodi njihove destilacije, bituminozne snovi in	0,0	0,3
36 Razstreliva, pirotehnični proizvodi, vžigalice, piroforne zlitine, vnetljivi preparati	0,0	13,0
41 Surove kože z dlako ali brez dlake (razen krzna) in usnje	0,0	7,8
43 Naravno ali umetno krzno, krzneni izdelki	0,0	13,8
45 Pluta in plutasti izdelki	0,0	8,0
46 Izdelki iz slame, esparta in drugih materialov za pletarstvo, košarski in pletarski	0,0	12,0

47 Celuloza, lesna ali iz drugih vlaknastih celuloznih materialov, papirni ali kartonski	0,0	3,6
50 Svila	0,0	16,0
51 Volna, fina ali groba živalska dlaka, preja in tkanine iz konjske žime	0,0	15,4
52 Bombaž	0,0	22,0
53 Druga rastlinska tekstilna vlakna, papirna preja in tkanine iz papirne preje	0,0	15,9
59 Tekstilni materiali, impregnirani, premazani, prevlečeni, prekriti ali laminirani,	0,0	18,7
67 Preparirano perje in puh in izdelki iz perja in puha, umetno cvetje, lasuljarski izdelki	0,0	16,0
71 Naravni in kultivirani biseri, dragi in poldragi kamni, plemenite kovine, kovine,	0,0	10,1
75 Nikelj in nikljevi izdelki	0,0	10,1
78 Svinec in svinčeni izdelki	0,0	8,5
79 Cink in cinkovi izdelki	0,0	8,4
80 Kositer in kositrni izdelki	0,0	7,6
86 Tirna vozila in njihovi deli, železniški in tramvajski tirni sklopi in pribor ter njihovi	0,0	13,5
93 Orožje in strelivo, njuni deli in pribor	0,0	20,0
97 Umetniški predmeti, zbirke in starine	0,0	3,6

Opomba: MFN carine so most-favoured nations carinske stopnje, izračunane kot enostavna povprečja držav Mercosur.

Vir: SURS in WTO

Analiza uvoznih MFN carinskih stopenj v EU-27 in strukture slovenskega uvoza iz držav Mercosur kaže, da popolna liberalizacija trgovine z državami Mercosur na slovensko gospodarstvo ne bo imela večjega negativnega konkurenčnega učinka. V treh proizvodnih skupinah, kjer smo v letu 2024 zabeležili skupaj kar za 89,5 % celotnega uvoza iz držav Mercosur (krma za živali, celuloza, papirni in kartonski odpadki ter kava, čaj in začimbe), je obstoječa carinska zaščita praktično enaka nič, le pri kavi, čaju in začimbah znaša 2,3 %. Podobno velja za preostale največje uvozne izdelke, le pri ribah in morskih sadežih ter obutvi so carinske stopnje nekoliko višje (okrog 10 %), vendar pa letni uvoz v teh proizvodnih skupinah znaša le nekaj več od 2 mio evrov.

Tabela 5: MFN carinske stopnje (v %) po panogah Kombinirane nomenklature v EU-27 in slovenski uvoz iz držav Mercosur (v mio €), 2024

KN 2-mestna panoga	Uvoz iz Mercosur	Povpr. MFN car.stop. EU-27
23 Ostanki in odpadki živilske industrije, pripravljena krma za živali	97,8	0,8
47 Celuloza, lesna ali iz drugih vlaknastih celuloznih materialov, papirni ali kartonski	53,6	0,0
09 Kava, pravi čaj, mate čaj in začimbe	30,3	2,3
29 Organski kemijski proizvodi	22,5	4,5
72 Železo in jeklo	8,7	0,3
40 Kavčuk in proizvodi iz kavčuka in gume	4,1	2,6
85 Električni stroji in oprema ter njihovi deli, aparati za snemanje ali reprodukcijo slike	3,5	2,5
84 Jedrski reaktorji, kotli, stroji in mehanske naprave, njihovi deli	3,3	1,8
03 Ribe, raki, mehkužci in drugi vodni nevretenčarji	2,4	10,8
25 Sol, žveplo, zemljine in kamen, sadra, apno in cement	2,3	0,2
12 Oljna semena in plodovi, razno zrnje, semena in plodovi, industrijske in zdravilne	1,4	1,1
44 Les in lesni izdelki, lesno oglje	1,3	1,7
48 Papir in karton, izdelki iz papirne mase, papirja ali kartona	1,3	0,0
64 Obutev, gamaše in podobni izdelki, deli teh izdelkov	0,9	11,1
21 Razna živila	0,7	9,2
76 Aluminij in aluminijasti izdelki	0,6	6,4
90 Optični, fotografski, kinematografski, merilni, kontrolni, precizni medicinski ali	0,3	1,6
41 Surove kože z dlako ali brez dlake (razen krzna) in usnje	0,3	2,0

28 Proizvodi kemične industrije ali podobnih industrij	0,3	4,6
35 Beljakovinske snovi, modificirani škrobi, lepila, encimi	0,2	4,5
94 Pohištvo, posteljnina, žimnice, nosilci za žimnice, blazine in podoni polnjeni izdelki,	0,2	2,4
30 Farmacevtski proizvodi	0,2	0,0
20 Proizvodi iz vrtnin, sadja, oreškov ali drugih delov rastlin	0,2	17,5
07 Užitarice, nekateri koreni in gomolji	0,2	8,5
08 Užitarice in oreščki, lupine agrumov ali melon	0,2	5,9
33 Eterična olja in rezinoidi, parfumerijski, kozmetični in toaletni izdelki	0,1	2,4
88 Zrakoplovi, vesoljska vozila in njihovi deli	0,1	3,0
22 Pijače, alkoholne tekočine in kis	0,1	4,3
10 Žitarice	0,0	2,2
71 Naravni in kultivirani biseri, dragi in poldragi kamni, plemenite kovine, kovine,	0,0	0,6
38 Razni proizvodi kemijske industrije	0,0	5,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	0,0	6,8
73 Izdelki iz železa in jekla	0,0	1,7
87 Vozila, razen železniških ali tramvajskih tirnih vozil, ter njihovi deli in pribor	0,0	6,2
26 Rude, žlindre in pepeli	0,0	0,0
39 Plastične mase in proizvodi iz plastičnih mas, kavčuk in proizvodi iz kavčuka in	0,0	6,0
32 Ekstrakti za strojenje ali barvanje, tanini in njihovi derivati, barve, pigmenti in druga	0,0	5,3
68 Izdelki iz kamna, sadre, cementa, betona, azbesta, sljude ali podobnih materialov,	0,0	1,4
42 Usnjeni izdelki, sedlarski in jermenarski izdelki, predmeti za potovanje, ročne torbe	0,0	4,6
82 Orodje, nožarski izdelki, žlice in vilice iz navadnih kovin, njihovi deli iz navadnih	0,0	3,1
62 Oblačila in pribor za oblačila, razen pletenih in kvačkanih izdelkov	0,0	11,3
52 Bombaž	0,0	6,1
61 Oblačila in pribor za oblačila, pleteni ali kvačkani	0,0	11,7
11 Proizvodi mlinске industrije, slad, škrob, inulin, pšenični gluten	0,0	12,2
63 Drugi gotovi tekstilni izdelki, kompleti, ponošena - izrabljena oblačila in izrabljeni	0,0	10,1
34 Mila, organska površinsko aktivna sredstva, pralni in mazalni preparati, za loščenje	0,0	2,0
15 Masti in olja, voski, živalskega in rastlinskega izvora in proizvodi njihovega	0,0	5,4
70 Steklo in stekleni izdelki	0,0	5,0
69 Keramični izdelki	0,0	4,5
60 Pleteni ali kvačkani materiali	0,0	7,9
66 Dežniki, sončniki, sprehajalne palice, palice-stolčki, biči, korobači in njihovi deli	0,0	4,3
83 Razni izdelki iz navadnih kovin	0,0	2,5
92 Glasbila, njihovi deli in pribor	0,0	3,2
49 Tiskane knjige, časopisi, slike in drugi proizvodi grafične industrije, rokopisi, tipkana	0,0	0,0
65 Klobuki, kape in druga pokrivala ter njihovi deli	0,0	2,3
95 Igrače, rekviziti za družabne igre in šport, njihovi deli in pribor	0,0	2,3
57 Preproge in druga talna prekrivala	0,0	7,3
74 Baker in bakreni izdelki	0,0	3,3
56 Vata, klobučevina in netkani material, specialne preje, vrvi, motvozi, konopci in	0,0	6,0
96 Razni izdelki	0,0	3,3
91 Ure in njihovi deli	0,0	4,2
18 Kakav in kakavovi izdelki	0,0	6,1
13 Šelak, gume, smole in drugi rastlinski sokovi in ekstrakti	0,0	2,1
67 Preparirano perje in puh in izdelki iz perja in puha, umetno cvetje, lasuljarski izdelki	0,0	2,8
27 Mineralna goriva in olja, proizvodi njihove destilacije, bituminozne snovi in	0,0	0,8
58 Specialne tkanine, taftane tkanine, čipke, tapiserije, pozamenterija, vezene	0,0	7,3
01 Žive živali	0,0	1,2
02 Meso in užitarice klavnični proizvodi	0,0	5,1
04 Mlečni izdelki, ptičja jajca, naravni med, užitarice živalskega izvora, ki niso	0,0	5,3
05 Proizvodi živalskega izvora, ki niso navedeni in ne zajeti na drugem mestu	0,0	0,1
06 Živo drevje in druge rastline, čebulice, korenine in podobno, rezano cvetje in	0,0	6,9
14 Rastlinski materiali zapletarstvo, rastlinski proizvodi, ki niso omenjeni in ne zajeti	0,0	0,0
16 Izdelki iz mesa, rib, rakov, mehkužcev ali drugih vodnih nevretenčarjev	0,0	18,0

19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka, slaščičarski izdelki	0,0	10,7
24 Tobak in tobačni nadomestki	0,0	44,7
31 Gnojila	0,0	4,8
36 Razstreliva, pirotehnični proizvodi, vžigalice, piroforne zlitine, vnetljivi preparati	0,0	6,3
37 Proizvodi za fotografske in kinematografske namene	0,0	5,2
43 Naravno ali umetno krzno, krzneni izdelki	0,0	1,2
45 Pluta in plutasti izdelki	0,0	2,7
46 Izdelki iz slame, esparta in drugih materialov za pletarstvo, košarski in pletarski	0,0	3,0
50 Svila	0,0	3,1
51 Volna, fina ali groba živalska dlaka, preja in tkanine iz konjske žime	0,0	3,5
53 Druga rastlinska tekstilna vlakna, papirna preja in tkanine iz papirne preje	0,0	2,8
54 Filamenti iz umetnih in sintetičnih vlaken	0,0	5,9
55 Umetna in sintetična vlakna, rezana	0,0	6,2
59 Tekstilni materiali, impregnirani, premazani, prevlečeni, prekriti ali laminirani,	0,0	6,0
75 Nikelj in nikljevi izdelki	0,0	0,7
78 Svinec in svinčeni izdelki	0,0	2,3
79 Cink in cinkovi izdelki	0,0	3,1
80 Kositer in kositrni izdelki	0,0	0,0
81 Druge navadne kovine, kermeti, njihovi izdelki	0,0	3,2
86 Tirna vozila in njihovi deli, železniški in tramvajski tirni sklopi in pribor ter njihovi	0,0	1,7
89 Ladje, čolni in plavajoče konstrukcije	0,0	1,1
93 Orožje in strelivo, njuni deli in pribor	0,0	2,2
97 Umetniški predmeti, zbirke in starine	0,0	0,0

Opomba: MFN carine so most-favoured nations carinske stopnje, izračunane kot enostavna povprečja v EU-27,

Vir: SURS in WTO

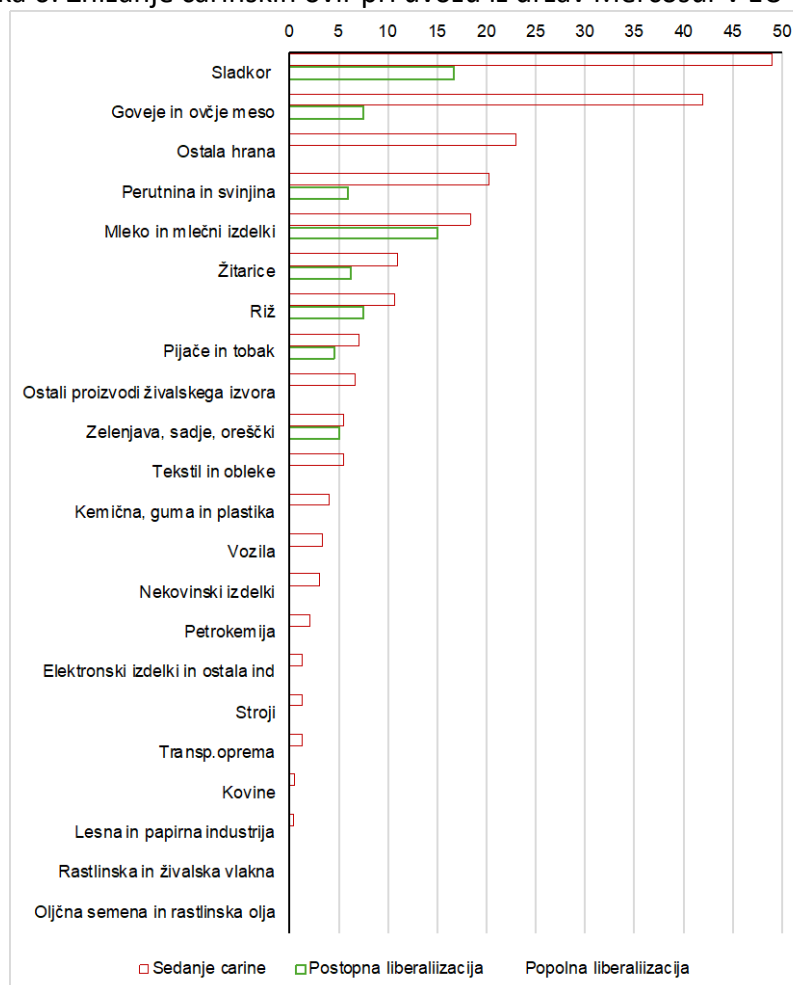
Pri tem velja opozorilo, da nominalne MFN carinske stopnje vedno kažejo višjo stopnjo zaščite od dejanske, kar pomeni, da bodo dejanski učinki zaradi liberalizacije trgovine nižji, ker bo tudi efektivno znižanje carine nižje. Seveda pa ne velja zanemariti, da lahko zelo visoke nominalne carinske stopnje prohibitivno vplivajo na trgovino z določenimi proizvodi in da njihova liberalizacija (odprava) lahko trgovino spodbudi.

1.1.4 Znižanje carinskih ovir med EU in državami Mercosur

Obseg in struktura liberalizacije medsebojne trgovine med državami EU in Mercosur so podrobneje predstavljene v 4. poglavju. V nadaljevanju podajamo zgolj kratek povzetek, kakšno znižanje carinskih ovir je mogoče pričakovati po posameznih panogah oziroma skupinah proizvodov. Agregacija proizvodov v panoge oziroma skupine panog je v skladu z agregacijo GTAP modela, s katerim ocenjujemo učinke liberalizacije trgovine. Pri tem je v spodnjih slikah predstavljena obstoječa raven carinskih ovir (izračunana kot tehtano povprečje carinskih stopenj vseh izdelkov znotraj skupine proizvodov oziroma panoge), raven carinskih ovir po popolni implementaciji sporazuma in raven carinskih ovir v skladu s postopno odpravo carinskih ovir za nekatere občutljive panoge. Za občutljive panoge znaša predvideno prehodno obdobje do popolne liberalizacije med pet in 15 let, v sliki je za raven carinskih stopenj v skladu s postopno odpravo carinskih ovir vzeta carinska stopnja po petih letih od začetka zniževanja carinskih ovir.

Kot je razvidno iz spodnje slike, potencialno največji izzivi za evropske proizvajalce glede liberalizacije trgovine z državami Mercosur sledijo na področju živilske industrije (predvsem pri sladkorju, govejem, ovčjem, svinjske in perutninskem mesu, mleku in mlečnih izdelkih) in kmetijstva (žitarice). Pri teh izdelkih naj bi se carinske stopnje znižale od blizu 50 % (sladkor, kjer pa Slovenija nima lastne proizvodnje) oziroma z 20 do 30 % na nič ob popolni liberalizaciji trgovine. Zaradi prehodnih obdobj (ki so specifična za posamezne proizvode) bodo posamezni izdelki sicer še pet do 15 let deležni zaščite, ki pa bo postopno odpravljena do konca prehodnih obdobj. Pri ostalih proizvodih bodo potencialni negativni učinki zaradi liberalizacije trgovine z državami Mercosur relativno majhni, saj je obstoječa carinska zaščita v EU nižja od 10 %.

Slika 6: Znižanje carinskih ovir pri uvozu iz držav Mercosur v EU (v %)

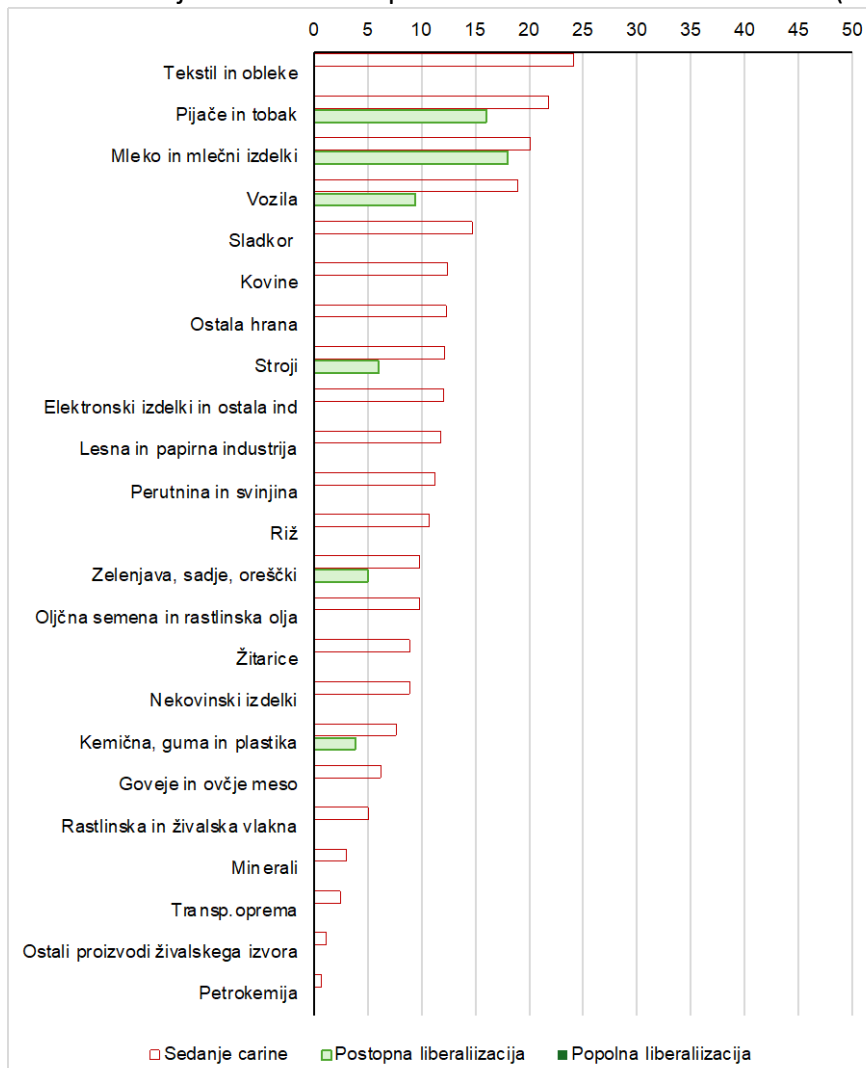
Opomba: Tehtane povprečne carinske stopnje za uvoz iz držav Mercosur v EU pred liberalizacijo in po scenarijih popolne in postopne liberalizacije. Za raven carinskih stopenj v skladu s postopno odpravo carinskih ovir je vzeta carinska stopnja po petih letih od začetka zniževanja carinskih ovir.

Vir: WTO in GTAP11,

Na strani izvoza se zaradi liberalizacije trgovine teoretično obetajo največje priložnosti za evropske in slovenske izvoznike pri tekstilnih izdelkih, pijačah in tobaku ter mleku in mlečnih izdelkih in sladkorju, kjer dosedanje carinske ovire znašajo med 15 in 25 %. Vendar pa so slovenski proizvajalci v teh panogah šibki (ni pomembne proizvodnje) ali pa izdelki

niso primerni za transport na tako oddaljene trge (mleko in mlečni izdelki). Največje priložnosti se obetajo na področju izvoza avtomobilov, kovinskih izdelkov, strojev in električnih naprav ter izdelkov iz lesa in papirja in perutninskem mesu, kjer dosedanje carinske ovire znašajo med 10 in 15 %. Pri ostalih proizvodih bodo potencialne koristi od liberalizacije trgovine z državami Mercosur relativno majhne, saj je obstoječa carinska zaščita v državah Mercosur nižja od 10 %.

Slika 7: Znižanje carinskih ovir pri uvozu iz EU v države Mercosur (v %)

Opomba: Tehtane povprečne carinske stopnje za uvoz iz EU v države Mercosur pred liberalizacijo in po scenarijih popolne in postopne liberalizacije. Za raven carinskih stopenj v skladu s postopno odpravo carinskih ovir je vzeta carinska stopnja po petih letih od začetka zniževanja carinskih ovir.

Vir: WTO in GTAP11.

DOSEDANJE ŠTUDIJE UČINKOV TRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU-MERCOSUR

1.2 DOSEDANJE ŠTUDIJE UČINKOV PROSTOTRGOVINSKEGA SPORAZUMA EU-MERCOSUR

1.2.1 Študije gospodarskih učinkov

V zadnjih 25-ih letih je vzporedno s pogajanjem med EU in državami Mercosur nastalo več študij, ki so s pomočjo modelskih simulacij ocenjevale učinke Sporazuma, Z napredkom pogajanj in novimi vhodnimi podatki se spreminjajo tudi napovedi teh modelov, Poleg navedenega študije potencialnih učinkov sporazuma med EU in članicami Mercosur zavzemajo različna stališča glede poteka ostalih zunanjetrgovinskih procesov (kot je Doha krog pogajanj v okviru WTO), Uporaba različnih metodoloških pristopov h simulacijam, različnih vhodnih podatkov in različnih predpostavk o izplenu pogajanj vodijo k kvantitativno nekoliko različnim napovedim modelov, ki pa so kljub vsemu druga drugi razmeroma blizu, Ocene učinkov na bruto domači proizvod za EU tako praviloma kumulativno ne presegajo enoodstotne za obdobje desetih let od izhodiščnega leta, vendar pa v posamičnih panogah (predvsem kmetijstvo in proizvodnja hrane in pijač) ugotavljajo izrazitejša učinke,

Diao, Díaz-Bonilla in Robinson (2003) so uporabili model globalnega izračunljivega ravnotežja (calculable general equilibrium, CGE) za analizo učinkov formiranja prostotrgovinskega območja med EU in Mercosur na trgovino in agregatni dohodek, Ključno za rezultate te študije je dejstvo, da so bili uporabljeni izhodiščni podatki baze GTAP verzija 5 (izhodiščno leto 1997), prav tako pa je EU takrat štela 15 članic, Mercosur pa je vključeval tudi Čile in Bolivijo, Po scenariju polne trgovinske liberalizacije med EU in Mercosur so avtorji predvideli rast BDP EU v višini 0,34 %, članicam Mercosur pa so napovedovali med 1,3 % (Urugvaj) in 4,4 % (Argentina). Močnejše učinke bi doživele ostale države južne Amerike, za katere je bila predvidena 5,4% rast BDP v desetih letih med 1997 in 2007. Učinek na ostale države (tudi ostalo Evropo) je bil ocenjen kot zanemarljiv. Celotna zunanja trgovina EU (izvoz in uvoz) naj bi se povečala med 0,5 in 0,6 %, medtem ko naj bi nekatere članice Mercosur dočakale izrazitejša stopnja rasti. Brazilska trgovina naj bi v desetletnem obdobju dosegla 7,5% (izvoz) in 4,2% (uvoz) rast, Argentina pa 8,1 in 7,8%. Trgovinski tokovi med EU in Mercosurjem naj bi bili višji za 1,2 %. Za Mercosur bi sporazum pomenil tudi izrazito pozitivne učinke na zaposlenost tako izobražene kot neizobražene delovne sile.

Flôres in Watanuki (2008) sta za namene simulacije učinkov različnih prostotrgovinskih sporazumov članic Mercosur (ZDA-Mercosur, EU-Mercosur, Mehika-Mercosur, Kitajska-Mercosur) uporabila namenski CGE model (AMIDA). Simulacije predvidevajo, da naj bi bilo povečanje izvoza iz Mercosur v EU večje od rasti trgovinskih tokov v nasprotno smer. Rast proizvodnje naj bi članice Mercosur zaznale v vseh kmetijskih sektorjih (razen oljnih semen, tobaka in pijač), pri čemer bi bili občutno najmočnejši učinki (več kot 20% rast) pri proizvodnji govejega in perutninskega mesa. Za razliko od Diao et al. (2003), Flôres in Watanuki predvidevata, da bo prišlo do učinkov tudi na tretje države (nečlanice), saj naj bi se povečal izvoz držav južne Amerike v države Mercosur.

Analiza učinkov sporazuma na agrarno proizvodnjo Weissleder et al. (2008) bazira na CAPRI (Common Agricultural Policy Regionalised Impact) modelu Evropske komisije. Avtorji analizirajo štiri scenarije:

1. EU predlog: bazira na pogajalski ponudbi EU iz leta 2004, ki vključuje parcialno liberalizacijo trgovine s kmetijskimi proizvodi, ki jo opredeljuje predvsem povečanje kvot za kmetijske proizvode zmerne pasu, pri katerih imajo države Mercosur primerjalno prednost. Po drugi strani bi tudi države Mercosur ponudile znižanje nekaterih carinskih stopenj.
2. Mercosur predlog: bazira na kasnejšem proti-predlogu članic Mercosur, ki predvideva večje povečanje kvot, ničelne carine znotraj kvot in prost dostop za proizvode, ki niso obremenjeni s kvotnimi omejitvami.
3. EU predlog + G20: globalna liberalizacija trgovine na temelju predloga članic G20 v kombinaciji s prvim scenarijem.
4. Polna bilateralna liberalizacija: trgovina brez carinskih omejitev in omejitev dostopa do trga.

Največje cenovne spremembe kot posledice prostotrgovinskega sporazuma so nastale v skupini mesnih izdelkov, ostalih živalskih proizvodov in olj v primeru tretjega in četrtega zgoraj opisanega scenarija. Padec cen žitaric za države Mercosur se zgodi predvsem zaradi padca cen koruze, medtem ko padec cen ostalih živalskih proizvodov bazira na padcu cen jajc. V EU napovedujejo tudi padec cen govejega mesa zaradi širitve kvot in nižanja uvoznih carin po scenarijih 3 in 4, v določenih scenarijih pa pride tudi do padca cen perutnine.

Močne učinke naj bi doživel uvoz mesa iz članic Mercosur po vseh scenarijih, saj naj bi se, odvisno od upoštevanega scenarija, obseg slednjega povečal med 30 in 460 %. Posebej po zadnjem, četrtem scenariju, naj bi prišlo do znatnega povečanja uvoza govejega mesa v Evropo. Čeprav po vseh scenarijih pride do večjega uvoza žitaric v EU iz članic Mercosur, pa po scenariju polne liberalizacije neto trgovinski položaj Evrope na področju žitaric preide v znatnejši trgovinski presežek, saj povpraševanje po žitaricah za krmo pade bolj od ponudbe le-teh.

Weissleder et al. (2008) kljub temu da predstavljajo zgolj parcialno analizo (agrarnega sektorja), napovedujejo tudi učinke na blaginjo, ki bi izhajali iz sprememb v trgovini in proizvodnji kmetijskih izdelkov. Blaginja za EU je tako nižja v vseh scenarijih, razen scenariju 3, ki ga zaznamujejo tako največja korist za potrošnike kot izgube proizvajalcev, pri čemer je skupna sprememba blaginje vseeno pozitivna. Po drugi strani je integracija vedno koristna za Brazilijo (najmanj po 3. scenariju), za Argentino se integriranje koristno samo v primeru prvih dveh scenarijev, Paragvaj in Urugvaj pa prvih treh. Za zadnje tri države se predpostavljajo najnižji učinki v primeru četrtega scenarija, ker v primeru polne liberalizacije ne pridobivajo več koristi od sistema kvot in nanje vezanih carin.

Piketty, Weissleder, Meirelles de Souza Filho, Batalha, Adenauer in Becker (2009) prav tako uporabijo CAPRI model za analizo učinkov ekonomske integracije na kmetijski sektor. Vsaj dva od analiziranih scenarijev, EU ponudba in Mercosur ponudba, sta zelo blizu scenarijem,

ki jih analizirajo tudi Weissleder et al (2008). Piketty et al. (2009) se osredotočajo izključno na največje gospodarstvo Mercosur-ja, torej Brazilijo. Simulacija v obeh scenarijih ugotavlja, da bo prišlo do padca potrošniškega presežka, pri čemer bo izguba občutno višja po drugem scenariju (Mercosur ponudba), vendar pa sta v drugem scenariju ponudniški presežek in celotna blaginja znatno višja od prvega. Po prvem scenariju se poveča izvoz svinjine, perutnine, govedine in žitaric iz Brazilije v EU za 132 %, 23 %, 39 % in 6 %, po drugem pa za 43%, -1 %, 116 % in 37 %. Avtorji ne pojasnjujejo, zakaj se sestava izvoza tako znatno spremeni med obema scenarijema, vendar pa je jasno, da so pogoji Mercosur ponudbe znatno ugodnejši za proizvajalce govedine. Zanimivo je, da avtorji izpostavljajo slabe logistične povezave in pomanjkljivo infrastrukturo kot potencialna razloga zakaj te koristi ne bodo v celoti izkoriščene v Braziliji.

Kirkpatrick in George (2009) v Sustainability Impact Assessment (SIA) poročilu o pogajanjih med EU in Mercosurjem analizirata kvalitativne in kvantitativne dokaze o potencialnih ekonomskih, socialnih in okoljskih vplivih liberalizacije trgovine. Osnovno metodološko orodje za simulacije je obsežen model izračunljivega splošnega ravnovesja (CGE), s katerim avtorji simulirajo učinke popolne liberalizacije medsebojne trgovine. Na podlagi vzročne analize ekonomske posledice FTA »prevedejo« v vplive na družbo in okolje.

Simulacije kažejo, da bi bili agregatni učinki integracije za EU pozitivni. Polna liberalizacija naj bi evropsko blaginjo povečala za 0,1 % BDP. Statični ekonomski učinki na blaginjo nastanejo primarno zaradi realokacijskih učinkov kot posledica sprememb relativnih cen. Predelovalne in storitvene dejavnosti pridobijo v primerjavi s kmetijstvom. Na kratek rok so vplivi zunanjetrgovinske liberalizacije z državami Mercosur v kmetijstvu negativni, na dolgi rok pa, z realokacijo proizvodnih faktorjev v ostale sektorje, gospodarstvo kot celota pridobi. V obdobju prilagajanja bo prišlo do negativnih učinkov na zaposlenost v agrarnem sektorju, pri čemer bi morali biti vzpostavljeni podporni programi (kmetijski rezervni sklad), ki bi te negativne posledice blažili. Avtorji hkrati opozarjajo, da bodo tako pozitivni kot negativni učinki sporazuma za EU majhni in ob učinkovitem regulatornem sistemu ne bi smeli imeti znatnega agregatnega vpliva. Zaradi cenejšega uvoza etanola iz držav Mercosur naj bi prišlo celo do pozitivnih učinkov na okolje.

Za države Mercosur model prav tako predvideva statične koristi v vseh članicah. Glede na simulacije naj bi se sektorske spremembe v članicah Mercosur zgodile v nasprotni smeri od tistih v Evropi. Kmetijski in sektor prehranske industrije naj bi pridobila zaradi izboljšanja izvoznih priložnosti na EU trgih, predelovalni sektor pa naj bi, zaradi večjih pritiskov evropske konkurence, zahteval prilagoditve zaposlenosti. Podobno naj bi prišlo do prilagajanj v storitvenem sektorju, posebej finančnih, poslovnih in infrastrukturnih storitvah.

Boyer in Schuschny (2010) se zanašata izključno na CGE model splošnega ravnovesja pri oblikovanju predikcije učinkov sporazuma EU-Mercosur. Podobno kot v pričujoči študiji je osnova za napovedi GTAP model/baza podatkov, ki jo avtorji nekoliko posodobijo upoštevaje prostotrgovinske sporazume, ki so od zadnje posodobitve GTAP baze stopili v veljavo. Bazno leto za njihove napovedi je sicer leto 2004. Simulacije učinkov sporazuma kažejo, da naj bi ta prinašal koristi tako EU kot članicam Mercosur. Pri slednjih naj bi prišlo

tako do rasti BDP kot tudi povečanja izvoza »lahke« predelovalne industrije (hrana, pijača, tekstil, izdelki iz lesa idr.) in povečanja uvoza »težke« predelovalne industrije (kemijska industrija, kovinska industrija, vozila, stroji idr.). Kljub temu da so pričakovani učinki pozitivni, avtorja napovedujeta občutno heterogenost v učinkih med članicami Mercosur, za kar bodo potrebne kompenzacije posamičnim panogam in geografskim območjem.

Burrell, Ferrari, Gonzales Mellado, Himics, Michalek, Shrestha in Van Doorslaer (2011), v nadaljevanju JRC-EK (2011), učinke prostotrgovinskega sporazuma med EU in Mercosur simulirajo tako s CGE modelom (GLOBE) kot tudi s CAPRI modelom, ki analizira zgolj parcialne učinke na sektor agrarnih proizvodov. Pri napovedih upoštevajo pet različnih scenarijev, ki jih primerjajo s status quo položajem (primerom, ko bi se ohranjala trenutna zunanjetrgovinska ureditev). Scenarij 1 predstavlja predlog Evropske komisije iz 2004, drugi pa protipredlog Mercosur iz 2006. Podobno kot zgoraj, ta scenarija predvidevata umik carin ali njihovo znižanje na obeh straneh ter povišanje obsega kvot na strani EU. Obseg koncesij je odvisen od posameznega scenarija. Pri ostalih treh scenarijih avtorji upoštevajo predvidene dosežke Doha kroga pogajanj v WTO. Simulacije za kmetijstvo kažejo, da naj bi evropski proizvajalci utrpeli občutne izgube, tisti iz članic Mercosur pa koristi. Te koristi so bolj poudarjene v scenarijih, ki upoštevajo pogajalsko izhodišče članic Mercosur. Simulacije z GLOBE modelom (CGE splošnogospodarsko ravnotežje) nasprotno kažejo, da bodo koristi za EU v segmentu predelovalnih dejavnosti odtehtale izgube agrarnega sektorja, kar bo vodilo do rasti BDP. Rast prinaša med 8,9 (scenarij 1) in 66 (scenarij 5) milijardami evrov koristi. Za Mercosur, po drugi strani, pa GLOBE simulacije predvidevajo padec v vseh sektorjih z izjemo agrarnega in to po vseh analiziranih scenarijih.

CAPRI model simulira posledice za kmetijski sektor (brez prehranske industrije) vključno z izgubami za proizvajalce, koristmi za potrošnike zaradi padca cen in potencialnimi učinki na proračun. CAPRI simulacije napovedujejo zelo majhen padec blaginje za EU pri obeh scenarijih, ki ne vključujeta posledic sklenitve pogajanj v okviru Doha kroga (WTO) ter nekoliko večjo rast blaginje (0,01-0,02 %), ko je »Doha« upoštevana. Najbolj pozitivni učinki so razvidni v scenariju, ki kombinira EU predlog in Doha. Evropski kmetje po vseh scenarijih izgubijo del »dohodka«, pri tem pa stopnja izgube raste iz scenarija v scenarij. Celotna izguba EU agrarnih proizvajalcev po Mercosur predlogu (+ post Doha) tako znaša 7,75 milijarde € oziroma 3,21 % nižje dohodke o baznega scenarija (status quo). Na podlagi slednjega pridobijo evropski potrošniki. V države Mercosur izgube utrpijo tako potrošniki kot proizvajalci v predelovalni industriji. Avtorji na podlagi simulacij sklepajo, da so izgube agrarne proizvodnje večje od koristi potrošnikov ali proizvajalcev v predelovalni industriji.

Analiza vpliva na trajnost v podporo pogajanjem med EU in Mercosur Evropske komisije oziroma Sustainability impact assessment in Support of the Association Agreement Negotiations between the European Union and Mercosur (Mendez-Parra, Max (first) et al., 2020) je verjetno najbolj celovita analiza posledic, ki bi jih Sporazum lahko imel za posamezne segmente evropske družbe.

Podobno kot pričujoča študija, temeljijo ocene ekonomskih učinkov Sporazuma na rabi GTAP modela (GTAPDyn), pri čemer pa avtorji uporabljajo Podatkovno osnovo GTAP 9.2 z bazo v letu 2011 in uporabijo serijo posodobitev podatkovne baze. Ekonomska analiza

predvideva, da se bo BDP EU v konzervativnem scenariju povečal za 10,9 milijarde evrov (0,1 %), medtem ko se bo v Mercosurju povečal za 7,4 milijarde evrov (0,3 %) do leta 2032. V ambicioznem scenariju naj bi BDP EU narasel za 15 milijard evrov (0,1 %), medtem pa bo v Mercosurju BDP zrasel za 11,4 milijarde evrov (0,5 %). Zmanjšanje carin in drugih trgovinskih ovir bi povzročilo povečanje izvoza iz EU nasploh ter predvsem v Mercosurju, pri čemer bi se cene za potrošnike v Mercosurju znižale, kar bi lahko prispevalo k zmanjšanju revščine, kljub temu da so slednji vplivi majhni.

Sociološki in okoljski vidiki Sporazuma prinašajo dodatne izzive. V Mercosurju so delovni standardi v splošnem v skladu z državami podobne stopnje razvitosti, vendar obstajajo visoke ravni neformalnega gospodarstva. Okoljske politike so v Mercosurju pogosto manj stroge kot v EU, čeprav imajo države Mercosur v povprečju bolj čisto strukturo energetske oskrbe. Ocena predvideva le majhno povečanje emisij pri kmetijski proizvodnji, vendar je glede na pretekle trende možno povečati proizvodnjo brez povečanja pritiska na gozdove zaradi povečanja učinkovitosti in bolj racionalne rabe zemljišč. Ocena človeških pravic v okviru sporazuma kaže, da naj bi sporazum prispeval k izboljšanju življenjskih standardov v Mercosurju, načeloma brez negativnih vplivov na pravice avtohtonih ljudstev. Toda koristi za žensko delovno silo v podeželskih območjih bodo omejene, medtem ko bi lahko v urbanih območjih rast spodbujala udeležbo žensk v delovni sili. Priporočila, ki izhajajo iz analize, vključujejo postopno uvedbo sprememb tarif in programe usposabljanja za preusposabljanje delavcev, ter ukrepe za zaščito delavcev in okolja, kar bi prispevalo k maksimizaciji koristi ter zmanjšanju negativnih vplivov sporazuma.

Bethmann in Gracia (2022) analizirata učinke Sporazuma med EU in Mercosur za ameriško Komisijo za mednarodno trgovino. Podobno kot avtorji nekaterih drugih analiz, uporabljata GTAP model in podatkovno bazo GTAP 11, ki jo posodobita do leta 2019. Njuna analiza se osredtoča primarno na učinek zmanjšanja nekaterih nekarinskih omejitev med Mercosur in EU, pri čemer ugotovita, da bi to v okviru obdobja učinkov simulacije dvignilo BDP držav Mercosur za 0,0002 %, držav EU za 0,0001 %, hkrati pa povzročilo padec ameriškega BDP za 0,0004 % v desetih letih simulacije. Znotraj Mercosur so bile največje stopnje rasti BDP predvidene za Argentino, najnižje pa za Paragvaj.

1.2.2 Študije okoljskih učinkov Sporazuma

Študije okoljskih učinkov sporazuma EU-Mercosur motivirajo potencialni negativni učinki, ki bi jih lahko imelo tako povečanje proizvodnje kot tudi povečanje trgovanja (transporta) na občutljivo biosfero južne Amerike. Tovrstne študije se praviloma ne posvečajo vplivu sporazuma na neposredne okoljske vplive v EU, temveč izključno na Mercosur.

Faria in Almeida (2016) podobno analizirata vplive sporazuma na deforestacijo, pri čemer njuna analiza poteka na nivoju občin (2000–2010), kar omogoča večjo natančnost pri identifikaciji potencialno tveganih območij. Ugotavljata, da je odprtost do zunanje trgovine povezana z rastjo deforestacije kot posebej tvegana sektorja pa identificirata proizvodnjo soje in govejega mesa. Povečanje BDP na prebivalca je prav tako povezano z večjo stopnjo deforestacije, medtem ko je skupna površina zaščitene območij negativno vplivala na

stopnjo deforestacije, kar kaže na pomen ohranitvenih ukrepov. Te ugotovitve podpirajo hipotezo okoljske Kuznetsove krivulje, ki predpostavlja, da se z gospodarskim razvojem najprej povečuje okoljska degradacija, nato pa se z nadaljnjim razvojem zmanjšuje.

Arima et al. (2021) analizirajo vplive trgovinskega sporazuma med EU in Mercosur na okolje, zlasti na deforestacijo v amazonskem regiji. Trgovinski sporazum predvideva povečanje trgovinske izmenjave med državami, kar lahko vodi do večje proizvodnje kmetijskih in drugih surovin, povezanih z deforestacijo. Za preučitev okoljskih vplivov Sporazuma avtorji uporabljajo model GTAP-BIO, kar jim z bajesijskimi regresijami omogoča, da lahko locirajo območja potencialne deforestacije, ki jih prinaša Sporazum. Analiza opozarja, da bi lahko povečana povpraševanje po kmetijskih proizvodih, kot so meso in soja, prispevala k nadaljnjemu uničevanju gozdov v Amazoniji, kar bi imelo resne okoljske posledice, vključno s povečanjem emisij CO₂ in izgubo biotske raznovrstnosti. Deforestacija dostopa k ključnim okoljskim izzivom, saj se amazonski pragozd obravnava kot kritični globalni ekosistem, ki blagodejno vpliva na podnebje. Avtorji navajajo potrebo po usklajevanju ambicioznih okoljskih standardov z elementi trgovinskega sporazuma, da bi zmanjšali potencialne negativne učinke na gozdove in spodbujali trajnostno kmetijstvo. Čeprav študija pokaže, da bo po večini uporabljenih scenarijev Sporazum prispeval k nadaljni deforestaciji v Braziliji, pa je ocena učinkov razmeroma skromna glede na celotno ogroženo območje v brazilski Amazoniji. Priporočila vključujejo izvedbo strogih ukrepov za zaščito gozdov, spodbujanje trajnostnih praks in izboljšanje nadzora nad kmetijsko proizvodnjo, kar bi pripomoglo k zaščiti biodiverzitete in okolja v amazonskem območju. Sporazum EU–Mercosur tako ponuja priložnosti, vendar hkrati predstavlja tudi izzive za ohranjanje delikatnega ravnovesja med gospodarskim razvojem in varovanjem okolja.

Mercado Cordova in Koo (2023) podobno z uporabo CGE modela analizirata učinek zunanjetrgovinske liberalizacije na deforestacijo v brazilski Amazoniji. Rezultati kažejo, da bi skoraj 90 % dodatnih emisij toplogrednih plinov, ki bi jih povzročil sporazum, izviralo iz sprememb v rabi tal – predvsem iz krčenja gozdov za potrebe kmetijstva.

Avtorja poudarjata, da je pomembno, da se emisije, povezane s spremembami rabe tal, vključijo v nacionalne in mednarodne inventarje toplogrednih plinov ter v oblikovanje politik. Če teh emisij ne upoštevamo, obstaja tveganje, da bodo prizadevanja za omejevanje globalnega segrevanja neučinkovita. Sklep raziskave je, da prostotrgovinski sporazumi, kot je EU-Mercosur, ne smejo spregledati potencialnih pritiskov, ki jih slednji lahko prinašajo na okolje v obliki izpustov, krčenja gozdov, onesnaževanja voda itd. Vključevanje okoljskih kriterijev v trgovinsko politiko in skrbno spremljanje posledic sporazumov sta nujna koraka k bolj trajnostni globalni trgovini.

Analiza (Cesar de Oliveira et al., 2024) gradi na obstoječi literaturi, saj sistematizira kvantitativne ocene in ponuja novo kritično oceno glede možnih sprememb rabe zemljišč in krčenja gozdov v državah Mercosur, ki bi jih lahko povzročil sporazum o prosti trgovini med EU in državami Mercosur. Analizira tudi institucionalni okvir sodelovanja, političnega dialoga in zavez, ki jih določa poglavje o trgovini in trajnostnem razvoju v okviru sporazuma ter z njim povezane obstoječe predpise. Avtorji dodatno obogatijo razpravo o tveganjih in koristih sporazuma, saj združujejo elemente politične ekonomije, analize trgovinske politike in trajnostnega vidika, ter jih interdisciplinarno povežejo z relevantno literaturo. Poleg kvantitativnih ocen okoljskih vplivov zaradi intenziviranja gospodarske dejavnosti in

trgovine analiza predstavlja inovativen pristop, saj zavzema pozitivno stališče do sporazuma. Trdi namreč, da bi se morebitna tveganja glede sprememb rabe zemljišč lahko izravnala z boljšim političnim upravljanjem in sodelovanjem med obema blokoma. Avtorji ugotavljajo, da obstaja zelo malo empiričnih dokazov, ki bi neposredno podpirali trditve o obsežnem negativnem vplivu sporazuma na okolje.

PODROBNOSTI SPORAZUMA EU-MERCOSUR

1.3 SPREMEMBE, KI JIH PRINAŠA SPORAZUM (2024)

Trgovina z blagom: države Mercosur bodo v obdobju do 10 let za večino izdelkov odpravile uvozne dajatve za 91 % uvoza iz EU. Za občutljivejše izdelke bi veljalo daljše obdobje liberalizacije, in sicer 15 let. To bi bilo zlasti koristno za industrijski izvoz EU, kot so avtomobili (sedanja carina: 35 %), avtomobilski deli (14-18 %), stroji (14-20 %), kemikalije (do 18 %), oblačila (do 35 %), farmacevtski izdelki (do 14 %), usnjena obutev in tekstil (do 35 %). Visoke uvozne dajatve kmetijski izvoz hrane in pijače iz EU v Mercosur, kot so vina (27 %), čokolada (20 %), viski in druge žgane pijače (20 do 35 %), piškoti (16-18 %), konzervirane breskve (55 %) in brezalkoholne pijače (20-35 %), bodo postopoma odpravljene.

1.3.1 Trgovinski steber pridružitvenega sporazuma med EU in Mercosurjem (dostop do trga EU)

- Trgovinski sporazum med državami Mercosur in Evropsko unijo v različici iz decembra 2024 ni prinesel sprememb trgovinskih pogojev, dogovorjenih v letu 2019 za kmetijske proizvode. Kava in sedem vrst južnoameriškega sadja (avokado, limona, limeta, melona, lubenica, namizno grozdje in jabolka) bodo na evropski trg vstopili brez dodatnih carin in kvot.
- Izvoz govejega mesa iz držav Mercosur bo prejel dodatno kvoto v višini 99 000 ton (ekvivalent mase trupa) s postopno rastjo v petih letih do največje predvidene količine, za katero bo veljala 7,5-odstotna carina. Ko bo sporazum začel veljati, bo obstoječa kvota Hilton (meso višje kvalitete) v višini 10.000 ton odpravljena z 20% carinsko stopnjo.
- Perutninsko meso bo imelo kvoto 180.000 ton (ekvivalent mase trupa) carin prosto in s postopno rastjo kvote v nadaljnjih petih letih. Svinjskemu mesu bo dodeljena kvota 25.000 ton, ki se bo prav tako postopno povečevala vsakih pet let, s carinsko stopnjo 83 EUR na tono. Brazilski proizvajalci pričakujejo, da bodo na tem trgu prevzeli največji delež znotraj članic Mercosur.
- Sladkor bo imel brezcarinsko kvoto 180.000 ton. Paragvaj bo prejel posebno dodatno kvoto v višini 10.000 ton, ki bo prav tako brez carin. Industrijski etanol iz Mercosur bo imel kvoto 450.000 ton z brezcarinskim dostopom od začetka veljavnosti sporazuma. Za druge uporabe etanola, vključno z gorivom, bo za kvoto 200.000 ton veljalo postopno znižanje carin v petih letih s stopnjami 6,4 EUR ali 3,4 EUR na hektoliter.

- Za riž bo veljala dajatev prosta kvota 60.000 ton s postopnim povečevanjem v petih letih. Za koruzo bo dodeljena kvota v višini enega milijona ton, ki se bo postopno zmanjševala pet let in bo brez carin. Prvotni vladni dokumenti niso vsebovali podrobnih izvoznih pogojev za jajca in ovalbumin, vendar jih je 8. decembra agencija Agência Brasil dodala na seznam. Za te izdelke bo od začetka sporazuma veljala kvota 3.000 ton z ničelnimi carinami, količine pa se bodo v petih letih povečevale v šestih letnih fazah.
- Nekateri izdelki bodo obravnavani mešano. Na primer, za pomarančni sok, ki je kategorija, v kateri je Brazilija vodilna v svetovnem izvozu, se bodo carinske stopnje v sedmih do desetih letih znižale na nič, pri čemer bo preferencialna stopnja (relativno znižanje tarif) 50%. Za cachaço⁴ bo v štirih letih liberalizirana trgovina za steklenice, manjše od dveh litrov, in uvedena kvota 2.400 ton brez dajatev za izvoz v razsutem stanju, s postopno rastjo v petih letih. Trenutno za cachaço velja 8% carina.
- Za druge izdelke popolna liberalizacija ne bo takojšnja, načrtovano je postopno zniževanje carin. Na primer, za brazilski izvoz avokada v EU bo veljala 4% carinska stopnja, ki se bo postopno odpravila v štirih letih. Za limone in limete bo v sedmih letih odpravljena 14% carina. Za jabolka bo najprej veljala 10% carinska stopnja, ki se bo postopno odpravila v desetih letih. Za lubenice in melone se bo v sedmih letih znižala 9% carina, za sveže namizno grozdje pa bo veljala takojšnja brezcarinska stopnja, če bodo izpolnjeni pogoji glede vstopnih cen.
- Po postopnem znižanju dajatev na čebelji med v obdobju petih let bi se s sporazumom o prosti trgovini odprla kvota 45.000 ton, ki bi se uvažale brez dajatev. Komisija pričakuje, da bo ta kvota vključevala sedanji uvoz medu iz Mercosur v višini približno 35.000 ton.
- Pražena in topna kava bosta v štirih letih pridobili brezcarinski dostop s postopnim zmanjševanjem sedanje 4% carine. Pravila o poreklu bodo zahtevala, da del zelene kave, ki se uporablja za praženje (40 %) in proizvodnjo topne kave (40 –50 %), izvira iz Brazilije.
- Uvoz rastlinskih olij bo takoj sproščen. Za ribe in lupinarje bo 80 % svežih in zamrznjenih vrst po izvajanju sporazuma brez dajatev. V to kategorijo spadajo kozice, jastogi in zamrznjeni fileti bonita. Za pripravljene bonite in sardine bodo carine odpravljene v desetih oziroma sedmih letih. Zamrznjena tilapija in druge kozice bodo brezcarinsko trgovino dosegle v 4, 7 oziroma 10 letih.
- Uvoz sira iz držav Mercosur bo imel kvoto 30.000 ton z rastjo obsega in zmanjšanjem carinskih stopenj v desetih letih, razen mocarele. Za jogurt in maslo bodo veljale 50% oziroma 30% preferencialne stopnje.

1.3.2 Trgovinski steber pridružitvenega sporazuma med EU in Mercosur (dostop do trga Mercosur)

- Dostop do trga za avtomobile, avtomobilske dele in stroje iz EU naj bi se v državah Mercosur popolnoma liberaliziral v 15 letih na nelinearen način. Za sedemletno prehodno obdobje bi bila odprta prehodna kvota v višini 50.000 enot, pri čemer bi bila

⁴ Cachaço (tudi Cachaca) je žgana pijača iz fermentiranega soka sladkornega trsa

stopnja v okviru kvote polovica dajatve MFN (35 %). Nato bi se dajatve postopoma odpravljale hitreje. Carinske stopnje za avtomobilske dele bi bile večinoma liberalizirane v 10 letih (82 % tarifnih postavk, ki zajemajo 60 % izvoza EU v Mercosur, nadaljnjih 30 % dodatnega izvoza pa bi bilo liberaliziranih v 15 letih). Za stroje iz EU bi bilo 93 % izvoza v celoti liberaliziranih, večinoma v 10 letih (67 % izvoza v Mercosur).

- Izvozne dajatve za surovine: Sporazum o prosti trgovini bi zmanjšal ali odpravil izvozne dajatve za surovine, kot so sojini izdelki (krma za živino v EU), ter prepovedal uvozne in izvozne cenovne zahteve ter uvozne in izvozne monopole.

1.3.3 Pravice intelektualne lastnine, javna naročila, SPS, koordinacija za mala podjetja

Sporazum predvideva naslednjo ureditev zaščite:

- Pravice intelektualne lastnine: v državah Mercosur bi sporazum o prosti trgovini pred posnemanjem zaščitil približno 350 geografskih označb, t.j. značilnih visokokakovostnih regionalnih vin, žganih pijač, piva in živilskih proizvodov EU, kot so parmski pršut (Italija), Münchener Bier (Nemčija) in Tiroler Speck (Avstrija). Od slovenskih izdelkov so z geografsko označbo zaščiteni: kranjska klobasa, kraška pancenta, kraški pršut, kraški zašink, slovenski med in štajersko prekmursko bučno olje. Skupaj s Hrvaško je zaščiten tudi istrski pršut. To je največje število geografskih označb EU, ki jih je kadar koli zajemal trgovinski sporazum. Mercosur bo v prehodnem obdobju še naprej lahko uporabljal imeni »Cognac« in »Prosecco«, za proizvajalce sira »parmezan« in »gorgonzola«, ki so ta imena uporabljali pred letom 2017, pa bodo veljala pravila »dedovanja«. EU bi v EU zaščitila približno 220 geografskih označb iz držav Mercosur, vključno z argentinskimi vinskimi imeni, kot sta Mendoza in La Rioja Argentina. Sporazum o prosti trgovini ne bi zahteval dodatne patentne zaščite za zdravila, ki bi presegala določbe iz Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPS -The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights).
- Javna naročila: sporazum o prosti trgovini predvideva vzajemno odprtje trgov javnih naročil na osrednji ravni, hkrati pa odpira vrata za prihodnjo liberalizacijo na podfederalni ravni.
- Mala in srednje velika podjetja (MSP): v poglavju o MSP je predvideno delovno mesto koordinatorja za MSP. Poleg tega bi obe strani vzpostavili spletno platformo, ki bi zagotavljala enostaven dostop do informacij o uvoznih zahtevah in preferencialnih trgovinskih režimih v korist MSP.
- Sanitarni in fitosanitarni ukrepi (SPS): poglavje o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih vsebuje določbe za zagotavljanje varnosti hrane ter zdravja živali in rastlin, vključno s postopkom za priznanje območij ali predelov, prostih škodljivcev in bolezni, ki omogoča varno trgovino s teh območij, ter izvajanje »načela regionalizacije«. Med drugim določa: i) postopek za odobritev (ali zavrnitev) obratov v državi izvoznici za uvoz živalskih proizvodov (»predhodni seznam«), sezname odobrenih obratov, ki jih jetreba objaviti, in preverjanje sistema uradnega nadzora države izvoznice s strani države uvoznice; ii) SPS uvozne preglede in obvestila, ki izhajajo iz primerov neskladnosti, ter

iii) v prihodnost usmerjene ukrepe za poenostavitev postopkov uvoza in odobritve, vključno s prizadevanji za uskladitev uvoznih zahtev, spričeval in uvoznih pregledov na strani Mercosur. Predvideva tudi ukrepe za vzpostavitev postopka za priznavanje enakovrednosti v zvezi s posebnimi sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi. Vpogled v trenutno stanje je mogoče pridobiti iz revizij Evropske komisije, ki so bile opravljene v Argentini (zdravje živali), Braziliji (govedina, perutnina), Paragvaju (govedina) in Urugvaju (živila živalskega izvora). Kar zadeva dobro počutje živali, biotehnologijo, varnost hrane in boj proti protimikrobni odpornosti (AMR) je v okviru dialogov predvideno dvostransko in mednarodno sodelovanje.

1.3.4 Trgovina in trajnostni razvoj

- Sporazum o prosti trgovini vključuje poglavje o trgovini in trajnostnem razvoju (poglavje TSD), ki vsebuje delovne in okoljske določbe, ki temeljijo na obstoječih večstranskih okvirih (npr. konvencijah Mednarodne organizacije dela (ILO) in večstranskih okoljskih sporazumih). Poglavje o TSD, ki je bilo prvotno objavljeno leta 2019, vsebuje omejene nove in zavezujoče trajnostne zaveze EU in Mercosur (pogodbenic). Kljub temu vključuje nekatere ključne določbe, kot je zahteva, da pogodbenici zaradi spodbujanja trgovine ali naložb ne slabita, ne odstopata od varstva okolja ali dela, ga ne izvajata učinkovito ali ga uporabljata napačno.
- Pomembno je, da je poglavje o strategiji za trajnostni razvoj izključeno iz področja uporabe splošnega mehanizma za reševanje sporov v sporazumu o prosti trgovini. Namesto tega poglavje o TSD vsebuje lasten mehanizem za reševanje sporov. V nasprotju s splošnim mehanizmom za reševanje sporov poglavje o TSD ne predvideva začasne prekinitve koncesij v primeru kršitve (t.j. povračilne razveljavitve ugodnosti, ki izhaja iz sporazuma o prosti trgovini). Zato se zdi, da ga je težje uveljaviti kot druge dele sporazuma o prosti trgovini.
- Sporazum o prosti trgovini vključuje tudi novo prilogo k poglavju o TSD in ki prinaša pojasnila glede poglavja o TSD. Pododboru za trgovino in trajnostni razvoj, ki je bil ustanovljen s poglavjem o TSD, tudi izrecno nalaga spremljanje učinkovitega izvajanja tega poglavja in naštetih večstranskih sporazumov (vključno s Pariškim sporazumom, konvencijami o nevarnih kemikalijah in odpadkih ter različnimi konvencijami in protokoli ILO).
- EU in Mercosur se zavezujeta, da ne bosta oslabila varstva, ki ga zagotavlja njuna okoljska zakonodaja, ter da bosta od leta 2030 izvajala ukrepe za preprečevanje krčenja gozdov in stabilizacijo ali povečanje gozdnatosti. Sodelovala bosta pri oblikovanju pobud, ki podpirajo trajnostne medregionalne vrednostne verige.
- V enem letu po začetku veljavnosti Sporazuma bosta pogodbenici pripravili tudi seznam proizvodov iz držav Mercosur, za katere se šteje, da prispevajo k ohranjanju gozdov in ranljivih sistemov. EU bi morala za take izdelke zagotoviti trgovinske spodbude (po možnosti vključno s prednostnim dostopom na trg EU).

1.3.5 Dodatni elementi Sporazuma

Zaradi potencialnih tveganj, ki jih Sporazum prinaša posamični kmetijskim panogam v EU, je Evropska komisija predvidela vzpostavitev rezervnega kmetijskega sklada v višini vsaj 1 milijarde evrov. Sredstva naj bi služila kot rezerva (in ne fond) zgolj v primeru, da bi prišlo do izkazanih težav kmetov kot posledica delovanja Sporazuma EU-Mercosur (*EU Plans to Shield Farmers from Free Trade Deal with South America*). Čeprav Komisija pričakuje, da do potrebe po črpanju rezerve ne bo prišlo in da kmetijskih sektorjev ne bodo prizadele spremembe, ki jih prinaša Sporazum, pa bi omenjena sredstva predstavljala socialno varnostno mrežo za kmete in podeželje. Podoben rezervni sklad v višini 5.5 milijarde EUR je bil vzpostavljen tudi leta 2020 za reševanje negativnih posledic Brexita (BAR-Brexit Adjustment Reserve, oziroma Rezerva za prilagoditev na Brexit).

ANALIZA VPLIVA SPORAZUMA EU - MERCOSUR NA SLOVENSKO GOSPODARSTVO S POMOČJO MODELSKE SIMULACIJE

V nadaljevanju študije so predstavljeni rezultati učinkov prostotrgovinskega sporazuma EU-Mercosur na slovensko gospodarstvo, izvedeni s pomočjo simulacij z globalnim trgovinskim modelom GTAP (Global Trade Analysis Project), ki ga pripravlja Center for Global Trade Analysis na Purdue University (ZDA).

Sledi analiza strukture GTAP modela, prednosti in omejitve, ki izhajajo iz uporabe GTAP modela. Sledi identifikacija simuliranih scenarijev in rezultati simulacij učinkov sporazumov **EU-Mercosur** na slovensko gospodarstvo.

1.4 STRUKTURA GTAP MODELA (DAMIJAN, KOSTEVC, REDEK, 2014)

GTAP je večproizvodni, večregijski GCE model komparativne statike v svetovnem gospodarstvu. Posamezna modelska regija lahko predstavlja eno državo ali pa kompozit skupine držav kot na primer Evropska Unija.

Vsaka modelska regija proizvaja lastno različico vsakega proizvoda, ki pa je nepopoln substitut različicam drugih regij. V vsaki regiji proizvodi nastajajo v panogah, ki proizvajajo en sam proizvod iz domačih in uvoženih surovin in primarnih proizvodnih dejavnikov (izobražena in neizobražena delovna sila, kapital, zemlja in naravni viri). Proizvod vsake panoge je obdavčen z ad-valorem davkom. Nadalje imajo vsi inputi v proizvodnji kompozitne dobrine in tudi vsi primarni faktorji predvidene faktorje tehnične učinkovitosti. Uporabnik lahko spreminja nastavitve teh spremenljivk pri oblikovanju različnih scenarijev. Struktura modela je povzeta po Hertel in Tsigas (1997).

Vsak primarni proizvodni dejavnik je podjetju na voljo iz fiksnega obsega dejavnika v regiji. Izobražena in neizobražena delovna sila ter kapital so popolnoma mobilni med panogami, medtem ko je ponudba zemlje na voljo s transformacijsko elastičnostjo 1. Naravni viri so praktično neelastični za posamezno regijo (torej efektivno fiksni). Posledično so plače obeh vrst delovne sile ter cena kapitala enake med panogami, najemnina za zemljo in naravne vire pa variirata med panogami.

Končni proizvodi posamezne regije so lahko uporabljeni kot input v nadaljni proizvodnji, potrošeni v končni potrošnji ali pa izvoženi. Končna potrošnja se nadalje deli v tri kategorije: investicijsko potrošnjo, državno potrošnjo in privatno potrošnjo. Vse tri vrste potrošnje trošijo v CES⁵ kombinaciji domače proizvodnje in uvoženih proizvodov. Kompozitni indeks potrošnje za investicije je v fiksnem razmerju do agregatnih investicij, kompozitni indeks v državni potrošnji je določen z maksimizacijo Cobb-Douglas funkcije. Za privatno potrošnjo pa maksimiramo funkcijo konstantnih razlik v elastičnosti (CDE funkcija).

⁵ CES – Constant Elasticity of Substitution.

Agregatna potrošnja države in privatna potrošnja sta določeni z alokacijo neto domačega proizvoda med državno in privatno potrošnjo ter varčevanjem, tako da je njun obseg rezultat maksimizacije Cobb-Douglas funkcije koristnosti. Posledično so državna potrošnja, zasebna potrošnja in varčevanje enaki fiksnim deležem domačega proizvoda. Tokovi tujega dohodka so v GTAP nastavljeni na 0, tako da je domači dohodek države enak donosom primarnih proizvodnih dejavnikov ter neto davčnim prihodkom (davčnim prihodkom, zmanjšanim za podeljene subvencije).

Agregatne investicije določata dva mehanizma. Prvič, globalno neto varčevanje je alocirano med modelske regije s fiksnimi deleži. Drugič, elastičnost bodočih pričakovanih stopenj donosa lahko določimo in za vsako regijo postavljamo tako, da se izenačijo bodoči pričakovani donosi med regijami. Investicije ne dodajajo k trenutnemu obsegu kapitala, temveč pomagajo oblikovati bodoči obseg kapitala, kar pomembno determinira potreben obseg investicij.

Izvoz se deli na dve kategoriji: proizvode, ki so izvoženi neposredno drugim regijam in izvoz v svetovni »sklad« storitev prevoza in transportnih zavarovanj, s pomočjo katerih pride do prevoza mednarodno trgovanih proizvodov od vira do cilja. Svetovni sklad predstavlja Cobb-Douglas agregat prispevkov vseh panog in vseh regij za transport in transportna zavarovanja. Prispevki večine panog bodo enaki nič, vendar pa bodo storitve, kot so trgovina, transport in zavarovanje močno prispevale v sklad. Količina transportnih in zavarovalniških storitev je sorazmerna prevoženi količini blaga in podvržena spremembam v učinkovitosti prevoza določenega blaga na določeni poti.

GTAP model torej predvideva obstoj transportnih stroškov v mednarodni trgovini (stroški prevoza in zavarovanja blaga med prevozom) ter tudi eksplicitno modelira obstoj transportnega sektorja. Podatki o višini stroškov transporta bazirajo na razliki med FOB in CIF ceno za določeno proizvodno skupino in se lahko spreminjajo v skladu s simuliranimi spremembami v parametrih modela. V vseh simulacijah bodo torej eksplicitno modelirani in v rezultatih predvideni stroški trgovine med posameznimi regijami.

Skupen uvoz posameznega proizvoda v določeni regiji je CES kompozit uvoza iz vseh ostalih regij. Cene, ki določajo alokacijo uvoza, so izvozne cene v izvozni regiji plus izvozni davki minus subvencije plus cena mednarodnega prevoza in zavarovanj plus uvozne carine. Izbira virov uvoza se zgodi na ravni cele regije, medtem ko se izbira med domačimi in uvoženimi produkti (agregiranimi po vseh virih) zgodi na nivoju posameznega agenta, torej podjetja ali končnega potrošnika.

1.5 OMEJITVE ANALIZE Z GTAP MODELOM

Standardni GTAP model, ki je uporabljen v pričujoči študiji, v svoji zasnovi ne predvideva pozitivne dinamike rasti med dohodkom, varčevanjem in akumulacijo kapitala, prav tako pa ne vključuje prelivanja znanja in splošne rasti produktivnosti na dolgi rok. Gre za komparativno statičen model, ki je osredotočen zgolj na koristi agregatnega gospodarstva,

ki izhajajo iz boljše alokacije resursov, uvozne učinkovitosti (zniževanje stroškov materialov in inputov) in učinkov na pogoje menjave (Damijan, Kostevc, Redek, 2014).

Dodatna pomanjkljivost osnovnega GTAP modela je, da izvorno ne predvideva neposrednih tujih investicij (NTI). Za GTAP model je na sploh značilna mednarodna nemobilnost produkcijskih faktorjev. Glede na to, da (za razliko od CETA) sporazum EU-Mercosur ne predvideva določb glede zaščite investicij in povezanega reševanja sporov, v naši implementaciji modela neposrednega povečanja obsega kapitala na partnerskih trgih ne predvidevamo. Podobno ni sprememb v obsegu razpoložljivega kapitala predvidela tudi nobena druga obstoječa študija učinkov trgovinske integracije EU-Mercosur ali EU-Japonska, ki bazira na GTAP modelu. Vezano na to omejitev GTAP modela velja omeniti tudi, da je trgovina s storitvami v ključnem delu (60 % obsega trgovine) odvisna od vzpostavljenosti prisotnosti ponudnika na ciljnim trgu. Slednje pomeni, da bi eksplicitno modeliranje rasti obsega kapitala, še posebej v storitvenem sektorju, lahko v znatnem obsegu pojasnjevalo tudi trgovinske tokove blaga in storitev.

Nadalje model ne predvideva obstoja stroškov makroekonomske prilagoditve na novo gospodarsko strukturo po zunanjetrgovinski liberalizaciji. Če gospodarstvo prizadane zunanji šok, kot je denimo znižanje carin ali trgovinskih ovir oziroma povečanje mednarodne konkurence, ta model predvideva, da se novo makroekonomsko ravnotežje vzpostavi tako, da bolj konkurenčne panoge absorbirajo produkcijske faktorje iz panog, ki jih liberalizacija prizadane. Bolj konkurenčne panoge povečajo obseg proizvodnje in absorbirajo vso delovno silo in kapital, ki »se sprosti« v prizadetih panogah ob zunanjem šoku, zaradi česar ne pride do povečanja brezposelnosti. Tako v skladu s konstrukcijo modela ni predvideno dolgotrajno povečanje brezposelnosti, niti niso predvideni stroški, vezani na prezaposlitev tistih, ki izgubijo službo, med panogami, niti na realokacijo kapitala. Z ozirom na slednje v izračune tudi niso vključeni izgubljeni davčni prihodki države oziroma nadomestila za brezposelnost, ki bi sledila v času trajanja brezposelnosti.

Ključna pomanjkljivost, ki je lastna veliki večini študij učinkov zunanjetrgovinskih liberalizacij (Transatlantic Trade and Investment Partnership oziroma TTIP, EU-Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement oziroma CETA ter Trans-Pacific Partnership oziroma TPP), je tudi predpostavka polne zaposlenosti oziroma popolnoma mobilne delovne sile, kar rezultira v neobstoju brezposelnosti in nezmožnosti merjenja vpliva bilateralnega trgovinskega sporazuma na brezposelnost. To je velika pomanjkljivost vseh CGE modelov, ki so oblikovani na predpostavki splošnega ravnotežja in enako velja za GTAP model, ki ne omogoča neposrednega simuliranja učinkov sporazuma EU-Mercosur na zaposlenost.

V naši aplikaciji GTAP modela se tej slabosti modela poskušamo izogniti s posrednim izračunavanjem učinkov na zaposlenost, in sicer ob predpostavki konstantne produktivnosti polno zaposlenega delavca.

1.6 NOVOSTI V RAZLIČICI 11 GTAP BAZE

V primerjavi s podatki GTAP različice 10 se v različici 11 geografski obseg poveča na 141 posameznih držav in 19 agregatnih regij. Glede na različico GTAP 10 najnovejša različica vključuje 20 novih držav, predvsem z Bližnjega vzhoda in Srednje Afrike. To pomeni, da v modelu zajete države skupaj predstavljajo 99,1 % svetovnega BDP in 96,4 % svetovnega prebivalstva. Sektorski obseg ostaja enak kot v različici GTAP 10, pri čemer vsaka država/regija razlikuje 65 izdelkov in storitev v standardni verziji podatkov GTAP. Na splošno GTAP razvršča kmetijstvo, prehrano, pridobivanje virov, proizvodnjo in storitvene dejavnosti v agregirane panoge, da bi opisal gospodarske sektorje v vsaki državi. Podatkovna baza GTAP temelji na input-output tabelah (IOT) po državah, ki vsebujejo medsektorske povezave v vsaki državi.

Različica GTAP 11 prinaša še naslednje novosti:

- Prvič, različica GTAP 11 zajema kmetijsko proizvodnjo prek IOT v vseh državah (Chepeliev, 2020b). Pred GTAP 11 je bila kmetijska proizvodnja osredotočena zgolj države, ki so bile zajete v ocenah podpore proizvajalcem OECD, vendar, kot je pokazal Chepeliev (2020b), uporaba podatkov Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), ki dopolnjuje OECD, izboljša globalno predstavitev kmetijstva. Prilagoditev kmetijske proizvodnje temu, kar poročata OECD in FAO, pripomore pri vključevanju domače kmetijske podpore v primeru prve in vmesne uporabe v primeru druge.
- Drugič, uporabljeni so novi viri za podatke o trgovini s storitvami.⁶
- Tretjič, v zvezi s podatki o energiji je bilo opravljenih več posodobitev, ki so povzete v Chepeliev (2022). Posodobljeno je tudi obračunavanje emisij ogljikovega dioksida (CO₂) in uvedene spremembe pri obdelavi podatkov o energiji, ki se uporabljajo v GTAP, s čimer se je izboljšala primerljivost emisij v primerjavi z drugimi mednarodnimi viri.
- Četrto, zdaj so izrecno vključene subvencije za energijo po postopkih iz Chepeliev, Mc-Dougall in van der Mensbrugge (2018), kar zagotavlja doslednejše prikazovanje cen energije in dodaten instrument politike, ki izboljšuje simulacije energetske in okoljske politike.

1.7 IMPLEMENTACIJA GTAP MODELA

GTAP modeli temeljijo na obravnavi agregatnih gospodarskih sektorjev in agregiranih globalnih regij. Razlog je v tem, da je ob uporabi input-output tabel in mreže mednarodne trgovine s končnimi in vmesnimi proizvodi potrebno zmanjšati kompleksnost dejanskih gospodarskih dogajanj na raven, ki mu model lahko sledi. Zaradi tega smo dimenzionalost »globalnega gospodarstva« zožili iz 140 držav na 19 regij in iz 57 gospodarskih sektorjev na

⁶ Za razliko od prejšnji različic GTAP baze, je osnova za statistiko o trgovini s storitvami baza BaTIS (Balanced Trade in Services), ki sta jo razvila Mednarodni denarni sklad v sodelovanju z OECD. BaTIS zagotavlja časovne podatke za obdobje od 2005 do 2019, ki zajemajo 200 gospodarstev, storitveni sektor pa je razvrščen v 12 kategorij storitev na podlagi razširjene klasifikacije storitev plačilne bilance (EBOPS) iz leta 2010.

31 novih (agregiranih) sektorjev. Kot ključne izmed regij smo izpostavili »regije« EU, članice Mercosur (Argentina, Brazilija, Paragvaj in Urugvaj) in Slovenijo.⁷ Izbiro regij in gospodarskih sektorjev so diktirale trenutne geostrateške in gospodarske razmere, ki ustvarjajo evropsko in slovensko gospodarsko okolje. Regionalna in sektorska agregacija, ki ju uporabljamo v simulacijah, sta predstavljeni v prilogi A.

1.7.1 Posodobitev GTAP baze

Najnovejša različica GTAP globalne podatkovne baze (GTAP 11, november 2023) temelji na podatkih za leto 2017, kar pomeni, da ne upošteva nekaterih pomembnih globalnih dogodkov, sprememb trgovinske dinamike in predvsem gospodarske rasti, ki smo ji bili priča do leta 2025. Nekritična uporaba starejših podatkov bi lahko vodila v napačne sklepe in bistveno podcenila ali precenila učinke simuliranih sprememb trgovinske politike.

Z namenom, da bi zmanjšali morebitno pristranost vhodnih podatkov, smo pred simuliranjem spremembe zunanjetrgovinske politike po spodaj predstavljenih scenarijih uporabili preddisimulacije in opravili posodobitev baze na konec leta 2023.⁸ Posodabljanje baze na stanje na koncu leta 2023 je potekalo v treh smereh:

- Na podlagi podatkov Svetovne banke o gospodarski rasti med 2017 in 2023, podatkov Mednarodne organizacije dela o rasti prebivalstva med 2017 in 2023 in podatkov o deležu kvalificiranih (nekvalificiranih delavcev) iz baze CEPII po geografskih agregatih bodo posodobljeni podatki o bruto domačem proizvodu, prebivalcih in sestavi delovne sile.
- Za članice EU je dodatna pomembna sprememba, ki se je zgodila med 2017 in 2023, izstop Združenega kraljestva (ZK) iz EU (Brexit). Slednje ne vpliva zgolj na tokove med ZK in članicami Unije, temveč vpliva tudi na relacije, ki jih imata obe do tretjih držav. Glede na to, da je trgovina po Izstopnem sporazumu in kasnejših pogajanjih med ZK in EU carin prosta, največje breme predstavljajo necarinske omejitve oziroma administrativna bremena, ki so nastala po Brexitu. Za simulacijo vpliva slednjih na trgovinske tokove (in posledično ostale makroekonomske agregate) smo sledili tarifaciji necarinskih omejitev med EU in ZK, kot je bila uporabljena v Latorre et al., 2019a in 2019b.
- Velikega pomena za EU, posebej za kmetijski sektor in nekatere ostale surovine (kovine), je tudi embargo na Rusijo. Slednji je sicer v določeni obliki prisoten že od leta 2014 po priključitvi Krima k Rusiji, vendar je po 2017 in po ruski invaziji na Ukrajino (februar 2022) dobil nove razsežnosti. Omejitve v trgovini sta sprožili obe smeri in vključujejo evropsko prepoved izvoza tehnologij, ki bi lahko bile uporabljene v IT sektorju, energetske sektorju, vojaškem sektorju, pomorski navigaciji, letalski in vesoljski tehnologiji ter bi lahko imele tudi vojaško rabo. Polega

⁷ Zaradi modelskih zahtev (posodobitve, generiranje specifičnih šokov) so med posameznimi modelskimi regijami osamljene še Rusija, Združeno kraljestvo in ZDA.

⁸ Leto 2023 je zadnje leto, za katerega so aprila 2025 obstajali mednarodno primerljivi podatki o BDP (gospodarski rasti) Svetovne Banke, številu prebivalcev Mednarodne organizacije dela (ILO) in deležu kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev (modelska napoved iz baze CEPII za leto 2023).

tega je prepovedan tudi izvoz luksuznih dobrin, kemikalij, generatorjev in termostatov, IT, elektronskih in optičnih komponent, kamer, leč, dronov, prenosnikov, trdih diskov idr. Po drugi strani velja za Rusijo prepoved uvoza nafte (90 % vsega uvoza iz Rusije), jekla in aluminija idr. Ruski povračilni ukrepi se osredotočajo primarno na evropski kmetijski sektor, saj so uvedene uvozne omejitve v segmentu mlečnih izdelkov, sadja, zelenjave in mesa.

Vse navedene spremembe v model vstopajo kot šoki relevantnega naobra eksogenih spremenljivk, pri čemer začetna simulacija služi kot novo uravnoteženje modela in njegova kalibracija skozi albertax zaprtje in ponstavitve modelskih parametrov. Model, kot je ponastavljen skozi albertax (pred)simulacijo, je znova ravnotežen na vseh trgih in vseh proizvodnih skupinah upošteva novo realnost, kot jo diktirajo zgornje spremembe med leti 2017 in 2023.

1.8 SIMULACIJE UČINKOV ZUNANJTRGOVINSKE LIBERALIZACIJE EU-MERCOSUR

1.8.1 Modelski scenariji

Z namenom zajetja razpona najbolj verjetnih scenarijev učinkov sprejetja (in dokončne ratifikacije) prostotrgovinskega sporazuma EU-Mercosur smo oblikovali pet modelskih scenarijev - od optimističnega do pesimističnega scenarija. Scenariji pokrivajo tako predvidene dolgoročne koristi, ki bi jih po preteku prehodnega obdobja imel sporazum, kot tudi potencialne grožnje, ki jih prinašajo elementi sporazuma, predvsem pomanjkanje resnih sankcij ob kršitvah. Prav tako pa v simulacije deloma vključujemo tudi nekatere ostale geostrateške spremembe, ki so in bodo vplivale na globalno trgovino (predvsem carinske vojne med ZDA in preostankom sveta), pri čemer so slednje vključene do določene stopnje eskalacije oziroma določenega datuma.

1.8.1.1 Scenarij 1 (Takojšnja implementacija)

Najbolj optimističen scenarij z vidika učinkov Sporazuma predpostavlja, da bo v sektorjih, kjer je sicer predvidena postopna liberalizacija trgovine, do te prišlo hipno ob nastopu Sporazuma. Ta scenarij učinkovito kaže, kakšni naj bi bili maksimalni skupni učinki sporazuma, ko bo v celoti implementiran. V določenih občutljivejših panogah je predvideno daljše obdobje prilagoditve, ki s postopnim zniževanjem carinske zaščite dovoljuje domačim proizvajalcem bolj gradualistično prilagajanje na nove tržne razmere (uvoz vozil ali mlečnih izdelkov v Mercosur in uvoz žitaric, etanola v EU), v drugih panogah (sladkor, med, perutnina) so predvidene kvote, znotraj katerih bi bila trgovina prosta bremen in bi se postopoma lahko širile, v kolikor ta trgovina ne bi povzročala večjih disrupcij na EU trgih. V scenariju 1 predpostavljamo idealizirano »končno različico« sporazuma, ki bi, v sektorjih, kjer je to predvideno, vodila v prosto trgovino med EU in Mercosur, medtem ko bi pri redkih ostalih sektorjih (npr. avtomobilska industrija v državah Mercosur, govedina v EU) carine ostale tudi po koncu daljšega prehodnega obdobja. EU bo tako popolnoma odpravila carine v vseh panogah predelovalne industrije (popolna liberalizacija na carinsko stopnjo 0 %, od

ostalih panog pa ostaja zgolj 7.5% carina na uvoz govejega mesa, na strani uvoza v Mercosur je po scenariju 1 predvidena popolna liberalizacija kmetijskega sektorja ter večine predelovalne industrije). Izjema je uvoz strojev in delov strojev, kjer je predviden preostanek carin v višini 5 %. V optimističnem scenariju sledimo predlogu Mendez-Parra, Max et al. (2020) in predvidevamo 5% znižanje necarinskih omejitev pri uvozu izdelkov predelovalne industrije v Mercosur (modelirano kot povečanje tehnične učinkovitosti EU izvoza v sektorjih predelovalne industrije).

1.8.1.2 Scenarij 2 (Postopna implementacija)

Scenarij 2 predvideva postopno liberalizacijo z upoštevanjem počasnejše odprave ovir v občutljivih panogah. Upoštevane so tako vse omejitve, ki bodo veljavne ob uveljavitvi sporazuma, kot so kvote in carine, pri čemer je njihov učinek v primeru postopnega odpravljanja (postopne liberalizacije) ocenjen na osnovi višine carinskih stopenj, ki bodo dosežene po preteku polovice prehodnega obdobja.⁹ To pomeni, da za vse panoge, ki sta jih strani v pogajanjih označile za občutljive, v tem scenariju ne bomo predvideli proste trgovine, temveč bodo veljale carine, kvote ali kombinacija obeh. Ta scenarij torej kaže, kakšni naj bi bili skupni učinki sporazuma po preteku polovice prehodnega obdobja.

Tabela 6: Zasnova simulacije po Scenariju 2 za občutljive sektorje

	Sektor	Predviden šok
EU	Žitarice	Carina 6.25%
	Riž	Carina 7.5%
	Sadje in zelenjava	Carina 5%
	Sladkor	Ekvivalent carine 16,67% (carine in kvote)
	Perutnina	Ekvivalent carine 6% (carine in kvote)
	Govedina	Carina 7,5% (carine in kvote)
	Mleko	Ekvivalent carine 15% (carine in kvote)
	Pijače in tobak	Ekvivalent carine 4.55% (carine in kvote)
Mercosur	Mleko	Ekvivalent carine 18% (carine in kvote)
	Vozila	Ekvivalent carine 20%
	Stroji	Ekvivalent carine 16%
	Kemična in plastična ind	Ekvivalent carine 18%
	Pijače in tobak	Ekvivalent carine 16%
	Sadje in zelenjava	Ekvivalent carine 10%

Opomba: Pri izračunih gre za tehtana povprečja carin po proizvodnih skupinah, prav tako pa je upoštevana »srednja časovna vrednost« carine v primeru, da gre za postopno liberalizacijo trgovine posamezne skupine izdelkov. Učinki kvot so preračunani kot ekvivalentne carine, ki bi povzročile enak vpliv na ceno za potrošnike kot količinska omejitev uvoza. Pri sektorjih, ki niso omenjeni v zgornji tabeli, je predvidena takojšnja liberalizacija trgovine ali pa je ta že pred sporazumom potekala brez omejitev.

⁹ Kot »kompromisno« je bilo predvideno stanje, ki v večini panog predstavlja polovico obdobja dokončne liberalizacije (5–10 let). Izjeme so panoge avtomobilska in strojna industrija v Mercosur, kjer je za liberalizacijo predvidenih 15 let in je bilo simulirano stanje po petih letih.

1.8.1.3 Scenarij 3 (Brez Argentine)

Argentinski predsednik Javier Milei je ob večih priložnostih poudaril, da je po njegovem mnenju območje proste trgovine Mercosur koristilo predvsem brazilskim industrialcem za ceno siromašenja Argentine (*Milei: Mercosur Bloc 'Has Only Enriched Brazilian Industrialists' | Buenos Aires Times*, n.d.). Napovedal je tudi, da bo Argentina zapustila Mercosur, če ta ne bo dopuščal sklepanja prostotrgovinskega sporazuma z ZDA ('*Milei Would Leave Regional Trade Bloc If Needed for US-Argentina Deal*', 2025).

Scenarij 3 simulacije učinkov sporazuma EU-Mercosur tako sledi prvemu scenariju ob upoštevanju izstopa Argentine iz Mercosur.

1.8.1.4 Scenarij 4 (Neupoštevanje Pariškega sporazuma)

Med bojznimi, ki so se pojavile ob podpisu prvotnega Sporazuma (2019) na strani evropskih potrošnikov, naravovarstvenih in drugih nevladnih organizacij ter predstavnikov evropske prehranske industrije, ki so v veliki meri diktirale pogajanja o novi različici Sporazuma (2024) in tudi po podpisu slednjega še vedno porajajo dvome v njegovo ratifikacijo, so skrbi, da bo uveljavitev Sporazuma povzročila oziroma poglobila:

- (i) okoljske zlorabe v državah Mercosur (deforestacija, rast CO₂ izpustov, uporaba pesticidov), do katerih bi pripeljalo povečanje izvoza surovin in kmetijskih izdelkov,
- (ii) nelojalno konkurenco ponudnikov Mercosur na evropskih trgih, ker ti ne bodo sledili potrošniškemu standardom kot veljajo v EU,
- (iii) zlorabo delavskih in pravic staroselskih skupin kot posledico hitre rasti proizvodnje.

Po eni strani gre torej za to, da podpisnice ne odstopajo od ciljev, h katerim so se zavezale v Pariškemu okoljskemu sporazumu (sonaraven oziroma vzdržen razvoj) in po drugi strani za preprečitev erozije potrošniških standardov v EU na račun delavskih, naravovarstvenih, varnostnih in tehničnih lastnosti proizvodnega procesa izdelkov.

V relevantni literaturi ni enotnega mnenja o smeri interakcije med zunanjo trgovino in pritiski na okolje, saj gre za izjemno kompleksno interakcijo, ki poleg povečanega obsega proizvodnje, transporta, embalaže in nanje vezanih negativnih okoljskih eksternalij, prinaša tudi tehnološke izboljšave, pritisk na povečanje učinkovitosti ter nenazadnje tudi rast okoljske ozaveščenosti in pomena skrbi za okolje z rastjo dohodkov (Kastner et al., 2021). Podobno ni konsenza o vplivu zunanjetrgovinske liberalizacije na okolje (Martínez-Zarzoso in Oueslati, 2018). Študije, ki so analizirale potencialne okoljske učinke EU-Mercosur sporazuma, so v veliki večini predvidele omejen vpliv na spremembo rabe tal in izgubo biodiverzitete (Arima et al., 2021). Pri tem bi dodatno zaščitno vlogo lahko igrala tudi EUDR (EU deforestation regulation), ki je modelske simulacije ne upoštevajo (Abman et al., n.d.).

Sektorska analiza uvoza okoljsko kritičnih surovin v EU ponuja razmeroma heterogeno sliko mogočih posledic Sporazuma. Med kulturnimi rastlinami, ki se jim pripisuje največji pomen pri deforestaciji v brazilski Amazoniji, je soja za živalsko krmo. V primeru soje Sporazum naj

ne bi imel večjih učinkov na njeno proizvodnjo, saj njen uvoz v EU ostaja prost. Pričakovati je celo, da bo prišlo do padca brazilskega izvoza (in proizvodnje soje), saj bo Argentina postopoma ukinila lastne izvozne davke na sojo in prevzela del trga, ki ga je v EU pokrivala Brazilija. Podobno je ocenjena letna rast izvoza govejega mesa Mercosur v EU nizka, saj predstavlja zgolj 0,2 % celotne proizvodnje Brazilije. Glede na to, da bo tekom prehodnega obdobja ostala kvota za uvoz govejega mesa s 7,5% carino in bo izvoz zunaj kvote carinjen po 40-45% carini, ne gre pričakovati, da bo širjenje pašnikov na račun Sporazuma bistveno vplivalo na krčenje amazonskega pragozda. Nekoliko drugačne posledice bi Sporazum lahko imel na proizvodnjo in izvoz etanola. Pričakovati je, da se bo izvoz etanola iz sladkornega trsa iz Brazilije povečal, a modelske napovedi nepovedujejo, da rast slednjega ne bo preseгла 1 % letne proizvodnje Brazilije. EU bo obdržala kvote za etanol, znotraj katerih pa ne bo več dodatnih carin. Carine zunaj kvote bodo ostale enako kot do zdaj. (Arima et al., 2021) tako napovedujejo, da bo sladkorni trs verjetno ključni dejavnik pri spremembi rabe tal, pri tem pa so območja največje proizvodnje sladkornega trsa v Braziliji predvsem na njenem jugovzhodu in srednjem zahodu. (Cesar de Oliveira et al., 2024).

Poleg vpliva na okolje so evropske interesne skupine izrazile tudi bojazen, da bo Sporazum pripeljal do implicitne opustitve evropskih standardov kvalitete in varnosti v prehrani. Ohlapnejši nadzor nad proizvodnjo v članicah Mercosur naj bi slednjim omogočil konkurenčno prednost pred evropskimi proizvajalci.

Neupoštevanje potrošniških in proizvodnih standardov lahko proizvajalcem v državah Mercosur prinese zaznavne stroškovne prednosti. Določene med njimi (krčenje amazonskega pragozda, onesnaževanje idr.) je težko objektivno kvantificirati v obliki cenovnih prihrankov. Po drugi strani pa na primer uporaba v EU prepovedanih pesticidov, kot je Paraquat (glikofosfat), lahko kratkoročno poveča pridelke soje za 5–15 %, vendar dolgoročno povzroča težave z odpornostjo (Alvadi Antonio Balbinot Junior et al., 2022). Podobno neonikotinoidi lahko povečajo pridelke koruze za 3–10 %, vendar ogrožajo čebele (Krupke et al., 2017). Za namen simulacije tovrstne konkurenčne prednosti smo scenarij 1 dopolnili z 10% šokom večje tehnične učinkovitosti članic Mercosur v nekaterih relevantnih panogah (žitarice, riž, sadje in zelenjava, pijače in tobak, mleko, meso in tekstil). Po našem mnenju to predstavlja zgornjo mejo potencialnih koristi, ki bi jih lahko prineslo neupoštevanje EU standardov članicam Mercosur.¹⁰

1.8.1.5 Scenarij 5 (Carinska vojna z ZDA)

V zadnjem, scenariju 5, je scenarij 4 nadgrajen z upoštevanjem nedavnih dogodkov na področju mednarodne trgovinske politike. Upoštrevane so tako 25% carine, ki jih je administracija ameriškega predsednika Donalda Trumpa uvedla na jeklo in aluminij 12. marca 2025, 25% carine na uvoz avtomobilov in avtomobilskih delov, ki so v veljavo stopile 3. aprila 2025 in recipročne dajatve (vsaj 10% za vse države sveta, 145% za Kitajsko), ki so bile uvedene 10. aprila 2025.

¹⁰ Kot dodatno varovalo oziroma zagotovilo za spoštovanje Sporazuma je vanj umeščena tudi klavzula, ki v primeru neupoštevanja določil Sporazuma omogoča tudi enostranski odstop (EU), a tega elementa, podobno kot druge študije, nismo eksplicitno modelirali.

1.8.2 Simulacije učinkov zunanjetrgovinske liberalizacije

V nadaljevanju prikazujemo rezultate simulacij *Scenarijev* 1 do 5 na modelu svetovnega gospodarstva razdeljenega na 19 regij in 32 gospodarskih panog. Za namene simulacij smo sledili sektorski agregaciji kot izhaja iz SIA EU-Mercosur (2020) Evropske komisije. V simuliranih scenarijih analiziramo agregatne učinke na izvoz, uvoz in rast BDP ter sektorske učinke na dodano vrednost, izvoz in implicirane učinke na zaposlenost.¹¹ V simulacijah smo kot ločene »regije« izpostavili posamezne članice Mercosur ter EU in seveda Slovenijo.

1.8.2.1 Skupni učinki na BDP in izvoz

Tabela 7 prikazuje simulacijo učinkov zunanjetrgovinske liberalizacije na bruto domači proizvod in agregatni izvoz gospodarstev EU, Mercosur in Slovenije v obdobju 10 let. V drugem stolpcu so predstavljeni učinki simulacije polne carinske liberalizacije (Scenarij 1), v naslednjih pa manj »optimistični« scenariji vse do scenarija, ki vključuje protekcionistične ukrepe ZDA.

Tabela 7: Ocene ključnih učinkov sporazuma EU-Mercosur na BDP in izvoz za vključene države (v %)

	Scenarij 1 (<i>takojšnja implementacija carinske liberalizacije</i>)	Scenarij 2 (<i>postopna implementacija carinske liberalizacije</i>)	Scenarij 3 (<i>scenarij 1 brez Argentine</i>)	Scenarij 4 (<i>scenarij 1, neupoštevanje SDC + Pariškega sporazuma</i>)	Scenarij 5 (<i>scenarij 4, carinska vojna z ZDA</i>)
Rast BDP v %					
Slovenija	0,090	0,010	0,056	0,055	-0,970
EU	0,120	0,040	0,095	0,097	-1,180
Argentina	-0,020	0,110	-0,225	0,611	-0,093
Brazilija	0,160	0,240	0,277	1,130	-1,230
Paragvaj	0,100	0,310	0,155	0,269	-1,320
Urugvaj	0,250	0,390	0,334	0,457	-0,790
Rast izvoza v %					
Slovenija	0,080	0,009	0,051	0,058	-0,859
EU	0,120	0,023	0,091	0,104	-1,372
Argentina	1,460	1,123	-0,258	2,261	1,068
Brazilija	1,180	0,927	1,131	1,128	0,434
Paragvaj	0,270	0,186	0,320	0,026	-0,849
Urugvaj	0,750	0,650	0,839	0,733	-0,165

Opomba: Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

¹¹ CGE modeli predvidevajo polno zaposlenost oziroma avtomatično medsektorsko prilagajanje zaposlenosti na spremembe povpraševanja po delovni sili. Učinke na zaposlenost posledično aproksimiramo z uporabo podatkov o spremembi proizvodnje določenega sektorja in podatka o povprečni sektorski produktivnosti dela.

Pri interpretaciji rezultatov simulacij sta ključna predvsem scenarij 1 (popolna odprava vseh trgovinskih ovir) in scenarij 2 (postopna liberalizacija občutljivih panog z časovnimi obdobji med 5 in 15 let). Podobno kot druge študije s tema dvema scenarijema poskušamo podati oceno obeh skrajnosti: (i) takojšnje liberalizacije do obsega, kot jo sicer zelo postopno v do 15 letih predvideva Sporazum (predpostavka, da bi se zgodila takoj) in (ii) delna liberalizacija, ki pri »občutljivih« panogah upošteva zgolj proporcionalen delež predvidene končne sprostitev trgovine, s čimer sicer bolj verodostojno povzame takojšnje učinke Sporazuma, ne pa tudi njegovih končnih vplivov na gospodarstvo po koncu prehodnih obdobji. Rezultate simulacije učinkov liberalizacije po obeh scenarijih je treba razumeti kot razpon možnih učinkov, pri čemer scenarij 2 predstavlja spodnjo mejo učinkov, scenarij 1 pa zgornjo mejo učinkov liberalizacije trgovine z državami Mercosur.

Po scenariju 1 bi liberalizacija trgovine med EU in članicami Mercosur prinesla koristi vsem analiziranim državam z izjemo Argentine. Slednji se bruto domači proizvod praktično ne bi spremenil. Največjo gospodarsko rast simulacija napoveduje Urugvaju (0,25 %) in Braziliji (0,16 %). Za Slovenijo z 0,09 % je napoved nekoliko nižja, za ostale članice EU pa skupaj 0,12 %. Primerjava z ocenami koristi sporazuma CETA s Kanado kaže, da naj bi sporazum Mercosur Sloveniji prinesel znatno večje koristi kot primerljiva liberalizacija po sporazumu CETA. Kljub temu da gre za zelo majhne agregatne učinke na BDP, so ti v primeru Mercosur skoraj desetkrat višji od tistih, ki jih predvideva analiza sporazum CETA s Kanado (Damijan, Kostevc, 2015), medtem ko bi bili učinki (zgolj) carinske liberalizacije v primeru, da bi prišlo do uveljavitve TTIP na slovenski BDP celo negativni (Damijan, Kostevc, Redek, 2014).

Ob takojšnji implementaciji sporazuma z Mercosur naj bi se agregatni izvoz iz Slovenije povečal za 0,08 % v desetih letih, nekoliko več pa za celoto EU (0,12 %). Večji učinek bi sporazum imel za izvoz držav Mercosur, in sicer med 0,27 % za Paragvaj in 1,46 % za Argentino.

Po scenariju postopne liberalizacije, prikazane v tretjem stolpcu, bi bil učinek na BDP tako v EU (0,04 %) kot tudi v Sloveniji (0,01 %) precej manjši. Po drugi strani bi bil učinek za članice Mercosur ugodnejši kot po osnovnem scenariju, saj bi bila gospodarska rast višja za med 0,11 % v Argentini in za 0,39 % v Urugvaju.

Po scenarijih 3 (izstop Argentine) in 4 (neupoštevanje Pariškega sporazuma) bi bili ocenjeni učinki sporazuma z Mercosur na sredini med »takojšnjo liberalizacijo« (Scenarij 1) in »postopno liberalizacijo« (Scenarij 2). Po obeh scenarijih bi se slovenski BDP v desetih letih povečal za okrog 0,55 %, izvoz pa za 0,5 do 0,6 %.

Zadnji (scenarij 5), ki upošteva tudi učinke carinske vojne, ki so jo zanetile ZDA, pa za Slovenijo in EU predstavlja najslabšo možnost. V primeru trajajoče carinske vojne bi bili neto učinki na slovensko gospodarstvo kljub uveljavitvi Sporazuma EU-Mercosur negativni, saj bi se (kumulativno v 10 letih) slovenski BDP zmanjšal za približno 1 %, izvoz pa za manj kot 0,9 %. To pomeni, da bi bili učinki za faktor 10 večji kot pri takojšnji liberalizaciji, vendar v negativno smer. Podobno negativni, vendar nekoliko večji kot za Slovenijo, so učinki na

BDP in izvoz tudi za države EU kot celote. Negativni učinki so ocenjeni tudi za države Mercosur glede BDP. Le pri izvozu bi Argentina in Brazilija morda še imeli pozitivne učinke od sporazuma z EU. Z drugimi besedami, negativni učinki od trgovinske vojne, ki so jo zanetile ZDA, bi močno pretehtalu nad pozitivnimi učinki zaradi sporazuma med državami EU in Mercosur. Velja poudariti, da bi v negotovih globalnih trgovinskih razmerah in pretresih v trgovini med svetovnimi velesilami na osi ZDA-EU-Kitajska, relativni pomen regionalnih trgovinskih sporazumov narasel. Potencialni učinek sporazuma EU-Mercosur bi bil v pogojih siceršnje trgovinske krize značajan, a nikakor ne dovolj velik, da bi lahko bistveno ublažil negativne posledice globalnih šokov.

1.8.2.2 Dekompozicija učinkov na zunanjo trgovino po državah Mercosur

V Tabeli 8 prikazujemo dekompozicijo spremembe izvoza kot posledice uveljavitve ene od različic sporazuma EU-Mercosur. Razčlenitev učinkov na izvoz je ključnega pomena, ker prihaja do nasprotnih sil, ki učinkujejo na izvozne tokove odvisno od njihove destinacije. Kot je veljalo že za analizo vpliva sporazumov CETA s Kanado, »odprtje« zunanje trgovine med EU in Mercosur povzroči delno preusmeritev trgovinskih tokov med Slovenijo in EU v korist članic Mercosur, hkrati pa pride do povečanja neposredne trgovine med Slovenijo in državami Mercosur.

Iz Tabele je razvidno, da bi se vsled trgovinskega sporazuma z državami Mercosur po Scenariju 1 izvoz Slovenije v države EU in tretje države lahko nekoliko zmanjšal (v EU za 0,1 %, v ostale države pa za 0,4 %), medtem ko bi se izvoz v posamezne države Mercosur lahko povečal v razponu med 40 % in 60 %. Pri tem bi se najbolj povečal izvoz v Argentino, najmanj pa v Paragvaj.

Na uvozni strani so učinki v primeru scenarija 1 precej manjši kot na izvozni strani, saj bi se v desetih letih uvoz povečal le med 1 % (iz Paragvaja) in 16 % (iz Brazilije). Uvoz iz EU naj bi se ob tem nekoliko zmanjšal, povečal pa bi se uvoz iz tretjih držav.

Po scenariju 2, ki upošteva postopno liberalizacijo z izločitvijo nekaterih občutljivih panog, bi bili učinki sporazuma na izvozni strani bistveno nižji, saj bi se izvoz v posamezne države povečal le za četrtno do ene polovice povečanja v osnovnem scenariju 1 (povečal bi se v razponu med 15 % in 30 % v obdobju desetih let). Izvoz v Urugvaj pa bi se celo zmanjšal. Rast uvoza je prav tako nižja v drugem scenariju glede na scenarij 1 – uvoz bi se povečal za 8 % do 12 %, medtem ko bi se uvoz iz Urugvaja nekoliko zmanjšal.

Učinki sporazuma na izvoz in uvoz po državah Mercosur so v scenariju 3 (odstop Argentine) in scenariju 4 (neupoštevanje ciljev trajnostnega razvoja SDG in Pariškega sporazuma) zelo podobni učinkom v scenariju 1 (takojšnja implemetacija sporazuma). Razumljivo pa bi se v primeru izločitve Argentine iz sporazuma izvoz v Argentino zmanjšal, medtem ko bi se uvoz iz nje neznatno povečal.

Zanimive so ocene za scenarij 5, ki upošteva tudi učinke carinske vojne, ki so jo zanetile ZDA. Modelske ocene kažejo velik negativen agregatni učinek na izvoz, vendar ne gre za

učinek sporazuma Mercosur, saj se izvoz v države Mercosur poveča celo bolj kot v scenariju 1, pač pa gre za učinek same carinske vojne z ZDA. Negativne posledice slednje neposredno na Slovenijo in posredno preko učinkov na preostanek sveta (predvsem EU) bi imele znatno večji vpliv na slovenske makroekonomske agregate od sporazuma EU-Mercosur. V scenariju 5 se sicer zmanjša izvoz v EU in tretje države (skupni učinek znaša 0,61 %), preostanek zmanjšanja izvoza pa najbrž pade na ZDA. Podobno velja tudi za uvozno stran, kjer se uvoz iz Argentine in Paragvaja poveča celo bolj kot v prvem scenariju, medtem ko se uvoz iz Brazilije in Urugvaja ne zmanjša. Uvoz iz tretjih držav bi se zmanjšal za dobre 3 %, uvoz iz EU pa povečal za 1,5 %.

Te ocene torej nakazujejo, da bodo učinki same trgovinske vojne z ZDA močno pretehtali in da bodo bistveno večji od učinkov liberalizacije trgovine z državami Mercosur. To je v skladu z nizkim deležem držav Mercosur v zunanji trgovini Slovenije.

Tabela 8: Dekompozicija učinkov trgovinske liberalizacije v okviru sporazuma EU-Mercosur na zunanjo trgovino Slovenije po državah (v %)

	Scenarij 1 <i>(takošnja implementacija carinske liberalizacije)</i>	Scenarij 2 <i>Liberalizacija v okviru EU-Mercosur sporazuma z izločitvijo občutljivih panog</i>	Scenarij 3 <i>(scenarij 1 brez Argentine)</i>	Scenarij 4 <i>(scenarij 1, neupoštevanje SDC + Pariškega sporazuma)</i>	Scenarij 5 <i>(scenarij 4, 25% carine na uvoz vozil v ZDA)</i>
Skupen izvoz	0,08	0,01	0,05	0,06	-0,86
Izvoz v Argentino	62,9	14,3	-0,80	65,0	70,4
Izvoz v Brazilijo	56,9	28,6	57,3	58,6	61,5
Izvoz v Paragvaj	41,3	27,4	41,7	42,7	49,5
Izvoz v Urugvaj	53,0	-14,6	53,4	54,2	62,6
Izvoz v EU	-0,10	-0,08	-0,13	-0,09	-0,04
Izvoz v tretje države	-0,38	-0,10	-1,00	-0,35	-0,57
Skupen uvoz	0,12	0,01	0,05	0,06	-0,85
Uvoz iz Argentine	12,7	10,7	1,3	7,7	27,5
Uvoz iz Brazilije	16,3	12,3	15,6	11,3	1,8
Uvoz iz Paragvaja	1,2	-0,53	0,73	-0,05	14,2
Uvoz iz Urugvaja	13,0	7,6	12,3	11,4	2,2
Uvoz iz EU	-0,21	-9,7	-0,17	-0,19	1,5
Uvoz iz tretjih držav	0,40	0,13	0,30	0,09	-3,3

Opomba: Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

1.8.2.3 Panožni učinki na zunanjo trgovino po državah Mercosur

Učinki sporazuma med državami EU in Mercosur bodo imeli različne učinke na posamezne gospodarske panoge, in sicer v odvisnosti od obstoječe strukture trgovine in od sprememb

trgovinskega režima. V spodnji Tabeli so predstavljeni učinki sporazuma (po implementaciji scenarijev 1 do 5) na dodano vrednost po sektorjih.¹²

¹² Gre za spremembo količinskega indeksa dodane vrednosti, kar pomeni, da vsota po sektorjih ni neposredno primerljiva z agregatno rastjo vrednosti BDP predstavljene zgoraj.

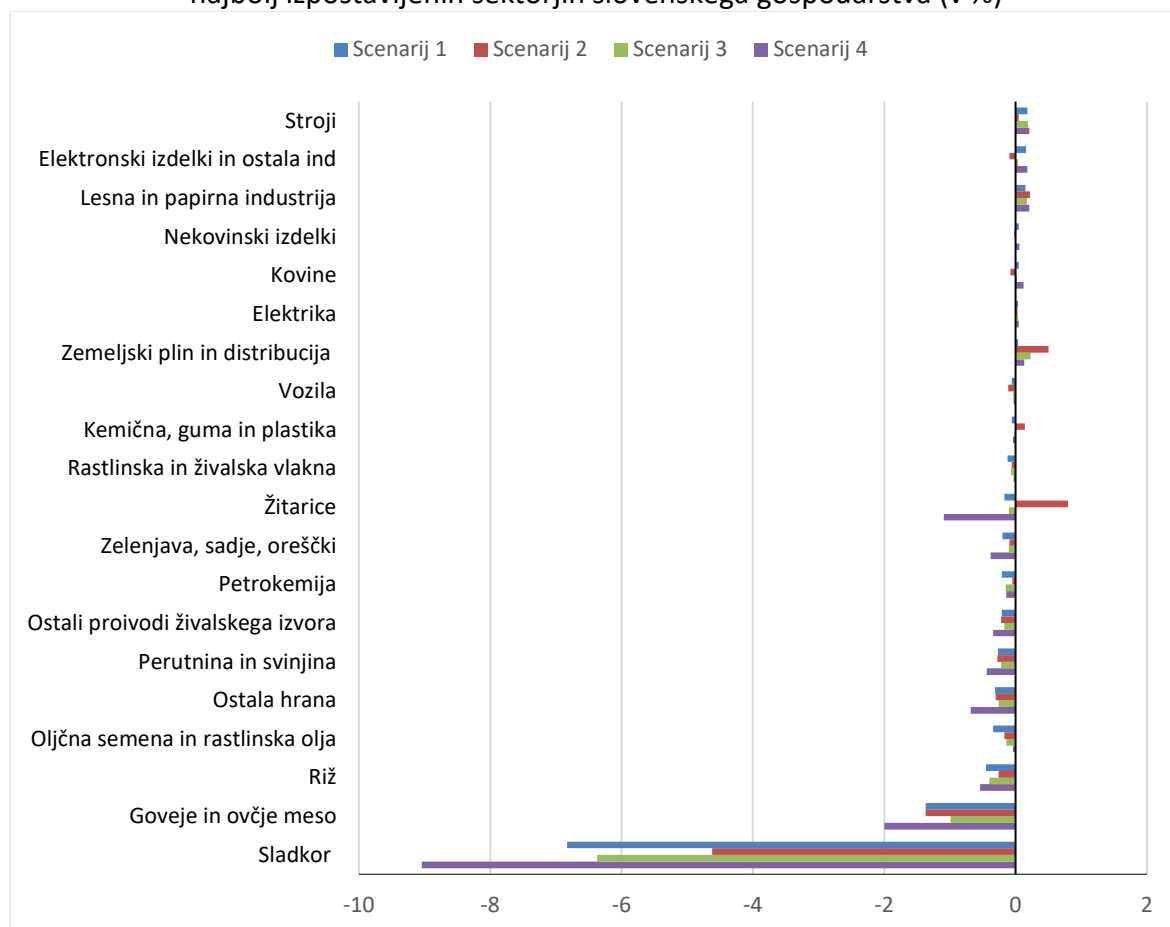
Tabela 9: Učinki sporazuma z državami Mercosur na količinski indeks spremembe dodane vrednosti po sektorjih slovenskega gospodarstva po scenarijih zunanjetrgovinske liberalizacije (v %)

	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 3	Scenarij 4	Scenarij 5
Žitarice	-0,17	0,80	-0,10	-1,09	-0,79
Riž	-0,45	-0,26	-0,40	-0,54	-1,02
Zelenjava, sadje, oreščki	-0,2	-0,09	-0,10	-0,38	-0,48
Oljčna semena in rastlinska olja	-0,34	-0,17	-0,14	-0,04	0,87
Sladkor	-6,83	-4,62	-6,37	-9,04	-10,99
Rastlinska in živalska vlakna	-0,12	-0,06	-0,07	-0,03	0,17
Goveje in ovčje meso	-1,37	-1,37	-0,99	-2,00	-2,51
Perutnina in svinjina	-0,27	-0,28	-0,22	-0,44	-0,74
Ostala hrana	-0,31	-0,30	-0,26	-0,68	-0,72
Ostali proizvodi živalskega izvora	-0,21	-0,22	-0,17	-0,34	-0,43
Mleko in mlečni izdelki	0,01	-0,02	0,01	-0,08	-0,43
Pijače in tobak	-0,04	-0,01	-0,03	-0,07	-0,23
Lesna in papirna industrija	0,15	0,22	0,17	0,21	0,27
Premog	-0,01	0,01	0,00	0,00	0,12
Nafta	-0,05	0,01	-0,03	-0,03	0,02
Zemljski plin in distribucija	0,04	0,50	0,23	0,13	1,29
Minerali	-0,01	-0,02	-0,01	0,04	0,27
Tekstil in obleke	0,03	0,16	0,06	0,03	0,79
Kemična, guma in plastika	-0,06	0,14	-0,01	-0,04	0,53
Kovine	0,05	-0,08	0,02	0,12	-0,19
Petrokemija	-0,21	-0,05	-0,15	-0,14	0,19
Nekovinski izdelki	0,05	-0,02	0,00	0,06	0,41
Vozila	-0,06	-0,11	-0,04	-0,03	-2,01
Stroji	0,18	0,05	0,19	0,21	0,71
Elektronski izdelki in ostala ind	0,16	-0,09	0,04	0,18	1,28
Elektrika	0,04	0,03	0,04	0,05	-0,33
Gradbeništvo in javna oskrba	0,01	0,00	0,00	-0,01	-0,03
Transport	0,00	0,00	0,00	0,02	-0,25
Komunikacijske in posl. storitve	-0,01	0,00	-0,01	-0,01	0,04
Finance in zavarovalništvo	-0,02	-0,01	-0,01	-0,02	0,06
Osebnostne in ostale storitve	0,01	0,00	0,00	0,01	-0,022
Kmetijstvo (tehtano povprečje)	-0,39	-0,33	-0,30	-0,65	-0,99
Industrija (tehtano povprečje)	0,05	0,01	0,03	0,08	0,13
Storitve (tehtano povprečje)	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,02
Skupni učinek	0,002	-0,009	0,000	0,003	0,000

Opomba: Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

Slika 8: Učinki sporazuma z državami Mercosur na spremembe dodane vrednosti v 20 najbolj izpostavljenih sektorjih slovenskega gospodarstva (v %)

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

Primerjava učinkov na dodano vrednost po sektorjih razkriva, da naj bi bili z liberalizacijo trgovine z državami Mercosur potencialno prizadeti predvsem kmetijski proizvodi in živila, medtem ko naj bi bili učinki na panoge predelovalne industrije v povprečju pozitivni.

Največja tveganja sporazum prinaša za nekatere kmetijske proizvode in živila, predvsem za proizvodnjo sladkorja. Po najbolj pesimističnem, scenariju 4, bi proizvodnja in predelava sladkorja lahko izgubila do 9 % dodane vrednosti v 10 letih. Nekatere ostale prizadete panoge bi imele bistveno nižji negativni učinek, kot na primer proizvodnja (reja) govejega in ovčjega mesa (do 2% padec v desetih letih), riž (dobra polovica odstotka v desetih letih), oljčna semena in olja ter perutnina in svinjina (do tretjine odstotka v desetih letih) in ostali proizvodi živalskega izvora (do petine odstotka). Nekoliko večji padec dodane vrednosti je ocenjen tudi v proizvodnji žitaric, a le v scenariju 4, medtem ko je v scenariju 2 ocenjena celo rast proizvodnje žitaric za slab odstotek. V povprečju vseh panog znaša ocenjen padec novoustvarjene dodane vrednosti v kmetijstvu kot posledice sporazuma med 0,30 % in 0,65 %.

Na drugi strani pa ocene za večino panog predelovalne industrije kažejo pozitivne učinke na dodano vrednost (v povprečju med 0,01 % in 0,08 % v desetih letih). Največji pozitivni

učinki so ocenjeni za proizvodnjo strojev ter panogo elektronskih izdelkov in ostale predelovalne industrije (okoli petine odstotka v desetih letih). Prav tako bi podobno visoko rast dodane vrednosti doživela papirna in lesna industrija, zgolj nekoliko nižjo pa še proizvodnja kovinskih izdelkov in nekovinskih izdelkov. Za storitvene panoge simulacije ne predvidevajo bistvenih učinkov sporazuma na dodano vrednost, izjema je le distribucija zemeljskega plina, kjer je predvidena do 0,5% (scenarij 3) rast v desetletnem obdobju simulacije.

Primerjava scenarijev razkriva, da je največja razlika v simuliranih učinkih med scenarijema 1 in 2, kjer scenarij 2 predpostavlja bolj postopno liberalizacijo nekaterih »občutljivih« sektorjev. V primeru bolj postopne liberalizacije trgovine bi bili učinki na kmetijske proizvode v povprečju manj negativni za 15 % (-0,33 % namesto -0,39 % v 10 letih). Obratno pa velja za industrijske proizvode, kjer postopna liberalizacija prinaša nižje pozitivne učinke od hitrejše liberalizacije trgovine z Mercosur državami. Vendar so učinki zelo nizki, praktično neznatni (0,01 % namesto 0,05 % v 10 letih).

Del razlogov za ocenjene učinke po posameznih gospodarskih sektorjih gre iskati tudi v gibanju globalnih cen (tabela 10), ki naj bi ga spodbudila trgovinska liberalizacija med državami EU in Mercosur. V večini panog naj bi zaradi liberalizacije trgovine prišlo do zelo blage rasti tržnih cen v desetletnem obdobju simulacije. Tako bi na primer cene narastle do 0,06 % v 10-ih letih na trgu zemeljskega plina in storitev distribucije zemeljskega plina, lesne in papirne industrije, do 0,05 % pa na trgu elektrike, kovinskih izdelkov, kemične industrije, itd. Tudi v primeru padcev cen bi bili ti zelo blagi (do 0,08 % v segmentu žitaric, 0,07 % na trgu zelenjave, sadja in oreščkov ter 0,06% za živalska in rastlinska vlakna.

Tabela 10: Sprememba globalnega indeksa tržnih cen po sektorjih po obeh scenarijih zunanjetrgovinske liberalizacije (v %)

	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 3	Scenarij 4	Scenarij 5
Žitarice	0,02	0,02	0,02	-0,08	-1,06
Riž	-0,01	0,00	0,04	0,04	-0,89
Zelenjava, sadje, oreščki	-0,01	-0,01	0,01	-0,07	-1,13
Oljčna semena in rastlinska olja	0,00	0,03	0,04	0,02	-1,01
Sladkor	0,02	0,03	0,04	0,04	-0,90
Rastlinska in živalska vlakna	0,00	-0,01	0,01	-0,06	-1,08
Goveje in ovčje meso	0,03	0,03	0,02	-0,01	-1,00
Perutnina in svinjina	0,02	0,00	0,04	0,02	-0,98
Ostala hrana	0,01	-0,01	0,04	0,08	-0,95
Ostali proizvodi živalskega izvora	0,00	-0,01	0,01	-0,05	-1,09
Mleko in mlečni izdelki	0,03	0,00	0,03	0,01	-1,00
Pijače in tobak	0,02	0,00	0,04	0,04	-0,94
Lesna in papirna industrija	0,03	0,01	0,06	0,05	-0,94
Premog	-0,02	-0,01	0,05	0,04	-0,75
Nafta	-0,03	-0,02	-0,04	-0,05	-0,97
Zemeljski plin in distribucija	0,06	0,06	0,07	0,06	-0,88
Minerali	-0,02	0,00	0,05	0,06	-0,81
Tekstil in obleke	0,00	-0,01	0,03	0,02	-0,68
Kemiična, guma in plastika	0,02	0,00	0,05	0,04	-0,90
Kovine	0,01	0,00	0,05	0,04	-0,84

Petrokemija	-0,02	-0,01	0,05	0,05	-0,95
Nekovinski izdelki	0,02	0,00	0,05	0,05	-0,89
Vozila	0,02	0,01	0,04	0,04	-0,78
Stroji	0,02	0,00	0,05	0,04	-0,83
Elektronski izdelki in ostala ind	0,00	0,00	0,05	0,04	-0,81
Elektrika	0,05	0,03	0,05	0,05	-0,88
Gradbeništvo in javna oskrba	0,02	0,00	0,05	0,04	-0,87
Transport	0,02	0,00	0,03	0,03	-0,87
Komunikacijske in posl. storitve	0,02	0,00	0,05	0,05	-0,95
Finance in zavarovalništvo	0,01	-0,01	0,06	0,06	-0,97
Osebnostne in ostale storitve	0,01	0,00	0,06	0,05	-0,96

Opomba: Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

Z vidika razlik med simuliranimi scenariji najbolj odstopata scenarij 3 in scenarij 4 (scenarij 5 je izvzet, ker dominira učinek carinske vojne ZDA). Povprečni cenovni učinek po scenarijih 3 in 4 je med 2,2- (scenarij 4) in 3,6- (scenarij 3) -krat višji od povprečja scenarija 1. Najbolj izrazite razlike so opazne v panogah žitaric, riža, rastlinskih in živalskih vlaken in ostalih proizvodov živalskega izvora. Kljub temu, da gre za kvantitativno dokaj minorne učinke na tržne cene, pa je potrebno opozoriti, da so določene, predvsem kmetijske panoge razmeroma bolj izpostavljene potencialno negativnim cenovnim nihanjem.

1.8.3 Učinki na konkurenčnost in zunanjo trgovino

Poleg dodane vrednosti nas zanima tudi, kako bodo novi konkurenčni pritiski in hkrati priložnosti na novih trgih vplivale na konkurenčnost slovenskega gospodarstva. V nadaljevanju v tabelah 11 in 12 prikazujemo vpliv zunanjetrgovinske liberalizacije na konkurenčnost posameznih panog in na sektorsko gibanje obsega izvoza in uvoza.

Tabela 11: Sprememba obsega izvoza Slovenije po sektorjih in po scenarijih zunanjetrgovinske liberalizacije (v %)

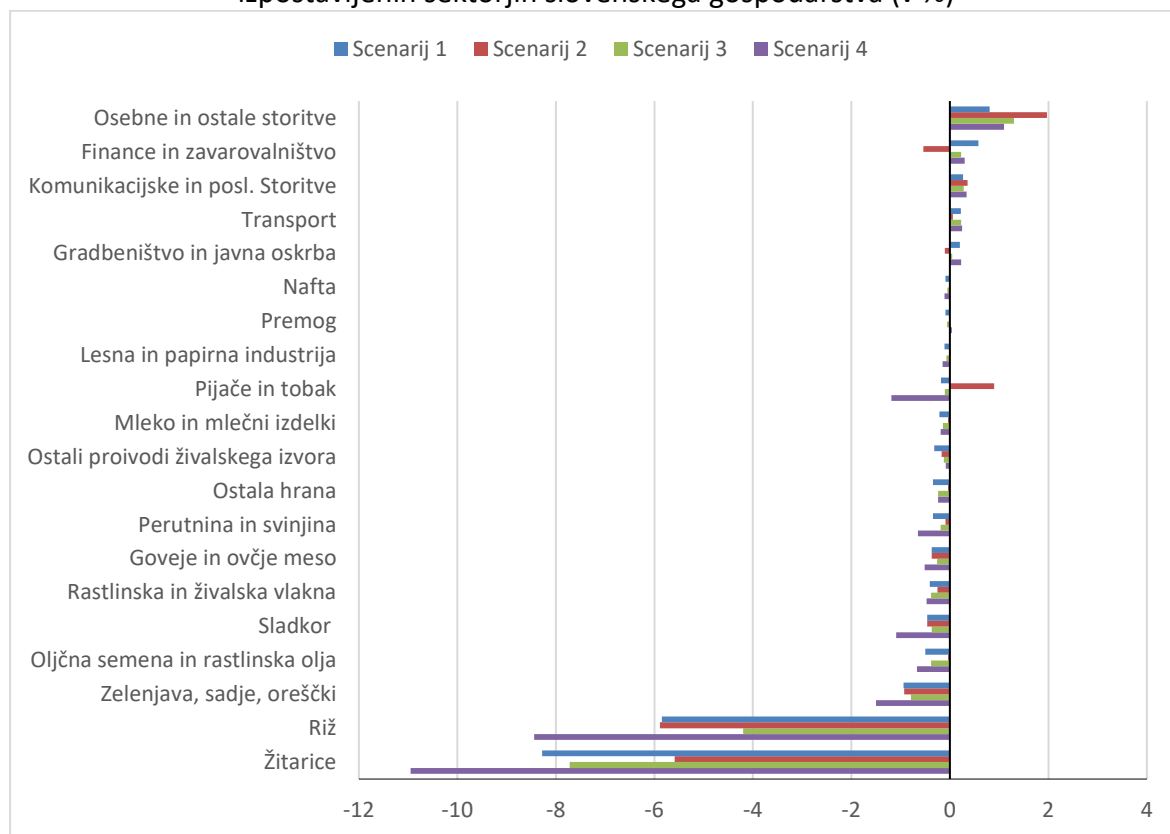
	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 3	Scenarij 4	Scenarij 5
Žitarice	-8,28	-5,59	-7,72	-10,95	-13,17
Riž	-5,85	-5,89	-4,20	-8,44	-10,18
Zelenjava, sadje, oreščki	-0,94	-0,93	-0,79	-1,50	-2,09
Oljčna semena in rastlinska olja	-0,50	-0,04	-0,38	-0,67	-1,35
Sladkor	-0,46	-0,46	-0,37	-1,09	-0,98
Rastlinska in živalska vlakna	-0,41	-0,25	-0,38	-0,47	4,38
Goveje in ovčje meso	-0,37	-0,37	-0,26	-0,51	-0,29
Perutnina in svinjina	-0,34	-0,09	-0,19	-0,65	-0,66
Ostala hrana	-0,34	-0,04	-0,24	-0,24	-0,26
Ostali proizvodi živalskega izvora	-0,32	-0,17	-0,12	-0,08	0,95
Mleko in mlečni izdelki	-0,21	-0,04	-0,14	-0,19	0,53
Pijače in tobak	-0,18	0,90	-0,10	-1,19	-0,86
Lesna in papirna industrija	-0,11	0,02	-0,07	-0,15	-0,65
Premog	-0,09	0,00	-0,06	0,04	0,38
Nafta	-0,09	-0,01	-0,05	-0,11	-0,16
Zemeljski plin in distribucija	-0,07	0,03	-0,04	-0,05	0,26
Minerali	-0,06	-0,05	-0,03	0,06	0,69

Tekstil in obleke	-0,06	0,17	0,00	-0,04	0,60
Kemična ind., guma in plastika	-0,06	-0,12	-0,05	-0,04	-2,15
Kovine	-0,04	0,07	-0,06	0,02	0,51
Petrokemija	-0,01	0,00	0,00	0,02	-0,45
Nekovinski izdelki	0,05	0,03	0,07	-0,10	-0,75
Vozila	0,06	0,08	0,08	0,08	-0,80
Stroji	0,07	0,20	0,09	0,07	0,75
Elektronski izdelki in ostala ind	0,07	-0,10	0,03	0,16	-0,55
Elektrika	0,09	-0,03	-0,01	0,12	0,64
Gradbeništvo in javna oskrba	0,20	-0,10	0,05	0,23	1,29
Transport	0,22	0,06	0,23	0,25	0,73
Komunikacijske in posl. storitve	0,27	0,36	0,28	0,34	0,37
Finance in zavarovalništvo	0,58	-0,54	0,23	0,30	-5,06
Osebnostne in ostale storitve	0,81	1,97	1,30	1,10	3,24

Opomba: Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

Slika 9: Učinki sporazuma z državami Mercosur na spremembe obsega izvoza v 20 najbolj izpostavljenih sektorjih slovenskega gospodarstva (v %)

Najprej v Tabeli 11 predstavljamo ocenjene spremembe obsega izvoza po implementaciji prostotrgovinskega sporazuma med EU in Mercosur. Slika 7 bolj nazorno prikazuje pregled 20-ih panog, ki bi doživele največje spremembe obsega izvoza. Kot so nakazovale že spremembe dodane vrednosti, bi bile med najbolj prizadetimi kmetijske in prehranske panoge. Največji padec izvoza je predviden v segmentu žitaric (do 11% padec obsega izvoza), sledi predelava riža (z dobrim 8% padcem), znatno nižja pa je kontrakcija v segmentu zelenjave, sadja in oreščkov (-1,5%) ter rastlinskih olj in oljčnih semen (-1,35%)

in sladkorja (-1,09%) v desetletnem simulacijskem obdobju. Po drugi strani naj bi po obsegu izvozu pridobila glavnina predelovalne industrije, razen kemične industrije. Največ bi obseg izvoza narasel v primeru strojev, vozil in elektronskih izdelkov. Razmeroma robustna rast je pričakovana tudi v segmentu izvoza storitev.

Ponovno so najbolj izrazite razlike med scenarijema 1 in 2, pri čemer se predznak učinka na uvoz spremeni v 11-ih od 31-ih panog. Najbolj izrazite spremembe so predvidene za obseg izvoza pijač in tobaka ter finančnih in zavarovalniških storitev. Ponovno velja opozorilo, da razlika med scenarijema 1 (hitra liberalizacija občutljivih panog) in 2 (postopna in delna liberalizacija občutljivih panog) nazorno osvetljuje, katere slovenske panoge bi lahko bile dojemljive za bolj izrazite učinke Sporazuma in bi zahtevale bolj pazljivo obravnavo s strani zakonodajalca.

Potrebno se je zavedati, da bodo spremembe tako strukture kot obsega slovenskega izvoza predvsem posledica povečane trgovine med državami EU in Mercosur v določenih panogah, kar bo lahko delno nadomeščalo prejšnji slovenski izvoz v EU, po drugi strani pa bo lahko prišlo tudi do večjega posrednega (preko sodelovanja v evropskih proizvodnih verigah) in neposrednega izvoza iz Slovenije v države Mercosur. Gospodarske strukture članic Mercosur in EU diktirajo vzorec trgovinske menjave, ki se nato odseva tudi v spremembah slovenske izvozne dinamike.

Tabela 12 prikazuje spremembe uvozne dinamike iz držav Mercosur po sektorjih. Negativne stopnje rasti uvoza so ocenjene za nafto in derivate (do -0,4% padec), žitarice (dobra tretjina odstotka), goveje in ovčje meso (do -0,29 %), sladkor, oljčna semena in rastlinska olja (-0,4 %) ter rastlinska in živalska vlakna (do -0,33 %). Po drugi strani pa je pričakovati rast uvoza premoga (do 0,27 %), perutnine in svinjine (do 0,16 %), izdelkov iz kovine (0,11%) itd. Pričakovati je tudi rast uvoza v večini segmentov storitev. Praviloma gre za izjemno majhne spremembe v obsegu uvoza kot posledica Sporazuma Mercosur. Čeprav so določeni občutljivi segmenti deležni celo zmanjšanje obsega uvoza (govedina, sladkor, olja in oljčna semena), pa velja previdnost pri nekaterih drugih, kjer bi se uvoz, sicer blago, povečal (perutnina in svinjina). Predvsem gre pričakovati, da se spremenila geografska struktura v delu uvoza, kjer bo Sporazum okrepil konkurenčnost članic Mercosur, predvsem Brazilije in Argentine.

Tabela 12: Sprememba obsega uvoza po sektorjih po scenarijih zunanjetrgovinske liberalizacije (v %)

	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 3	Scenarij 4	Scenarij 5
Nafta	-0,39	0,25	-0,18	-0,22	2,21
Žitarice	-0,19	-0,16	-0,15	-0,36	-0,39
Goveje in ovčje meso	-0,19	-0,28	-0,16	-0,29	-0,40
Sladkor	-0,16	0,05	0,05	0,02	-0,13
Oljčna semena in rastlinska olja	-0,14	-0,16	-0,13	-0,41	-0,37
Rastlinska in živalska vlakna	-0,13	-0,11	-0,10	-0,33	-0,46
Ostali proizvodi žival. izvora	-0,10	0,04	-0,05	-0,13	0,14
Zelenjava, sadje, oreščki	-0,07	-0,03	-0,04	-0,05	0,04
Mleko in mlečni izdelki	-0,02	-0,02	-0,03	0,00	0,19
Kemična, gume in plastika	-0,01	0,04	0,01	0,00	0,14

Elektrika	-0,01	-0,04	-0,02	0,00	0,29
Pijače in tobak	0,00	-0,01	0,00	0,00	-0,04
Vozila	0,00	-0,05	-0,01	0,01	-0,89
Transport	0,00	-0,01	-0,01	0,01	0,04
Petrokemija	0,01	0,00	0,01	0,01	-0,19
Komunikacijske in posl. storitve	0,01	-0,01	0,00	0,01	0,05
Ostala hrana	0,03	0,02	0,06	0,12	0,04
Zemeljski plin in distribucija	0,03	0,00	0,02	0,04	0,02
Tekstil in obleke	0,03	0,06	0,04	0,04	0,09
Nekovinski izdelki	0,03	-0,03	0,00	0,03	0,03
Stroji	0,03	0,00	0,02	0,03	-0,02
Minerali	0,05	-0,02	0,02	0,06	0,03
Osebne in ostale storitve	0,05	-0,03	0,03	0,08	-0,15
Riž	0,06	0,16	0,17	0,18	0,28
Elektronski izdelki in ostala ind	0,07	-0,02	0,03	0,07	0,02
Finance in zavarovalništvo	0,07	0,00	0,04	0,06	-0,29
Lesna in papirna industrija	0,08	0,08	0,07	0,08	0,34
Kovine	0,08	-0,06	0,04	0,11	-0,17
Gradbeništvo in javna oskrba	0,08	0,01	0,04	0,08	-0,11
Perutnina in svinjina	0,09	0,09	0,04	0,16	0,43
Premog	0,23	0,14	0,22	0,27	-1,96

Opomba: Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

V tabeli 13 so predstavljene spremembe izvoznih cen, ki bi jih lahko bila na izvoznih trgih deležna slovenska podjetja po liberalizaciji trgovine med EU in članicami Mercosur. Te spremembe izvoznih cen kažejo spremembe izvozne konkurenčnosti po panogah. Simulacije napovedujejo, da bi se v veliki večini panog cene, ki jih dosegajo slovenska podjetja na izvoznih trgih, povečevale v obdobju simulacije. Največja rast cen je predvidena v segmentu finančnih in zavarovalniških storitev (0,09 %), osebnih in ostalih storitev (do 0,09 %), lesne in papirne industrije (0,08 %) itd., največji padec izvoznih cen pa smo s simulacijami predvideli v naftni industriji (-0,08 %), rastlinskih in živalskih vlaknih (do -0,06 %) in ostalih proizvodih živalskega izvora (-0,05 %). Ponovno ugotavljamo, da gre za izjemno majhne cenovne učinke, posebno če upoštevamo dejstvo, da je obdobje simulacije 10 let.

Tabela 13: Sprememba slovenskih izvoznih cen po sektorjih po scenarijih zunanjetrgovinske liberalizacije (v %)

	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 3	Scenarij 4	Scenarij 5
Finance in zavarovalništvo	0,09	0,02	0,06	0,06	-0,97
Osebne in ostale storitve	0,09	0,02	0,06	0,05	-0,96
Lesna in papirna industrija	0,08	0,02	0,06	0,05	-0,94
Zemeljski plin in distribucija	0,08	0,05	0,07	0,06	-0,88
Petrokemija	0,08	0,01	0,05	0,05	-0,96
Elektrika	0,08	0,02	0,05	0,05	-0,88
Komunikacijske in posl. storitve	0,08	0,02	0,05	0,05	-0,95
Riž	0,07	0,01	0,04	0,04	-0,89
Sladkor	0,07	0,01	0,04	0,04	-0,90
Minerali	0,07	0,01	0,05	0,06	-0,81
Kemična, gume in plastika	0,07	0,01	0,05	0,04	-0,90
Kovine	0,07	0,02	0,05	0,04	-0,84

Nekovinski izdelki	0,07	0,02	0,05	0,05	-0,89
Stroji	0,07	0,02	0,05	0,04	-0,82
Elektronski izdelki in ostala ind	0,07	0,01	0,05	0,04	-0,81
Gradbeništvo in javna oskrba	0,07	0,01	0,05	0,04	-0,88
Pijače in tobak	0,06	0,01	0,04	0,04	-0,94
Premog	0,06	0,04	0,05	0,04	-0,75
Vozila	0,06	0,01	0,04	0,04	-0,78
Oljčna semena in rastlinska olja	0,05	0,00	0,04	0,02	-1,01
Perutnina in svinjina	0,05	0,00	0,04	0,02	-0,98
Ostala hrana	0,05	0,02	0,04	0,08	-0,95
Mleko in mlečni izdelki	0,05	0,00	0,03	0,01	-1,00
Tekstil in obleke	0,05	0,01	0,03	0,02	-0,68
Transport	0,05	0,01	0,03	0,03	-0,87
Goveje in ovčje meso	0,03	-0,01	0,02	-0,01	-1,00
Žitarice	0,02	0,03	0,02	-0,08	-1,06
Zelenjava, sadje, oreščki	0,02	-0,01	0,01	-0,07	-1,13
Ostali proizvodi živalskega izvora	0,02	-0,02	0,01	-0,05	-1,09
Rastlinska in živalska vlakna	0,01	-0,02	0,01	-0,06	-1,08
Nafta	-0,08	0,04	-0,04	-0,05	-0,97

Opomba: Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

1.8.4 Učinki na zaposlenost

Nazadnje preverjamo še vpliv implementacije Sporazuma na gibanje zaposlenosti. Glede na to, da GTAP kot mnogi drugi CGE modeli predvideva sprotne prilagajanje ponudbe in povpraševanja po delovni sili, do brezposlenosti znotraj modela ne prihaja. Prihaja zgolj do hipnega sektorskega prilagajanja razmeram na trgu in posledično velike fluktuacije zaposlenih med sektorji. Pri oblikovanju naše ocene učinkov na zaposlenost izhajamo iz podatkov o spremembah proizvodnje po sektorjih oziroma spremembah sektorske dodane vrednosti, podatkov o povpraševanju po obeh oblikah dela (kvalificirana in nekvalificirana delovna sila) ter predpostavke o konstantni produktivnosti obeh vrst dela (konstantni dodani vrednosti na zaposlenega). Dejansko bi seveda pričakovali, da bo zaradi prostotrgovinskega sporazuma prišlo tako do strukturne brezposlenosti v kontrakcijskih sektorjih kot presežnega povpraševanja v panogah v ekspanziji. Upoštevati je tudi treba stroške prehoda med panogami in časovne zamude, kar bi lahko vodilo tudi v pojav frikcijske brezposlenosti. Glede na to, da zasnova simulacijskega modela obe vrsti brezposlenosti eksplicitno izloča, lahko zgolj posredno ocenjujemo posledice na trg dela. Ob navedenih omejitvah torej ocenjujemo, kakšne spremembe bi sporazum lahko povzročil v obeh segmentih trga dela (kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev).

Ocene kažejo, da bodo potencialni neto učinki sporazuma med državami EU in Mercosur na zaposlenost izjemno nizki, in sicer v razponu med +52 (scenarija 1 in 4) in -62 (scenarij 5). Po vseh scenarijih, razen v scenarijih 2 in 5, naj bi prišlo do pozitivnih učinkov na zaposlenost kvalificirane delovne sile in negativnih učinkov na zaposlenost nekvalificirane delovne sile.

Če zanemarimo scenarij 5, ki zajema predvsem učinke carinske vojne, ki so jo zanetile ZDA, naj bi bili maksimalni pozitivni učinki na ravni do 35 zaposlenih na panogo (proizvodnja električnih aparatov ter kemična industrija, proizvodnja gum in izdelkov iz plastike), maksimalni negativni učinki pa na ravni do -20 zaposlenih na panogo. Vsi ti učinki so izjemno majhni, manjši od običajnih dnevnih fluktuacij delovne sile po panogah.

Tabela 14: Ocene učinkov sporazuma EU - Mercosur na zaposlenost za scenarija 1 in 2

	Scenarij 1		Scenarij 2	
	nekvalificirana	kvalificirana	nekvalificirana	kvalificirana
Elektronski izdelki in ostala ind	15,86	35,63	-8,92	-20,04
Stroji	9,86	22,14	2,74	6,15
Lesna in papirna industrija	8,31	13,90	12,18	20,39
Kovine	7,14	16,05	-11,43	-25,68
Osebne in ostale storitve	6,83	17,69	0,00	0,00
Gradbeništvo in javna oskrba	3,81	3,91	0,00	0,00
Elektrika	1,12	2,22	0,84	1,67
Nekovinski izdelki	0,71	1,60	-0,29	-0,64
Tekstil in obleke	0,64	1,44	3,43	7,71
Mleko in mlečni izdelki	0,20	0,09	-0,40	-0,19
Premog	0,00	0,00	0,00	0,00
Nafta	0,00	0,00	0,00	0,00
Zemeljski plin in distribucija	0,00	0,01	0,05	0,09
Petrokemija	0,00	0,00	0,00	0,00
Transport	0,00	0,00	0,00	0,00
Riž	-0,03	-0,05	-0,02	-0,03
Minerali	-0,16	-0,08	-0,32	-0,16
Pijače in tobak	-0,18	-0,40	-0,04	-0,10
Finance in zavarovalništvo	-0,71	-3,04	-0,35	-1,52
Žitarice	-1,56	-0,08	7,33	0,36
Perutnina in svinjina	-1,96	-4,41	-2,04	-4,58
Oljčna semena in rastlinska olja	-2,37	-2,41	-1,19	-1,20
Sladkor	-2,78	-5,87	-1,88	-3,97
Vozila	-3,11	-6,99	-5,70	-12,81
Rastlinska in živalska vlakna	-3,71	-0,19	-1,85	-0,09
Ostali proizvodi živalskega izvora	-3,89	-0,19	-4,07	-0,20
Ostala hrana	-4,66	-10,47	-4,51	-10,13
Komunikacijske in posl. storitve	-5,09	-5,24	0,00	0,00
Zelenjava, sadje, oreški	-5,36	-0,26	-2,41	-0,12
Kemična, gume in plastika	-6,35	-14,27	14,82	33,29
Goveje in ovčje meso	-14,15	-7,86	-14,15	-7,86
SKUPAJ	-1,59	52,88	-18,18	-19,66
SKUPAJ	51,29		-37,84	

Opombe: Scenarij 1 predvideva 100% carinsko liberalizacijo vseh sektorjev, Scenarij 2 predvideva 100% liberalizacijo vseh sektorjev razen tistih, ki so bili označeni kot občutljivi s strani EU in Mercosur. Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

Tabela 15: Ocene učinkov sporazuma EU - Mercosur na zaposlenost za scenarija 3 in 4

	Scenarij 3		Scenarij 4	
	nekvalificirana	kvalificirana	nekvalificirana	kvalificirana
Stroji	10,46	23,49	11,28	25,34

Lesna in papirna industrija	9,14	15,30	11,35	19,00
Elektronski izdelki in ostala ind	3,57	8,02	17,64	39,63
Kovine	3,43	7,70	17,00	38,19
Osebne in ostale storitve	1,37	3,54	4,10	10,61
Elektrika	1,23	2,45	1,51	3,00
Tekstil in obleke	1,18	2,65	0,71	1,59
Transport	0,72	1,01	2,89	4,04
Mleko in mlečni izdelki	0,28	0,13	-1,66	-0,78
Zemeljski plin in distribucija	0,02	0,04	0,01	0,02
Premog	0,00	0,00	0,00	0,00
Nafta	0,00	0,00	0,00	0,00
Petrokemija	0,00	0,00	0,00	0,00
Riž	-0,03	-0,04	-0,04	-0,06
Nekovinski izdelki	-0,06	-0,13	0,90	2,02
Pijače in tobak	-0,12	-0,27	-0,33	-0,73
Minerali	-0,16	-0,08	0,57	0,29
Finance in zavarovalništvo	-0,43	-1,83	-0,53	-2,28
Kemična, guma in plastika	-0,74	-1,66	-4,34	-9,75
Gradbeništvo in javna oskrba	-0,76	-0,78	-3,05	-3,13
Žitarice	-0,91	-0,04	-9,98	-0,49
Oljčna semena in rastlinska olja	-0,95	-0,96	-0,30	-0,30
Perutnina in svinjina	-1,60	-3,60	-3,23	-7,26
Rastlinska in živalska vlakna	-2,16	-0,11	-1,05	-0,05
Vozila	-2,23	-5,01	-1,76	-3,96
Sladkor	-2,60	-5,47	-3,68	-7,76
Zelenjava, sadje, oreščki	-2,79	-0,14	-10,25	-0,50
Komunikacijske in posl. storitve	-3,05	-3,14	-5,09	-5,24
Ostali proizvodi živalskega izvora	-3,09	-0,15	-6,26	-0,31
Ostala hrana	-3,85	-8,64	-10,26	-23,06
Goveje in ovčje meso	-10,19	-5,66	-20,61	-11,45
SKUPAJ po kategoriji delovne sile	-4,31	26,60	-14,45	66,63
SKUPAJ		22,29		52,19

Opombe: Scenarij 1 predvideva 100% carinsko liberalizacijo vseh sektorjev, Scenarij 2 predvideva 100% liberalizacijo vseh sektorjev razen tistih, ki so bili označeni kot občutljivi s strani EU in Mercosur. Ocene zajemajo kumulativne učinke v obdobju deset let.

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

Tabela 16: Ocene učinkov sporazuma EU - Mercosur na zaposlenost za scenarij 5

	Scenarij 5	
	nekvalificirana	kvalificirana
Gradbeništvo in javna oskrba	22,09	22,66
Elektronski izdelki in ostala ind	20,62	46,31
Stroji	13,30	29,89
Lesna in papirna industrija	12,68	21,23
Kovine	12,00	26,96
Kemična, guma in plastika	9,52	21,40
Osebne in ostale storitve	5,47	14,15
Rastlinska in živalska vlakna	2,19	0,11
Oljčna semena in rastlinska olja	2,15	2,19
Minerali	1,63	0,83
Komunikacijske in posl. storitve	1,02	1,05

Elektrika	1,01	2,00
Nekovinski izdelki	0,50	1,12
Zemeljski plin in distribucija	0,15	0,28
Premog	0,00	0,00
Nafta	0,00	0,00
Petrokemija	0,00	0,00
Riž	-0,04	-0,06
Pijače in tobak	-0,30	-0,67
Finance in zavarovalništvo	-0,35	-1,52
Tekstil in obleke	-1,82	-4,09
Mleko in mlečni izdelki	-3,18	-1,49
Perutnina in svinjina	-3,19	-7,16
Sladkor	-3,50	-7,38
Ostali proizvodi živalskega izvora	-5,87	-0,29
Ostala hrana	-6,49	-14,59
Zelenjava, sadje, oreščki	-8,53	-0,42
Žitarice	-8,60	-0,42
Goveje in ovčje meso	-20,26	-11,25
Transport	-21,46	-30,07
Vozila	-59,55	-133,77
SKUPAJ po kategoriji delovne sile	-38,80	-23,00
SKUPAJ	-61,79	

Vir: GTAP 11, lastne simulacije

1.9 UČINEK SPORAZUMA MERCOSUR NA IZPUSTE CO₂

Pomemben element učinka zunanjetrgovinske liberalizacije v okviru sporazuma EU-Mercosur je tudi vpliv slednjega na okolje. V okviru analize vpliva na okolje se osredotočamo na učinek, ki ga ima povečana proizvodnja in potrošnja na emisije toplogrednih plinov (emisije CO₂ ekvivalenta). Druge učinke liberalizacije trgovine na okolje je namreč praktično nemogoče modelsko ovrednotiti, saj obstoječa modelska orodja teh učinkov ne modelirajo.

1.9.1 Uporaba modela GTAP-E

Energija je pomembna dobrina v številnih gospodarskih dejavnostih. Njena uporaba vpliva na okolje prek emisij CO₂ in učinka tople grede. Modeliranje povezave med rabo energije, gospodarstvom, okoljem in trgovino je pomemben cilj uporabne analize ekonomske politike. Vendar pa je bilo doslej modeliranje teh povezav v standardnem programu GTAP nepopolno. Razlog za to je, da substitucija virov energije, ki je ključni dejavnik v tej verigi povezav, v standardno specifikacijo GTAP modela ni bila vključena. Temeljni doprinos te različice modeliranja globalnega gospodarstva je torej v tem, da so proizvodne in trgovinske relacije za posamezne sektorje dopolnjene s sektorsko specifično substitucijo med štirimi fosilnimi energenti (nafta, naftni derivati, premog in zemeljski plin) ter substitucijo med rabo energije in ostalimi proizvodnimi faktorji. Energenti vstopajo ne le v vmesno porabo v

proizvodnji, temveč tudi v končno gospodinjstev in države. Poleg tega GTAP-E vključuje emisije ogljika iz fosilnih goriv, zadnja, revidirana različica modela GTAP-E pa omogoča tudi mehanizem za mednarodno trgovanje s temi emisijami.

1.9.2 Učinki analiziranih scenarijev na izpuste CO₂ v Sloveniji

Po modelskih simulacijah bi trgovinski sporazum med EU in članicami Mercosur vplival na povečanje CO₂ izpustov v Sloveniji v skladu z učinki na gospodarsko aktivnost. V primeru scenarijev 1 do 4, ki prinašajo povečanje BDP med 0,01 % in 0,09 % v scenarijih 1 do 4, bi se vsled sporazuma z državami Mercosur izpusti CO₂ povečali za 0,02 % do 0,05 % (v desetih letih). Torej povečanje izpustov CO₂ zaradi sporazuma z državami Mercosur bi bilo za približno polovico nižje od povečanja gospodarske aktivnosti, kar nakazuje na nizko ogljično intenzivnost panog, v katerih bi prišlo do povečanja proizvodnje zaradi sporazuma z državami Mercosur.

V primeru scenarija 5, ki upošteva carinsko vojno, ki so jo zanetile ZDA, pa bi zaradi negativnega vpliva na BDP (za skoraj 1 % BDP v desetih letih) prišlo do adekvatnega zmanjšanja izpustov CO₂ za dobrih 0,3 %.

Tabela 17: Ocena učinkov sporazuma EU – Mercosur na izpuste ogljikovega dioksida (CO₂) v Sloveniji po energentih (v %)

	Scenarij 1	Scenarij 2	Scenarij 3	Scenarij 4	Scenarij 5
Nafta	0,07	0,07	0,06	0,04	0,20
Naftni derivati	0,04	0,00	0,02	0,03	-0,38
Premog	0,03	0,02	0,03	0,05	-0,38
Zemeljski plin	0,09	0,03	0,06	0,11	0,03
Skupen dvig	0,05	0,02	0,03	0,05	-0,33

Vir: GTAPe 11, lastne simulacije

1.10 OSTALI UČINKI SPORAZUMA MERCOSUR

1.10.1 Ostali, nekvantificirani učinki sporazuma

Poleg liberalizacije blagovne trgovine, katere učinke smo s pomočjo simulacij analizirali zgoraj, pa sporazum predvideva tudi **liberalizacijo trgovine s storitvami** skozi: **(i) dostop do trgov** – podjetja iz EU in držav Mercosur lahko lažje ponujajo storitve, kot so finančne, telekomunikacijske, prometne in strokovne storitve, **(ii) enakopravnost**, s katero se bo zmanjšala (odpravila) diskriminacija tujih ponudnikov storitev na lokalnih trgih in omogočil lažji dostop do Mercosur trgov za EU ponudnike, **(iii) rast digitalne trgovine**, **(iv) spodbujanje gibanja fizičnih oseb za poslovne namene** med obema trgovoma z olajšanjem začasnega dela strokovnjakov in direktorjev brez vpliva na siceršnjo vizumsko politiko in **(v) usklajevanje domače zakonodaje**, s čimer je predvideno usklajevanje standardov in priznavanje zaposlitvenih kvalifikacij. Sporazum med EU in državami Mercosur odpira trge **javnih**

naročil, kar prinaša večjo transparentnost in priložnosti za podjetja na obeh straneh. Ključni učinki: (i) **dostop do novih trgov**: podjetja v sektorjih infrastrukture, energetike in javnih storitev lahko enakopravno tekmujejo za javna naročila v državah Mercosur; (ii) **večja transparentnost in pravična konkurenca**: sporazum zahteva jasna pravila za razpisovanje, kar zmanjšuje korupcijo in favoriziranje lokalnih ponudnikov, poleg tega morajo biti razpisi objavljeni v elektronski obliki; (iii) nekateri **občutljivi sektorji** (npr. obramba, kritična infrastruktura) lahko ostanejo delno ali popolnoma izključeni: države lahko dajo prednost lokalnim podjetjem pri majhnih projektih.

Pravila o poreklu blaga, ki jih določa sporazum, vključujejo: (i) Kriterije za določitev porekla blaga. Popolna pridobitev porekla: Izdelek je v celoti pridobljen ali proizveden na ozemlju EU ali držav Mercosur (npr. kmetijski proizvodi, naravni viri). Zadostna predelava: Če so uporabljene komponente iz tretjih držav, mora proizvodnja vključevati določen stopnjo predelave, da izdelek pridobi status »s poreklom« (npr. sprememba tarifne številke, dodana vrednost nad določenim pragom). (ii) Kumulacija porekla. Dovoljena je regionalna kumulacija – materiali iz katere koli države EU ali držav Mercosur se štejejo kot »s poreklom«, kar olajša proizvodne verige. (iii) Dokazilo o poreklu. Izvoznik mora izpolnjevati zahteve za potrdilo o poreklu (EUR.1) ali pa izjavo na računu (za blago v vrednosti do 6.000 EUR) prav tako pa lahko carinski organi zahtevajo dodatna potrdila o poreklu blaga. Poleg navedenega bodo za avtomobilsko, kemično in farmacevtsko ter tekstilno in obutveno industrijo veljala posebna pravila o poreklu blaga.

EU proizvaja številne edinstvene visokokakovostne regionalne prehrabene proizvode in pijače, kot so Prosciutto di Parma, Parmigiano Reggiano, Prosecco in Irish Whiskey, ki so zaščiteni s posebnim statusom, imenovanim »geografska označba«. Geografske označbe zagotavljajo avtentičnost, omogočajo določanje premijskih cen in prepovedujejo imitacijske proizvode. Sporazum z državami Mercosur bo priznal 350 evropskih geografskih označb, prepovedal imitacije ter zavajajoče izraze, simbole, zastave ali slike. Samo pristni proizvodi, kot je na primer sir Roquefort, proizveden v Roquefortu v Franciji, bodo nosili geografsko označbo. Od slovenskih izdelkov so z geografsko označbo zaščiteni: kranjska klobasa, kraška pancenta, kraški pršut, kraški zašink, slovenski med in štajersko prekmursko bučno olje. Skupaj s Hrvaško je zaščiten tudi istrski pršut. Ta zaščita koristi proizvajalcem EU, podpira izvoz in potrošnikom Mercosurja zagotavlja pristnost proizvodov.

Sporazum med Evropsko unijo in Mercosurjem vsebuje pomembna določila na **področju politike varstva konkurence**, katerih glavni cilj je vzpostavitev poštenega in odprtega poslovnega okolja. Skladno s sporazumom se obe strani zavzemata za preprečevanje protikonkurenčnih praks, kar naj bi prispevalo k bolj uravnoteženemu gospodarskemu razvoju in enakopravnim možnostim za podjetja na obeh straneh Atlantika. V okviru prepovedi protikonkurenčnih praks pogodba izrecno prepoveduje kartelne dogovore, kot so tajno dogovarjanje o cenah, umetna delitev trgov ali omejevanje proizvodnje. Prav tako strogo prepoveduje zlorabo prevladujočega položaja na trgu, kar vključuje prakse, kot so predražene cene, diskriminacijski pogoji ali druge oblike nepoštenega poslovanja. Poleg tega pogodba določa obvezen nadzor nad večjimi združitvami podjetij, da se prepreči nastanek monopolov, ki bi lahko negativno vplivali na tržno konkurenco. Pogodba predvideva izmenjavo informacij in usklajevanje pravil, kar naj bi olajšalo čezmejno

poslovanje. Poleg tega obe strani sodelujeta pri nadzoru in preiskavah protikonkurenčnih praks, ki imajo čezmejni vpliv, kar prispeva k učinkovitejšemu varstvu konkurence na globalni ravni. Na področju državne podpore pogodba uvaja stroge omejitve nepoštenih subvencij, ki izkrivljajo tržno konkurenco. Hkrati pa zahteva večjo transparentnost pri poročanju o državni pomoči, kar naj bi preprečilo zlorabe. Določene izjeme so dovoljene le za posebne namene, kot so regionalni razvoj ali okoljski projekti, vendar pod strogimi pogoji.

Prav tako so v sporazumu posebne pozornosti deležna **majhna in srednja podjetja**. Trgovinske ovire nesorazmerno bolj vplivajo na manjša podjetja kot na velika podjetja, saj majhna podjetja morda nimajo časa in sredstev, da bi jih premagala. Zato je EU zagotovila, da sporazum vsebuje posebno poglavje za mala in srednja podjetja (MSP), v katerem so obravnavani posebni izzivi, s katerimi se le-ta soočajo pri trgovinskih in investicijskih dejavnostih. EU želi s Sporazumom povečati preglednost predpisov Mercosurja in poenostaviti carinske postopke Mercosurja.

1.10.2 Dostop do kritičnih surovin

Sporazum med Evropsko unijo in Mercosurjem (Brazilija, Argentina, Paragvaj, Urugvaj) bistveno izboljšuje dostop EU do ključnih surovin, potrebnih za zeleni prehod in digitalno transformacijo. Mercosur je za EU ključen strateški partner, saj države tega združenja predstavljajo pomembne svetovne proizvajalke številnih kritičnih surovin. Brazilija na primer prispeva 10,4 % svetovne proizvodnje boksita, 7,5 % naravnega grafita in celo 88,8 % predelave niobija, medtem ko Argentina predelava 11 % svetovnega litija. Te surovine so nujne za proizvodnjo baterij, visokotehnoloških izdelkov, infrastrukture in obnovljivih energijskih rešitev. Sporazum prinaša številne prednosti za Evropsko unijo. Z znižanjem carin na kritične surovine in njihove predelane izdelke se zmanjšajo stroški za evropska podjetja, kar povečuje njihovo konkurenčnost na globalnem trgu. Poleg tega sporazum razširja in diverzificira dobavne verige, s čimer zmanjšuje trenutno odvisnost EU od drugih trgov, kot je Kitajska. Pomemben vidik sporazuma so tudi možnosti neposrednih naložb evropskih podjetij v Mercosur, kar bo spodbudilo razvoj lokalne predelovalne industrije in ustvarilo nova delovna mesta v regiji. Sporazum vzpostavlja ene najvišjih standardov na področju okoljske in socialne odgovornosti. Vključuje stroge zahteve za trajnostno pridobivanje surovin, spoštovanje delavskih pravic in uporabo mednarodno priznanih standardov za odgovorno ravnanje z dobavnimi verigami. S tem se zagotavlja, da gospodarska sodelovanja ne škodujejo okolju in lokalnim skupnostim.

PRIČAKOVANI UČINKI IN PRIPOROČILA ZA EKONOMSKO POLITIKO

Obseg medsebojne trgovine, obseg znižanja medsebojnih trgovinskih ovir na eni strani ter kvantitativne modelske simulacije in kvalitativne ocene potencialnih učinkov na drugi strani kažejo, da naj bi sporazum o liberalizaciji medsebojne trgovine med državami EU in državami Mercosur imel skupaj pozitivne, vendar dokaj majhne učinke na slovensko gospodarstvo. To je posledica dejstva, da je pomen trgov držav Mercosur tako kot prodajnih in kot nabavnih trgov danes za Slovenijo zelo majhen. Močnejši učinki se pričakujejo na velika podjetja in podjetja, ki so del dobaviteljskih verig velikih zahodnoevropskih multinacionalnih podjetij, medtem ko so pričakovani učinki za mala in srednja podjetja zelo majhni.

V anketi med potencialnimi izvozniki na trge države Mercosur, ki smo jo izvedli za prvo verzijo tega poročila (leta 2018), so se kot ključne ovire za majhen potencial sporazuma za slovenska podjetja izkazale predvsem lastno pomanjkanje interesa za ta trg, velika oddaljenost teh trgov, pomanjkanje poznavanja trga in nezadostno povpraševanje. Pri tem je večina podjetij kot glavno oviro izrazila relativno velike stroške naložbe v spoznavanje trga in poslovnih partnerjev glede na oddaljenost trga in potencial povečanja trgovine.

V zunanji trgovini daje dobre napovedi glede trgovinskih tokov samo t.i. gravitacijski model. Ta model napoveduje, da je obseg trgovine odvisen primarno od velikosti (BDP) obeh držav in razdalje med njima. Dodatni dejavniki, ki lahko nekoliko popravijo to fizikalno napoved so denimo skupen jezik, skupna meja, podobne stopnje razvitosti, skupna kolonialna vez itd. K temu lahko nekoliko pripomore tudi sporazum o prosti trgovini. Vendar je treba vedeti, da takšni dodatni dejavniki lahko le malenkostno popravijo trgovinske tokove glede na primarne dejavnike (velikost držav, razdalja med njima).

Pri prostotrgovinskih sporazumih z zelo oddaljenimi in kulturno zelo različnimi državami je treba tudi upoštevati, da gre večinoma za začetek iz zelo nizke osnove in brez vzpostavljenih poslovnih vezi. Izvozniki ne poznajo teh trgov, ne poznajo kulture, ne govorijo jezika, nimajo trgovinskih predstavnikov tam, nimajo vzpostavljene dobaviteljske in servisne mreže itd. Pri majhnih začetnih pošiljkah se tudi ne splača vzpostavljati distribucijskih mrež, ker so strošek tega in tveganja previsoki.

Naše pretekle analize obnašanja slovenskih izvoznikov in sekvenčnosti vstopa na posamezne trge kažejo zelo jasen vzorec obnašanja. Novi izvozniki so majhni in začnejo z izvozom večinoma na bližnje in manj zahtevne trge, ki jih bolje poznajo, in sicer predvsem na trge nekdanje Jugoslavije. Po prvem letu jih preneha izvažati približno ena polovica in zgolj okrog 10 % novih izvoznikov ostane na izvoznih trgih deset let. Podjetja, ki na izvoznih trgih nekdanje Jugoslavije preživijo, postopoma geografsko diverzificirajo svoje trge, in sicer najprej v smeri Avstrije, Nemčije in Italije. Novi izvozniki na tuji trg v prvem letu vstopijo zgolj z enim proizvodom, kasneje pa na vsaki dve leti dodajo en nov izvozni proizvod.

Ključni razlogi za počasno izvozno ekspanzijo novih izvoznikov so predvsem velika negotovost glede povpraševanja in uspešnosti prodaje izdelkov na tujem trgu ter veliki

stroški, povezani z vstopom na nove trge. Za vstop na nove trge je potrebna (1) predhodna marketinška analiza trga in povpraševanja po tovrstnih proizvodih, (2) prilagajanje proizvoda, embalaže in spremljajoče dokumentacije zahtevam fitosanitarnih, varnostnih, tehničnih in drugih standardov na ciljnem trgu, vključno z jezikovno prilagoditvijo, (3) navezava stikov s poslovnimi partnerji in (4) vzpostavitev prodajne, distribucijske in servisne mreže na tujem trgu. Za majhna podjetja to pomeni velike zagonske stroške, tako finančno kot kadrovske, za vstop na vsak tuji trg, pri čemer obstaja velika negotovost glede uspešnosti prodora, ki se kaže v tem, da le polovica novih izvoznikov preživi na tem trgu po prvem letu in da jih le desetina uspešno prodaja na ta trg po desetih letih.

Iz teh razlogov ni zelo smiselno pričakovati, da bo liberalizacija trgovine z zelo oddaljenimi državami bistveno spodbudila trgovino s temi trgi ali da bodo od tega imela največ koristi majhna in srednja podjetja (MSP). Za velika podjetja z zelo diverzificirano geografsko in proizvodno strukturo prodor na en nov trg pomeni relativno manjši dodatni strošek, za MSP pa so stroški, povezani z začetkom izvažanja na oddaljene trge, izjemno, večinoma prohibitivno visoki. Zelo malo MSP si lahko privošči tako visoke stroške pri prodoru na trge, ki so oddaljeni, nepoznani in kjer je negotovost glede uspeha zelo velika.

Največjih pozitivnih učinkov od sporazumov o prosti trgovini z zelo oddaljenimi in kuturno različnimi državami si lahko obetajo izvozniki, ki so že prisotni na teh trgih ali izvozniki, ki so del dobaviteljskih verig večjih zahodnoevropskih multinacionalnih podjetij (denimo v avtomobilski industriji ter proizvodnji strojev in električnih naprav). V obeh primerih so stroški dodatnega izvoza na te oddaljene trge relativno nižji, saj izvozniki trg že poznajo ali pa stroške vstopa na novi trg plačajo tuje multinacionalke.

Skupni poslovni klubi v ciljnih državah sicer lahko nekoliko pomagajo pri vstopu glede spoznavanja trga in navezovanja stikov. Prav tako različni sejmi in poslovne konference. Vendar je še vedno imeti v vidu, da je za vstop na trg potrebno plačati visoke začetne stroške (stroški raziskave trga, stroški izpolnjevanja tehničnih in sanitarnih standardov, stroški deklaracij glede izdelkov, prevoda embalaže v lokalni jezik, marketinga in prodaje na novem trgu, stroški transporta itd.).

Država lahko pomaga malim in srednjim podjetjem pri boljšem izkoriščanju sklenjenih sporazumov o liberalizaciji trgovine z oddaljenimi državami tako, da jim ciljno pomaga pri zniževanju zgoraj navedenih štirih skupin stroškov prodora na nove tuje trge, in sicer z naslednjimi ukrepi:

1. **Spoznavanje tujega trga:** organizirani obiski gospodarskih delegacij targetiranih trgov, pri čemer mora država v celoti ali so-financirati udeležbo malim in srednjim podjetjem in pomagati pri navezovanju stikov s potencialnimi poslovnimi partnerji;
2. **Sofinanciranje udeležbe na sejmih** in drugih predstavitvenih dogodkih na ciljnih trgih za mala in srednja podjetja z namenom pomoči pri spoznavanju trga in navezovanju stikov s potencialnimi poslovnimi partnerji;
3. **Subvencioniranje stroškov prilagajanja proizvodov**, embalaže in spremljajoče dokumentacije zahtevam na ciljnih trgih za mala in srednja podjetja;

4. **Subvencioniranje stroškov vzpostavitve prodajne, distribucijske in servisne mreže** na tujem trgu za mala in srednja podjetja;
5. **Subvencioniranje stroškov zavarovanja izvoznih poslov** za mala in srednja podjetja.

LITERATURA IN VIRI

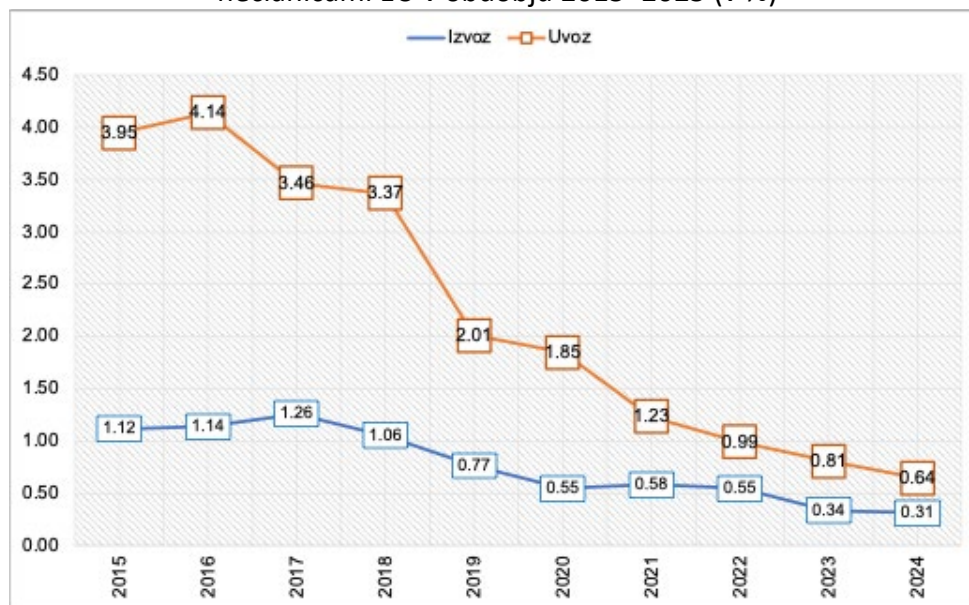
- Andriamananjara, S., M. Ferrantino & M. Tsigas (2003), *Alternative Approaches To Estimating The Effects of Non-Tariff Measures: Results from Newly Quantified Measures*, USITC Office Of Economics Working Paper 03-12-C, December.
- Abman, R., Lundberg, C., & Ruta, M. (n.d.). *The Effectiveness of Environmental Provisions in Regional Trade Agreements*.
- Arima, E., Barreto, P., Taheripour, F., & Aguiar, A. (2021). Dynamic Amazonia: The EU–Mercosur Trade Agreement and Deforestation. *Land*, 10(11), Article 11. <https://doi.org/10.3390/land10111243>
- Bethmann, E., & Gracia, F. (2022, July). *The Impact of EU-Mercosur Agreement on Member Countries and the United States*. Economics working paper series 2022-07-b, U.S. INTERNATIONAL TRADE COMMISSION.
- Boyer Ivan & Andres Schuschny (2010). Quantitative assessment of a free trade agreement between MERCOSUR and the European Union, Statistics and Economic Projections Division Natural Resources and Infrastructure Division.
- Damijan, Kostevc, Redek (2014): Vpliva Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) na slovensko gospodarstvo. CPOEF, Ekonomska fakulteta.
- Eaton, J., Kortum, S. and Kramarz, F. (2011), An Anatomy of International Trade: Evidence From French Firms. *Econometrica*, 79: 1453–1498. doi:10.3982/ECTA8318
- EU-SIA (2011) EU-Canada SIA Final Report www.eucanada-sia.org
- European Commission, 2006. Handbook for trade sustainability impact assessment http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/march/tradoc_127974.pdf
- Evropska Komisija-Države Mercosur (ECK), 2008. Assessing the costs and benefits of a closer EU-Canada economic partnership. A joint study by the European Commission and the Government of Canada.
- Faria, W. R., & Almeida, A. N. (2016). Relationship between openness to trade and deforestation: Empirical evidence from the Brazilian Amazon. *Ecological Economics*, 121, 85–97. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2015.11.014>
- Fugazza Marco & Jean-Christophe Maur, 2008. "Non-Tariff Barriers In Computable General Equilibrium Modelling," UNCTAD Blue Series Papers 38, United Nations Conference on Trade and Development.
- Kastner, T., Chaudhary, A., Gingrich, S., Marques, A., Persson, U. M., Bidoglio, G., Le Provost, G., & Schwarzmüller, F. (2021). Global agricultural trade and land system sustainability: Implications for ecosystem carbon storage, biodiversity, and human nutrition. *One Earth*, 4(10), 1425–1443. <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2021.09.006>
- Kirsti Malterud, Volkert Dirk Siersma, & Ann Dorrit Guassora. (2015). Sample Size in Qualitative Interview Studies: Guided by Information Power. *Qualitative Health Research*, 26(13), 1753–1760. <https://doi.org/10.1177/1049732315617444>
- Kittou Elisavet & George Philippidis, 2010. A quantitative economic assessment of a Canada-EU Comprehensive Economic Trade Agreement. thirteenth Annual Conference on Global Economic Analysis Bangkok, 9–11 June 2010.
- Lexchin Joel & Marc-André Gagnon 2014. CETA and pharmaceuticals: impact of the trade agreement between Europe and Canada on the costs of prescription drugs. *Globalization and Health*, 10:30.
- National farmer's union, 2014. Agricultural Impacts of the Canada-European Union Comprehensive Economic and Trade Agreement.
- Prašnikar, J. and Redek T. (eds., 2016). Removing the barricades. Časnik Finance.

- Redek, Tjaša, Benčina, Živa, Blažič, Ajda, Burja, Teja. Fear of the (un)known? : the perceived impact of TTIP on Slovenian SMEs : survey results. V: PRAŠNIKAR, Janez (ur.), REDEK, Tjaša (ur.), KOMAN, Matjaž (ur.). *Removing the barricades*. 1st printing. Ljubljana: Časnik Finance, 2016, str. 181-196.
- Redek, T., Domadenik, P., Cepec, J., Kostevc, Č., Bavdaž, M., & Godnov, U. (2017). Vpliv zasebnih agencij za zaposlovanje na trg dela v Sloveniji. Vmesno poročilo o raziskavi. CPOEF in Ekonomska fakulteta.
- Redek, T., & Oblak, A. (2016). Characteristics of small and medium companies in Slovenia, export, innovation and growth. In *Removing the barricades* (pp. 157–180). Časnik Finance.
- Stanford Jim (2014). CETA and Canada's Auto Industry. Making a Bad Situation Worse. Canadian Centre for Policy Alternatives.
- Stanford Jim (2010). Out of Equilibrium. The Impact of EU-Canada Free Trade on the Real Economy. Canadian Center for Policy Alternatives.
- Statistični urad Republike Slovenije. (2018). SI-STAT podatkovni portal. Retrieved from <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp>

PRILOGA

PRILOGA A: RELATIVNI POMEN SLOVENSKE TRGOVINE S ČLANICAMI MERCOSUR

Slika 10: Delež trgovine z državami Mercosur v izvozu/uvozu Slovenije z državami nečlanicami EU v obdobju 2015–2025 (v %)

Vir: SURS, lastni izračuni.

PRILOGA B: REGIJSKA IN SEKTORSKA AGREGACIJA ZA GTAP MODEL

Tabela A1: Prikaz regijske agregacije GTAP verzija 11, podatki za leto 2017

#	Agregatna regija	Države
1	Oceanija	Avstralija, Nova Zelandija, ostala Oceanija
2	Vzhodna Azija	Kitajska, Hong Kong, Južna Koreja, Japonska, Mongolija, Tajvan, Brunei, ostala Vzhodna Azija
3	Jugovzhodna Azija	Indonezija, Republika Lao, Malezija, Filipini, Singapur, Tajska, Vijetnam, Kambodija, ostala Vzhodna Azija
4	Južna Azija	Afganistan, Bangladeš, Indija, Nepal, Pakistan, Šrilanka, ostala Južna Azija
5	Severna Amerika	Mehika, ostala severna Amerika
6	ZDA	ZDA
7	Argentina	Argentina
8	Brazilija	Brazilija
9	Paragvaj	Paragvaj
10	Urugvaj	Urugvaj
11	Latinska Amerika	Bolivija, Čile, Ekvador, Kolumbija, Peru, Venezuela, Kostarika, Guatemala, Honduras, Nikaragua, El Salvador, Dominikanska republika, Jamajka, Portoriko, Trinidad in Tobago, ostala Latinska Amerika in ostala centralna Amerika
12	MENA	Bahrajn, Iran, Irak, Izrael, Jordanija, Kuvajt, Libanon, Oman, Palestina, Katar, Savdska Arabija, Sirija, Turčija, Združeni arabski emirati, Alžirija, Egipt,
13	SSA	Benin, Burkina Faso, Kamerun, Slonokoščena obala, Gana, Gvineja, Ekvatorialna Gvineja, Mali, Niger, Nigerija, Senegal, Togo, Centralna afriška republika, Čad, Kongo, Kongo demokratična republika, Gabon, Komoros, Etiopija, Kenija, Madagaskar, Malavi, Mavricius, Mozambik, Ruanda, Sudan, Tanzanija, Uganda, Zambija, Zimbabve, Botswana, Esvatini, JAR, ostale države Južne Afrike, ostale države vzhodne Afrike in ostale države zahodne Afrike
14	EU	Avstrija, Belgija, Ciper, Danska, Estonija, Francija, Finska, Grčija, Hrvaška, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Madžarska, Nemčija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Slovaška, Španija, Švedska
15	Zahodna Evropa	Švica, Norveška, ostala EFTA
16	Rusija	Rusija
17	Združeno kraljestvo	Združeno kraljestvo
18	Slovenija	Slovenija
19	Ostali svet	Albanija, Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, Ukrajina, Srbija, Kazahstan, Kirgistan, Uzbekistan, Tajikistan, ostala vzhodna in jugovzhodna Evropa

Vir: GTAP 11

Tabela A2: Prikaz panožne agregacije v GTAP verzija 9, podatki za leto 2011

#	Agregirani sektor	GTAP sektorji
1	Žitarice	pšenica, žitarice
2	Riž	riž, procesiran riž
3	Zelenjava, sadje, oreščki	sadje, zelenjava, oreški
4	Oljčna semena in rastlinska olja	oljčna semena in rastlinska olja
5	Sladkor	sladkorni trs, sladkorna pesa, sladkor
6	Rastlinska in živalska vlakna	rastlinska vlakna, ostale poljščine, volna, kokoni sviloprejk, ribe, morski plodovi
7	Goveje in ovčje meso	Žive živali (govedo, ovce, koze), goveje meso
8	Perutnina in svinjina	ostalo meso
9	Ostala hrana	Ostala hrana
10	Ostali proizvodi živalskega izvora	Ostali živalski proizvodi
11	Mleko in mlečni izdelki	Mleko (surovo) in mlečni izdelki
12	Pijače in tobak	Pijače in tobačni izdelki
13	Lesna in papirna industrija	Gozdarstvo, lesni izdelki, papir in založništvo
14	Premog	premog
15	Nafta	nafta
16	Zemeljski plin in distribucija	Pridobivanje zemeljskega plina, proizvodnja, distribucija
17	Minerali	Minerali
18	Tekstil in obleke	Tekstil, oblačila, izdelki iz usnja
19	Kemična ind, guma in plastika	Kemična industrija, bazična farmacevtska industrija, izdelki iz gume in plastike
20	Kovine	Železne kovine, kovinski izdeli, ostale kovine
21	Petrokemija	Izdelki iz nafte in oglja
22	Nekovinski izdelki	Nekovinski mineralni izdelki
23	Vozila	Vozila in transportna oprema
24	Stroji	Stroji in strojna oprema
25	Elektronski izdelki in ostala ind	Računalniška, strojna in optična oprema. Električna oprema, ostala predelovalna ind.
26	Elektrika	Pridobivanje in distribucija elektrike
27	Gradbeništvo in javna oskrba	Gradbeništvo in oskrba z vodo
28	Transport	Cestni, železniški, zračni in vodni prevoz
29	Komunikacijske in posl. storitve	Komunikacijske storitve, ostale poslovne storitve, skladiščenje, gostinske in namestitvene storitve, trgovina
30	Finance in zavarovalništvo	Finančne storitve, zavarovalniške storitve
31	Osebnostne in ostale storitve	Javna uprava, zdravstvo, šolstvo, obramba, nepremičninske storitve,

Vir: GTAP 11